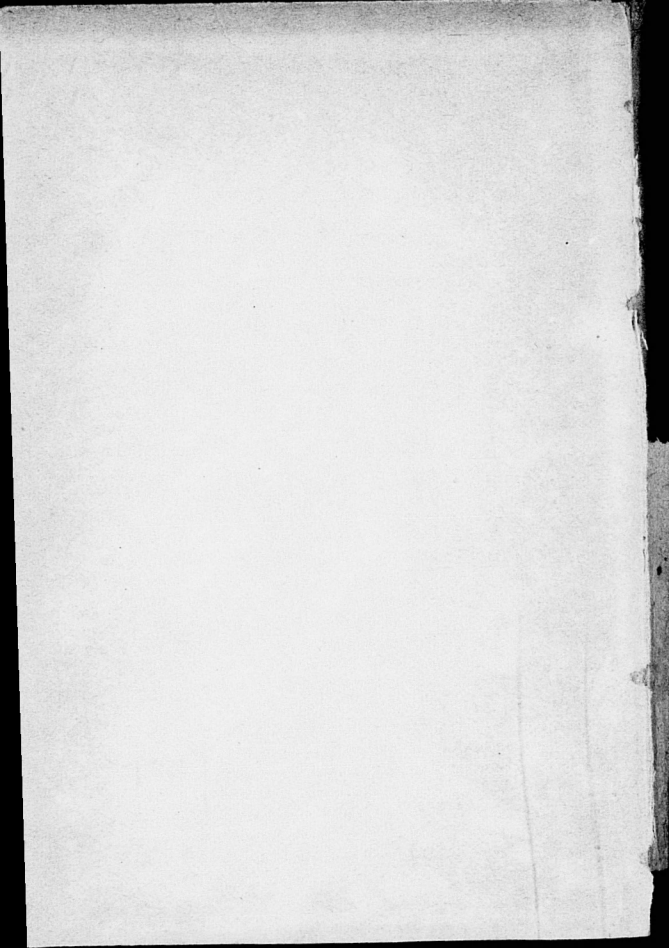

399

Vak 53

VAK

53

No. 399

DE DEUGDEN

DER

**ALLERHEILIGSTE MAAGD EN MOEDER
GODS MARIA.**

Uit het Spaansch van den

Eerw. P. ARIAS,

van de Societèit van Jesus,

In het Fransch overgebracht door den Eerw. Heer

ABEL GAVEAU,

EN NAAR DEZE VERTALING IN HET NEDERDUITSCH
BEWERKT

DOOR

EEN R. K. PRIESTER.

~~~~~  
KERKELIJK GOEDGEKEURD.

~~~~~  
AMSTERDAM,

C. L. VAN LANGENHUYSEN.

1877.

Bibliotheek
KINDERBOEK
VEER

IMPRIMATUR.

HARLEMI, J. A. VAN DEN AKKER,
die 21 Martii 1877. *Libr. Cens.*

Goedkeuring van Z. D. H. den Bisschop van

Aan den Eerw. Heere A. GAVEAU

Eerw. Heer!

EN AKKER,
Cens.

Op het gunstig verslag dat mij ged
van uwe vertaling van het werkjen v
E. P. Arias, getiteld: *De Deugden de
lerheiligste Maagd en Moeder Gods*
geef ik volgaarne mijne Goedkeuring
het gedrukt worde, en ik koester de
dat de godvruchtige zielen uit de
daarvan een degelijk en gezond voedsel
hunne godsvrucht zullen putten.

De H. Franciscus van Sales in zijne
ding tot het godvruchtig leven, rang
de werken van ARIAS onder diegenen.
van hij de lezing aan zijne Philothea
beveelt en wel met deze woorden:

Zorg altijd een of ander godvruchtig

bij u te hebben, zoo als de werken van den H. Bonaventura, van Ludovicus Blosius, van Grenada, van Arias, en dergelijken: besteed dagelijks eenige oogenblikken van den dag om eenige weinige regelen daarin te lezen, en doe dit met zoo groote godsvrucht en aandacht, alsof het brieven waren door de Heiligen uit den hemel tot u afgezonden om u den weg daarheen te wijzen en u den moed te geven dien te bewandelen."

+ L. TH.,
Bisschop van Blois.

erken van den
Blosius, van
gelijken; be-
ken van den
n daarin te
e godsvrucht
waren door
afgezonden
zen en u den
elen."

. TH.,
van Blois.

Aan de vrome kinderen van Maria
de godvruchtige dienaren der H. Ma
wordt dit werkje, dat oorspronkelijk
de Spaansche taal werd geschreven
gedragen.

Niets zeker gaat hun meer ter h
niets verdient zoozeer hunne zorg,
is voor hen een grooter en waarach
genot, dan hunne hemelsche Moede
te volgen. De liefde immers, die zij
toedragen, maakt hun deze navolgen
een heiligen en duren plicht.

Mag het dan ook niet een bijzo
voorrecht heeten hun in deze zoo
gename en edele taak de behulpzame
te bieden?

En inderdaad, in dit werkje, dat
hier wordt aangeboden, zijn de deu

der onbevleete Maagd Maria zóó treffend naar het leven geschilderd, de werken en raadgevingen om die in ons zelve weder te geven zijn zóó vertrouwbaar en zeker, dat met dezen gezegenden gids alles licht en gemakkelijk wordt voor de zielen, die van goeden wil zijn.

VOORREDE.

Het Werkje, waarvan wij hier eene vertaling aanbieden, behoort tot die groote school van schrijvers over het geestelijk leven, die in Spanje heeft gebloeid en die de Kerk met zoovele kostbare geschriften heeft begiftigd.

't Is genoegzaam bekend wat vooral het onderscheidend kenmerk dier schrijvers is: *zalving* namelijk vereenigd met *degeelykheid*. De strenge nauwgezetheid, waarmede aan de geloofsleer wordt vastgehouden, de juistheid van uitdrukkingen, waarmede de geloofswaarheden worden omschreven, zijn als het ware doortrokken met den balsemgeur van

eene zoo teedere en ware godsvrucht, dat de dorheid der grondregels door de uitboezemingen van het vurigst geloof nauwelijks doorschemert.

De Eerw. Pater Arias is, evenals al de Schrijvers over het geestelijk leven, die in Spanje in de zestiende en in de zeventiende eeuw leefden, een heilig man en een voor-naam godgeleerde. In 1533 te Sevilië geboren, trad hij op een leeftijd van acht-entwintig jaren in de Sociëteit van Jesus. Gewichtige betrekkingen werden hem daarin opgedragen, en hij bekleede die alle op zoodanige wijze, dat de groote verwachtingen, die men van zijne diepe kennis had opgevat, ten volle verwezenlijkt werden. Hij overleed in 1605, in zijne geboortestad, nadat hij rector was geweest van het Collegie van Cadix. Geheel Sevilië beweende hem. Zóó beroemd en gezegend was zijn naam, dat men niet tevreden was zijn lijk met de gewone plechtigheid ter aarde te bestellen.

De aanzienlijkste personen van Sevilië stelden er eene eer in om op hunne schouders, als in zegepraal, zijne stoffelijke overblijfselen, die in eene looden kist besloten waren, te dragen; en om het zeerst bijverde men zich om hem al die eerbewijzingen te betoonen, waarmede men gewoon is diegenen te vereeren, welke in geur van heiligheid zijn gestorven.

De schrijver van *de Deugden der allerheiligste Maagd en Moeder Gods Maria* heeft verscheidene andere werkjes in het licht gegeven: *Het inwendig Gebed of Overwegingen over het Leven en het Lijden onzes Heeren Jesus Christus.* — *Het waardig gebruik van het II. Sacrament van Boetvaardigheid en van het allerheiligste Sacrament des Altaars.* — *De Oefening van Gods Alomtegenwoordigheid.* — *De Dwingelandij der zonde.* — *De Voortgang in het geestelijk leven.* — *Het mistrouwen van zich zelven.* — *De Versterking.*

De H. Franciscus van Sales rangschikt deze

werkjes onder die *schoone godvruchtige* boeken, wier lezing hij zijne Philothea aanraadt: 'Zorg altijd een of ander godvruchtig boek bij u te hebben zooals de werken van den H. Bonaventura, van Ludovicus Blosius, van Grenada, van Arias enz. 1)

Laat ons met een enkel woord aanstippen wat de werken van den E. P. Arias onderscheidt.

Bij het lezen zijner werken behoeft gij niet bevreesd te zijn voor overdrijving, onder welk opzicht ook, Nooit streeft hij er naar om vertoon te maken; nooit laat hij zich verleiden om de gedachte aan den vorm ten offer te brengen. Streng houdt hij vast aan de leer der Scholastieken. De grondbeginselfen en de taal der mystieke godgeleerdheid heeft hij zich eigen gemaakt; en bij een uitgezochten smaak bezit hij eene

1) Inleiding tot het godvruchtig Leven, Deel II, Hoofdstuk XVII.

groote ervaring, eene grondige kennis van de wetten des levens en van de zwakheden onzer arme menschelijke natuur. Met genoeg ziet men het diep billijkheidsgevoel, dat hem leidt in het op hare rechte waarde schatten van de moeielijkheden, die eigen zijn aan elken leeftijd, aan elken stand der maatschappij, en de zorg, waarmede hij aangeeft, wat een ieder te doen heeft. Zijne leiding munt uit door eene wonderbare duidelijkheid.

Al deze kostbare eigenschappen vindt men echter op eene bijzondere wijze terug in zijn geschrift, dat ten titel voert: *De Deugden der allerheiligste Maagd en Moeder Gods Maria*. — Ziehier de orde, welke de eerwaarde schrijver in zijn werk volgt: Eerst beschrijft hij de deugd, waarvan hij spreekt, in hare verschillende graden; daarna haalt hij den tekst van het H. Evangelie aan, waaruit blijkt hoe de H. Maagd die deugd heeft beoefend, en dien hij als onlijst met

eene of andere treffende spreuk uit de Heilige Vaders; ten laatste eindelijk onderricht hij zijnen lezer hoe deze in zich zelven deze deugd moet wedergeven: de verschillende gelegenheden daartoe haarfijn uitgelegd, de hinderpalen, de juiste middelen die moeten gebezigd worden, de verschillende beweegredenen die ons daartoe moeten aanmoedigen, overvloed van stof voor het bijzonder onderzoek en krachtige aandrang tot goede voornemens voor het vervolg, dit alles wordt met zorg en uitvoerig blootgelegd. Bijgevolg geene algemeenheden of dingen, die niets zeggen: men ontvangt een juist en afgerond denkbeeld van die deugd: men ziet die levend in Maria en tot in de meest verborgen bijzonderheden leert men hoe men het moet aanleggen om die na te volgen.

Men ziet dus hieruit dat dit kleine werkje geschikt is om aan de eischen van elke waarlijk godvruchtige ziel, ook van de meest kieskeurige en van de meest gevorderde, te

voldoen. Nochtans is onzes inziens dit niet het eenige nut, dat dit werkje bestemd is te stichten.

't Is vooral bestemd om in de zielen den smaak op te wekken voor die oude geschriften, die op eene zoo zakelijke en tevens zoo aangename wijze het geestelijk leven behandelen: voor die onsterfelijke werken zooals die van een Ludolphus, een Grenada, een Ludovicus Blosius enz., die de lievelingen van het christen volk waren, toen nog het geloof in vollen bloei verkeerde. Na de lezing van dit werkje zal men zich afvragen hoe het mogelijk was, dat men zoo lang zich heeft kunnen bezig houden met tal van schriften, die niet alleen smakeloos, maar zelfs dikwijls, wat zeer te betreuren is, min of meer verdacht zijn voor zooverre hun katholiek gehalte betreft, terwijl zulke meesterstukken onder het bereik zijn.

Wij zouden verlangen dat men terugkeerde tot het oude geloof onzer vaderen. En het

middel daartoe is zeer eenvoudig: wij hebben niets anders te doen dan ons naar de bronnen te begeven waaruit zij geput hebben, en de werken te lezen, die hunne zielen gevormd hebben.

EERSTE HOOFDSTUK.

Ootmoedigheid der H. Maagd.

I.

DE H. MAAGD BEZAT DEN GEEST VAN OOTMOEDIGHEID, DIE DAARIN BESTAAT DAT MEN ZICH ZELVEN MINACHT EN ALLES AAN GOD TOESCHRIJFT.

Zoo noodzakelijk behoort de ootmoedigheid tot het Christelijke leven, dat zonder deze geene ware deugd mogelijk is. Zij wordt nochtans uiterst moeilijk verkregen; want, naar het gevoelen van den H. Gregorius ¹⁾, om waarlijk ootmoedig te worden behoort men eerst den hoogmoed, den meest onbedwingbaren vijand onzer zaligheid te hebben overwonnen. Willen wij alzoo ons deze deugd eigen maken, waarvan de Zaligmaker ons zoo herhaalde malen de noodzakelijkheid heeft voorgehouden en waarvan Hij zelf een zoo

1) S. Greg. lib. XXXI. Moral.

volmaakt toonbeeld was, maken wij ons dan de voorbeelden ten nutte, die zijne H. Moeder ons heeft nagelaten; overwegen wij die en doen wij, door Gods genade geholpen, al wat wij kunnen om die na te volgen.

De geest van ootmoedigheid, zegt de H. Dorotheus ¹⁾, bestaat daarin, dat men zich zelve niets waardig acht en als een gering en verachtelijk schepsel beschouwt. De mensch immers, die waarlijk ootmoedig is, neemt deze twee zaken in aanmerking: wat hij is uit zich zelve en waartoe hij in staat is. Wat is hij uit zich zelve of door eigen krachten? Niets; hij ware immers in het niet verzonken gebleven, zoo God hem niet daaruit getrokken had. — En waartoe is hij in staat? Hij is in staat tot ontelbare zonden en overtredingen, zoo God hem aan zijne eigene zwakheid overliet. De H. Bernardus ²⁾ en Albertus de Groote ³⁾ getuigen ons dat hij, die ootmoedig van harte is, zich zelf minacht en ook van anderen met minachting wenscht behandeld te worden. Hij minacht zich zelf niet alleen, omdat hij ziet wat hij thans is, maar ook omdat hij bedenkt wat er van hem zou worden, wanneer Gods machtige hand

1) Dorotheus in Biblioth. S.S. Patr. 2) S. Bernardus. Serm. sup. Cant. 3) Albertus Tr. de veris perfectisque virtut.

slechts één oogenblik ophield hem tegen de gevaren te beschermen, waaraan hij voortdurend is blootgesteld, en niet gestadig alle hinderpalen wegruimde, die zijnen ondergang zouden kunnen veroorzaken: *Viam iniquitatis amove a me: Neem weg van mij wat mij tot ongerechtigheid zou kunnen voeren* 1).

Dezen geest van ootmoedigheid bezat de H. Maagd in den hoogsten graad. Zeer zeker, in geen en deele miskende zij de hemelsche gaven, die haar geschonken waren; — want, wel verre dat eene ootmoedige ziel de gunsten, die zij van God ontving, zou willen vergeten, veeleer zal zij zich beijveren om voortdurend uit erkentelijkheid den Heer haren warmen dank daarvoor te betuigen. Zoo ook kon zij het voorbeeld niet volgen van zoo vele heiligen, die onze bewondering verdienen, en zich niet vernederen op dezelfde wijze als deze, die zich zelven als de grootste zondaars der wereld beschouwden. Zij wist toch dat zij alleen, onder alle kinderen van Adam, bevrijd was gebleven van de erfsmet en hare gevolgen. Maar geen enkel oogenblik week de gedachte uit haren geest, dat zij gedurende de gansche eeuwigheid in het niet gebleven ware, zoo niet de Allerhoogste haar bij voorkeur boven zoovele anderen

1) Ps. CXVIII. 29.

daaruit had getrokken; zij vergat niet, dat de alleruitstekendste voorrechten, die zij bezat, haar door Hem waren geschonken, zonder dat zij zelve die ook maar op eenige wijze had verdiend; dat zij niets anders was dan een schepsel gelijk al de andere, geboren uit een vader, schuldig aan hoogverraad jegens de Goddelijke Majesteit; dat zij al het goede, dat haar eigen was, aan Gods goedheid was verschuldigd, en dat, wanneer zij alleen op eigen krachten had moeten steunen, en God haar daarvoor niet bewaard had, zij in staat ware geweest elke zonde te bedrijven. Met behulp dezer beschouwing, die zij zich eigen gemaakt had, koesterde Maria de grootste minachting voor zich zelve en vernietigde zij zich zelve voor God.

Voorzeker, zegt de H. Bernardus ¹⁾ moeten wij het als eene hoogst zeldzame deugd beschouwen, dat een zondaar, die tot God teruggekeerd en door de macht der genade langzamerhand tot de grootste heiligheid is gekomen, nimmer eenige aanspraak maakt op eigen verdienste, maar al de eer der geestelijke gunsten, waarmede hij begiftigd is, aan God geeft. Maar het is meer dan eene hoogst zeldzame deugd, het is een wonder van ootmoedigheid, dat Maria, die rein was

1) Bern. Hom. IV, sup. *Missus est.*

als de zon, in hare hoogverheven waardigheid tot niets anders aanleiding vond dan om zich zelve des te meer te vernederen. Deze nederige gevoelens, die zij van zich zelve koesterde, deed zij blijken, toen de engel Gabriël haar in hare afzondering verscheen. De hemelsche gezant brengt haar de blijde boodschap, dat zij is uitverkoren om de moeder van God te zijn; dat zij, in die hoedanigheid, de Bruid zal zijn des H. Geestes en dat de Zoon des Eeuwigen haar eigen Zoon wezen zal. Wat zal nu Maria aan den Engel antwoorden, die haar van Gods wege zulke heerlijke eerenamen aanbiedt?.... Terstond daalt zij in zich zelve af tot den allernederigsten trap, waartoe zij kan afdalen: zij beschouwt zich als eene eenvoudige dienstmaagd en spreekt slechts dit enkel woord: *Ecce ancilla: Ziehier de dienstmaagd*" 1). Terecht mag hier de H. Ambrosius uitroepen: O wonderbare, o ongehoorde ootmoedigheid! Hoe verre ook verheven boven alle schepselen door een wonderbaar voorrecht, waaraan nooit hare ootmoedigheid had kunnen denken, is zij niettemin in hare eigen oogen niets meer dan eene dienstmaagd, wier plicht het is aan de bevelen van haren meester te gehoorzamen; *Ecce ancilla*. Die-

1) Luc. I, 38.

zelfde gevoelens vinden wij terug in haar verheven lofzang: *„Mijne ziel verheerlijkt den Heer: want hij heeft op de geringheid zijner dienstmaagd nedergezien; en zie, daarom zullen alle eeuwen mij zalig noemen”* 1). Maria erkent hier in zich zelve niets anders dan hare geringheid, zij maakt niet de minste aanspraak op eenige verdienste van haren kant; aan God alleen schrijft zij al de genaden, al de gunsten toe, waarmee zijne milddadigheid haar heeft overladen: *Fecit mihi magna. Groote dingen heeft Hij aan mij gedaan.*

II.

VOORBEELDEN VAN INWENDIGE OOTMOEDIGHEID, ONS DOOR DE H. MAAGD GESCHONKEN.

Een der uitwerkselen der ootmoedigheid, zegt de H. Augustinus, bestaat daarin, dat zij het hart gesloten houdt voor de zucht om geprezen te worden; hierin geheel verschillend van den hoogmoed, dien het eigen is in den mensch de zucht op te wekken om geprezen en verheerlijkt te worden. En de H. Gregorius voegt er bij, dat dientengevolge de goeden het met droefheid aanzien

1) Ib. 46 en 48.

dat de roem hen bereikt, terwijl daarentegen de slechten zich daarin verheugen. Als zoodanig bezitten wij in Maria een allervolmaaktst toonbeeld. De afgezant des hemels groet haar met diepen eerbied en ontzag en noemt haar *vol van genade; de Heer is met u*, zoo voegt hij er bij, *en gezegend zijt gij boven alle vrouwen* 1). Ten uiterste is zij verwonderd over die verheven lofspraken, die de Engel tot haar richt; zoo weinig komt in haar de gedachte op, dat zij die waardig zou wezen! Zij wordt ontsteld, zij denkt bij zich zelve na en eene enkele gedachte slechts houdt haren geest bezig: deze namelijk, van waar zulk een gezantschap tot haar komen mag; want zij vindt in zich zelve niets dat daartoe aanleiding zou kunnen geven. En, wat ongetwijfeld ten zeerste onze bewondering verdient, niettegenstaande de ontsteltenis, die haar in die omstandigheden beving, verloor zij evenwel niets van hare tegenwoordigheid van geest, en werd de vrede haars harten in niets verzwakt. Deze ontsteltenis bracht in haar niets anders teweeg dan eene nederige ingetogenheid in zich zelve, die haar aanleiding gaf om zich te wenden tot den Heer, ten einde bekend te worden met zijne aanbiddelijke raadsbeslui-

1) Luc. I, 42.

ten over haar en zijne genade af te smeeken tot het volbrengen van zijnen goddelijken wil. En 't is deze gedachte van allereerst Gods hulp af te smeeken in eene omstandigheid, die onder alle opzichten voor Maria zoo gewichtig was, die ons allerduidelijkst bewijst, hoe diep de ootmoedigheid in het binnenst van haar hart wortel had geschoten.

Ziehier nog eene andere oefening van inwendige ootmoedigheid. Deze bestaat daarin, dat men aan God al het goede toeschrijft, dat men bezit; dat men verlangt, dat al de eer der gaven, die hij ons schonk, tot hem terugkome en dat men nimmer eenige handeling verricht, die niet door die gedachte is beziel. En, wie nu zal het uitspreken, met welk eene zuivere meening, met welk eene bewonderenswaardige volmaaktheid Maria gewoon was deze oefening der inwendige ootmoedigheid, de voornaamste van alle, te volbrengen? Immers, oprecht overtuigd als zij was, dat zij al de voorrechten, zoowel in de orde der natuur als der genade, die haar door Gods almogende hand waren geschonken, aan hem moest dank weten, gevoelde zij zich gelukkig, dat zij die als het ware aan hem kon teruggeven, door al de eer daarvan op hem terug te brengen. Het vurigst verlangen haars harten was, dat al die haar zagen en

kenden, hare geringe persoonlijkheid zouden over het hoofd zien, om alleen den Heer te zegenen en te prijzen voor al de gunsten, waarmede hij zich gewaardigd had haar te overladen. En wanneer hare nicht Elisabeth, op ingeving des H. Geestes, haar gelukwenscht met hare onvergelykelijke waardigheid van Moeder Gods; wanneer deze hare vervoering uit over de wonderbare kracht harer woorden, waarvan de eerste geluiden voldoende waren om het kind, dat zij in haren schoot draagt, van vreugde te doen opspringen; wanneer deze vol bewondering is over de grootheid van haar geloof, waaraan zij haar geluk heeft te danken: *Beata, quæ credidisti: Zalig zijt gij omdat gij geloofd hebt* enz. 1); wanneer deze haar verheft boven alle vrouwen, omdat de Zoon, die uit haar zou geboren worden, de Zaligmaker zal wezen van het menschelijk geslacht, dat door de zonde van den eersten mensch was verloren, — dan geeft Maria op al die heerlijke loftuitingen, die nogtans ten volle met de waarheid strookten, den lofzang ten antwoord, dien zij God ter eere aanheft: *Magnificat anima mea Dominum: Mijne ziel verheerlijkt den Heer*. Het is alsof zij zeide: Gij, Elisabeth, gij schenkt mij de verhevenste

1) Luc. I, 45.

eerenamen; en ik aanbid den Heer, aan wien alle eer toekomt. Gij geeft uwe verwondering te kennen, dat ik u kom bezoeken; en ik ben als buiten mij zelve van opgetogenheid, als ik de onbegrijpelijke wonderwerken zie, die de Allerhoogste in mij heeft willen wrochten. Gij noemt mij gelukkig, omdat alleen het geluid mijner stem uw kind van vreugde deed opspringen; en ik ben vervoerd van vreugde, als ik de barmhartigheden van mijnen Zaligmaker beschouw. Gij prijst mij omdat ik geloofd heb, en gij zegt mij, dat daarom het woord des Heeren in mij zal vervuld worden; en ik weet dat het niets anders is dan een uitwerksel van Gods goedheid jegens mij, die de minste zijner dienstmaagden ben, dat alle geslachten mij zalig zullen noemen. Aldus, zegt de H. Bernardus, doet Maria de loftuitingen, die wij aan die verhevene koningin toebrengen, verkeeren in een lofzang ter eere van God, aan wien zij alles is verschuldigd!

De ootmoedigheid was de eerste deugd, die de H. Maagd in beoefening bracht. Van hare kindsche jaren af, zegt ons de H. Mechtildis, eene dier zielen die het meest van nabij haar voetspoor volgden, koesterde zij zeer geringe gedachten van zich zelve, en onwillekeurig deed zij die bloem van nederigheid, die zij met zooveel liefde in het binnenste

van haar hart aankweekte, in hare handelingen, in hare woorden, in geheel haar uiterlijk uitschitteren. Vocral echter toen zij haar goddelijk Kind ontvangen en ter wereld had gebracht, bereikte die liefelijke deugd in haar een hoogen trap. Voortdurend riep Maria zich voor den geest, tot welken trap van vernedering zij het Eeuwig Woord had zien afdalen, gedurende de negen maanden dat zij hem in haren schoot had gedragen, en de gedachte aan al de vernederingen van den Godmensch, aan al den smaad, waaraan hij bloot stond en waarvan zij drie en dertig jaren lang getuige was, week geen oogenblik uit haar gemoed. Het voorbeeld van den Zoon bracht de ootmoedigheid der moeder tot volmaaktheid; en de allerheiligste Maagd Maria, die in zulk eene leerschool de ootmoedigheid had leeren beoefenen, verdiende daardoor verheven te worden boven alle koren der Engelen, naar de woorden des Evangelies: *Qui se humiliat exaltabitur: Die zich vernedert zal verheven worden.* ¹⁾

1) Luc. XIV, 11.

III.

HOE DE OOTMOEDIGHEID DER H. MAAGD ZICH
UITWENDIG DEED OPMERKEN.

De inwendige ootmoedigheid der zielen, die waarlijk den weg der deugd bewandelen, blijft niet onvruchtbaar. Even noodzakelijk zal zij hare vruchten uitwendig vertoonen, als het gevolg voortkomt van de oorzaak. Laat ons dus met aandacht in Maria die uitwendige handelingen van ootmoedigheid beschouwen, om die beter te begrijpen en die daarna met alle mogelijke zorg op haar voorbeeld in beoefening te brengen. De ootmoedige mensch is tevreden met de nederigste werkzaamheden des levens te verrichten; hij vindt zijn genoegen daarin, hij zoekt die zelfs; hij vlucht de ijdelheid, de praalzucht; hij is in alles eenvoudig, zedig en arm: ziedaar de trekken waaraan men hem kan erkennen. De H. Maagd werd, op een leeftijd van drie jaren, gebracht naar den tempel waar zij tot haar dertiende jaar verbleef, en waar zij zich onledig hield met het spinnen van het vlas, de wol of de zijde, die tot versiering van het altaar of ten gebruike der priesters moesten dienen. Al den tijd, dien zij niet aan het gebed toe-

wijdde, besteedde zij aan die nederige werkzaamheden. Toen zij naderhand in den echt was getreden met den H. Joseph, verrichtte zij voor hem al het werk eener eenvoudige dienstmaagd, alsof zij door hem in zijnen dienst was genomen. Zij moest dien ten gevolge het huis schoonhouden en zijne maaltijden bereiden. Hoezeer ook hun voedsel niet meer dan alledaagsch en zelfs eenvoudiger en soberder was dan men zich kan verbeelden, en hoezeer ook tot het onderhoud van dit schamele gezin de geringste som voldoende was, was nochtans de H. Joseph alleen niet in staat om alle uitgaven te bestrijden. Daar hij vrijwillig de armoede tot zijn deel had verkoren, legde hij er zich niet op toe om zijnen arbeid zoo rijk te doen beloonen als hij dit verdiende. En uit dien hoofde vond de verhevene Maagd zich genoodzaakt om hare toevlucht te nemen tot eene of andere werkzaamheid, die met haar stand overeenkwam, ten einde op die wijze nog eenige penningen te verdienen. Meer nog waren zij verplicht zich dien nederigen en ingespannen arbeid te getroosten gedurende de zeven jaren, die zij doorbrachten in ballingschap in Egypte, waarheen zij in de uiterste armoede gevlucht waren. Zij moesten zich daar ongehoorde inspanning en ontberingen laten welgeval-

len, wilden zij zich daar vestigen en zich eenig bestaan verzekeren, dat veellicht nog geringer was dan het reeds zoo geringe bestaan, dat zij hadden in hun vaderland. De H. Basilius maakt in zijne Ordensregelen de opmerking, hoe ongelukkig het is voor een behoeftige, wanneer hij zich eensklaps te midden van vreemdelingen moet verplaatsen om onder hen alleen van zijnen handenarbeid te leven; en hij zegt, dat de H. Maagd en de H. Joseph in dit zelfde geval verkeerd hebben. Ongetwijfeld, voegt dezelfde H. Vader er bij, zal Jesus niet ten achter zijn gebleven om, voor zooverre zijn zwakke leeftijd het toeliet, zijne ouders in hunnen arbeid te ondersteunen. Van de kleeding der H. Maagd zullen wij slechts opmerken, dat deze overeenkwam met haar uiterst armoe-digen stand. Volgens den H. Epiphanius, een ouden en zeer geloofbaren schrijver, bezaten hare kleederen de oorspronkelijke kleur van het vlas en van de wol, waarvan zij gemaakt waren, en waren zij van alle sieraad ontbloot, en dit wordt bevestigd door den sluier, die zij om haar hoofd droeg en uiterst eenvoudig was, en die nog in het leven van dien schrijver als een kostbare reliquie werd bewaard.

Ziehier nog een kenteeken van den waarlijk ootmoedigen mensch. Daar hij steeds zich

gelukkig acht anderen een dienst te kunnen bewijzen, maakt hij nooit eenige uitzondering ten aanzien der personen, als hij zijnen evennaaste in iets kan behulpzaam zijn; en hij onderzoekt niet eerst of hij rijk of arm is; want, evenals de H. Paulus zegt, hij acht zich minder dan ieder ander ¹⁾. En terwijl hij aldus van den eenen kant door de ootmoedigheid, die hem leert zich zelven te schatten naar hetgeen hij is in zich zelven, gedreven wordt om zich te beschouwen als een schepsel, dat de meeste verachting verdient; wordt hij van den anderen kant door diezelfde ootmoedigheid, die hem zijn evenaasten leert schatten naar de gaven, die God hem heeft geschonken, er toe gebracht om dezen, hoe gering hij ook wezen moge, boven zich te achten. Immers, evenmin als God van ons verlangt, dat wij ons zelven minachten wegens de gaven, die hij ons heeft geschonken, evenmin vordert hij van ons, dat wij onzen evenaasten zullen lief hebben om hetgeen hij is uit zich zelven. De ootmoedige alzoo, hij moge nog zoo heilig zijn, heeft geringe gedachte van zich zelf als hij nederziet op de zonde, die hem eigen is, en op den niet, waaruit God hem getrokken heeft. En hoe gering en verachtelijk ook

1) Philipp. II, 3.

onze evennaaste moge wezen, wij behooren hem hoog te schatten wegens de volmaakt-
heid van zijn wezen en wegens de schoon-
heid zijner ziel, die naar Gods evenbeeld is
geschapen.

Deze ootmoedigheid bracht de H. Maagd in beoefening doordat zij met alle liefde en bereidwilligheid hare diensten aanbod aan diegenen, die veel minder waren dan zij zelve. Aanstands toch nadat de Engel Gabriël haar had bekend gemaakt, dat hare nicht Elisabeth eenen zoon had ontvangen en reeds de zesde maand bevrucht was, verlaat Maria hare geboortestad Nazareth; zij gaat over het gebergte van Judea; te voet legt zij in eenige dagen eene reis af van veertig mijlen en zij vertoont zich in de woning van Zacharias. Zij bracht, zegt de H. Bernardus, eenigen tijd bij hare nicht door, niet om eenige uitspanning te genieten, niet om de genoegens eener hoezeer ook heilige vriendschap te smaken, maar om haar van de huiselijke zorgen te ontlasten en haar te dienen. De liefde, zoo voegt deze H. Kerkleeraar er bij, brandde in het hart van Maria, en hare volmaakte ootmoedigheid was oorzaak, dat zij zich zelve tot zoover vernederde, dat zij anderen, die minder dan zij waren, wilde dienen. O onbegrijpelijke ootmoedigheid! Hoezeer zij ook de moeder is

van eenen God; hoezeer zij door deze nieuwe waardigheid zich zelve zoo hoog verheven ziet als een sehepsel kan verheven worden: welverre nochtans van te verlangen, of af te wachten, dat hare nicht haar eerst een bezoek komt brengen, voorkomt zij haar, en zij verlangt niets meer dan ten spoedigste hare woning te kunnen binnentreden. En waarom die overhaasting? 't Was niet alleen om eer te bewijzen aan Elizabeth en haar kind gelukkig te maken door het op een wonderbare wijze van vreugde te doen opspringen, zij wilde van dienst zijn aan die heilige vrouw, in dit vergevorderd tijdperk harer zwangerschap; zij wilde in hare behoeften voorzien en haar gedurende de drie maanden, die nog voor hare bevalling moesten verstrijken, de behulpzame hand bieden in alles, waarin zij hare hulp zou noodig hebben.

Bij het zien der nederige houding van Maria blijft Elisabeth eene wijle sprakeloos: ten laatste evenwel geeft zij lucht aan hare verwondering en zij roept uit: *Gezegend zijt gij boven alle vrouwen en gezegend is de vrucht uws lichaams! Van waar komt mij het geluk, dat de moeder mijns Heeren tot mij komt?* ¹⁾ Gij, eene Maagd, de onvergelykelijke luister

1) Luc. I, 42.

van uw geslacht; gij die alleen meer genaden en zegeningen mocht verwerven dan het geheele menschelijke geslacht; gij, wie de volkeren van het heelal eens als hunne Koningin zullen eeren; gij, die ontvangen hebt en weldra aan de wereld zult schenken den Zoon Gods, den Verlosser en den Zaligmaker van Israël, gij komt een bezoek afleggen bij mij, die niets anders dan eene arme en ongelukkige zondaresse ben!... Inderdaad, had het mij niet eerder betaamd in mijn eigen naam en in naam van al het volk van Israël mijne hulde te gaan aanbieden aan Haar, die de Moeder van den Schepper van hemel en aarde is! Hoe zal ik u welkom heeten? Hoe zal ik u ontvangen, u, die mijne meesteres, mijne vorstin zijt?

In zulke bewoordingen moest ongetwijfeld Elisabeth hare verwondering te kennen geven over de ootmoedigheid, welke zij zag uitschitteren in de H. Maagd, die door het bezoek, dat zij het eerst aan haar bracht, haar eene eer bewees, welke zij zich in geen enkel opzicht waardig achtte.

Maar, zegt de H. Bernardus, hoe zal zij woorden hebben kunnen vinden om hare verbazing uit te drukken, toen de H. Maagd nauwelijks in hare woning aangekomen, begon haar de nederigste diensten te bewijzen? Hoe groot moet niet hare verwonde-

ring geweest zijn, toen zij zag dat de Moeder Gods tot haar was gekomen *niet om gediend te worden maar om te dienen* 1), gelijk later haar Goddelijke Zoon eens van zich zelf zou getuigen.

De ootmoedige, zegt Albertus de Groote, is gaarne in aanraking met de armen, met de lieden van geringeren stand, met hen, die bij de wereld niet in aanzien zijn: en hij vindt zijn vermaak in hun gezelschap. Dit is nog een onderscheidend kenteeken der nederigheid. De jonggehuwden van Cana in Galilea waren naar alle waarschijnlijkheid geringe en onbemiddelde lieden, daar zij geen wijn meer hadden toen nog het feest niet geëindigd was. De H. Maagd nochtans gaf aan hunne uitnoodiging gehoor en woonde hun bruiloftsmaal bij; zij sprak met hen over goddelijke dingen, troostte hen en stichtte hen door hare liefstalligheid en door hare minzame spraakzaamheid. Magdalena was na hare bekeering niet zoo gelukkig dat zij een ieder al de smetten van haar vorig leven kon doen vergeten. De moeder van Jesus echter, Maria, ofschoon de zuiverheid zelve, versmaadde haar gezelschap niet. Zij wilde haar aan hare zijde hebben op den Calvarieberg, in de onmid-

1) Matth. XX, 28.

dellijke nabijheid des Kruises, tot groote ergernis der hoovaardige Farizeën.

't Is ook een uitwetsel der ootmoedigheid, dat men in de openbare bijeenkomsten aan anderen de eerste plaats afstaat en zelf, voor zooveel dit mogelijk is, de laatste verkiest, naar de woorden van Jesus Christus: *Wanneer gij ter bruiloft wordt genoodigd, zet u dan neder op de laatste plaats* 1). De Evangelist vermeldt, dat Maria getrouw dit voorschrift heeft opgevolgd. Hij geeft namelijk zeer nauwkeurig de volgorde op der personen, die in de zaal van het Avondmaal waren vereenigd: op de eerste plaats: de Apostelen; op de tweede plaats: de heilige vrouwen; en eindelijk op de derde en laatste plaats: de moeder van Jesus. 't Was niet bij toeval of ten gevolge van onachtzaamheid van den kant der Apostelen en der heilige vrouwen, dat Maria zich op die plaats bevond, want allen vereerden haar met diep ontzag en beminden haar zeer. Het was omdat zij zelve die plaats had gekozen. Ofschoon de eerste onder alle vrouwen, zegt de H. Bernardus, nam zij nochtans de laatste plaats in, omdat zij zich zelve zoozeer minachtte. 't Is dan ook niet meer dan billijk en rechtmatig, dat, na zich zoozeer vernederd te

1) Luc. XIV, 8.

hebben dat zij zich zelfs minder achtte dan weduwen en boetelingen, zij thans ook boven de Engelen zelfs verheven is.

Nog schitterde de ootmoedigheid der H. Maagd uit in het geheim der Zuivering: zonder, zelfs naar de letter de wet, tot deze vernederende plechtigheid verplicht te zijn, wilde zij nochtans met en te midden der andere vrouwen zich daaraan onderwerpen. Nog wonderbaarder echter en heldhaftiger zien wij de ootmoedigheid van Maria uitblinken, als zij onbewegelijk de beleedigingen aanhoort, die het Joodsche volk tegen haar goddelijk Kind uitbraakt, en als zij tegelijk moet hooren, dat men haar zijne moeder noemt: *Die Samaritaan*, zoo toch spreken zij, *die bezetene, die zoon van Maria, de vrouw van een werkmans enz.* ¹⁾

IV.

DE H. MAAGD WAS TEN UITERSTE BEZORGD OM
DE GUNSTEN EN GENADEN, WAARMEDE GOD
HAAR HAD OVERLADEN, VOOR HET OOG
DER MENSCHEN TE VERBERGEN.

Dezelfde ootmoedigheid, die met blijdschap ons smaadt en hoon doet verduren, zal ons

1) Joan. VIII, 48. Marc. VI, 3.

tevens aanzetten om voor het oog der menschen verborgen te houden al datgene, wat hunne lofuitingen en hunne achting kan uitlokken, als daar zijn de hemelsche gunsten, de goddelijke openbaringen, zekere bijzondere genaden, zekere bijzondere gaven Gods.

Onze geestelijke bestierder of onze biechtvader behoort evenwel van die gunsten evenzeer kennis te hebben als van onze gebreken. Hij moet geheel en al onze ziel doorschouwen; en dit is ook zeer in ons eigen belang. Daarenboven, er zijn omstandigheden, die vorderen, dat wij tot onderrichting en stichting van onzen evennaaste onze deugd voor de menschen doen schijnen ter meerdere eer en glorie van God. Buiten die gevallen echter zal de waarlijk ootmoedige christen het stilzwijgen bewaren en met zorg de gaven des hemels verborgen houden. Niemand ter wereld moet bekend zijn met uwe godsvruchttoefeningen en met de bijzondere deugden, die gij beoefent, dan alleen uw zielbestierder.

Met de uiterste zorgvuldigheid en met groote voorzichtigheid leefde de H. Maagd deze regelen der ootmoedigheid na. Een engel wordt uit den hemel tot haar afgezonden om haar de meest verhevene geheimen te ontdekken; hij geeft haar eerenamen, die

noo
die
bek
beg
no
har
op
lig
bij
Me
rer
Ma
ha
ge
te
wi
en
de
zij
te
ki
ph
Zi
on
di
in
P
zi
b
in

nooit aan eenig schepsel waren gegeven; en die onuitsprekelijke voorrechten blijven onbekend aan de wereld en als in haar hart begraven. Zij spreekt daarvan met niemand: noch met den priester Zacharias, noch met hare nicht Elisabeth, met wie zij nochtans op zoo gemeenzame wijze omging. Deze heilige vrouw, onderricht als zij is door eene bijzondere openbaring over het geheim der Menschwording, wenscht de Moeder des Heeren geluk. Deze gelukwensching was voor Maria eene geschikte gelegenheid om aan hare nicht ook de andere wonderen, die de genade des Allerhoogsten in haar had gewerkt, te openbaren. Niets echter van dit alles zien wij gebeuren: zij gaat die stilzwijgend voorbij en stelt zich tevreden met in het algemeen den grooten lof des Heeren te bezingen en zijne overgroote barmhartigheid jegens haar te verheerlijken. In welke moeilijke en kiesche omstandigheden was Maria niet geplaatst tegenover haren kuischen Bruidegom? Zij ziet, dat hij er aan denkt haar te verlaten, omdat hij met het geheim der Menschwording onbekend is en hare zwangerschap hem in eene allerpijnlijkste onzekerheid heeft geplaatst; en niettegenstaande dit alles spreekt zij geen enkel woord over dit zoo wonderbaar geheim. In één woord, Maria bewaart in het binnenst van haar hart al hetgeen

God haar heeft willen bekend maken, tot dat de H. Geest was gekomen: toen immers was de tijd aangebroken, door den Alleroogste bestemd om de wereld te bekeeren.

Evenzeer was de H. Maagd bezorgd om niets te doen blijken van de macht en den invloed, dien zij op haren Zoon bezat; en nimmer, ook dan niet wanneer zij voor de belangen van haren evennaaste in de bres sprong, liet zij hare aanspraak daarop gelden. Toen bij de bruiloft van Cana de wijn ontbrak, sprak zij haren Zoon niet toe met het gezag eener moeder, om hem te verzoeken zijne almacht te gebruiken ten einde in die behoefte te voorzien; zij richt alleen tot hem deze enkele woorden, vol bescheidenheid: *zij hebben geen en wijn* 1). Meermalen begaf zij zich ter plaatse waar haar Zoon predikte, waar hij wonderen verrichtte, waar hij van het volk, dat in opgetogenheid was over hetgeen zij van hem zagen en hoorden, met zegeningen werd overladen; want zijne werken en zijne wonderen overtroffen verre alles wat tot dan toe de grootste profeten hadden verricht. Andere moeders zouden in zulke omstandigheden, zoo streelend voor hare eigenliefde, geneigd geweest zijn zelven hare loftuitingen bij die der overigen te voe-

1) Joan. II, 8.

gen en de verdiensten harer kinderen te verheffen: de H. Maagd evenwel gaf niet door het minste teeken te kennen, dat zij de moeder van Jesus was of eenige macht over hem bezat. Met een ootmoedig stilzwijgen luisterde zij naar zijne godspraken als iemand, die zelfs niet in de geringste betrekking met hem stond. De H. Marcus verhaalt, dat op zekeren dag onze Goddelijke Zaligmaker voor eene talrijke menigte, die zich in een huis had vergaderd, predikte. De H. Maagd kwam ook daar met eenigen uit hare maagschap. Toen Maria echter eene zoo ontelbare menigte toehoorders daar verzameld zag bleef zij buiten de deur staan, zonder iets te zeggen, hoe verlangend zij ook was haar goddelijk Kind te hooren. Te dezer plaatse maakt de H. Bernardus de volgende bemerkingen over de ootmoedigheid der H. Maagd: Zij bleef buiten de deur, zoo spreekt hij, en zij was bezorgd om niet te doen blijken, dat zij de moeder van Jesus was, omdat zij vreesde, dat men haar in het huis zou binnen brengen waar haar Zoon predikte, om haar daar eene eervolle plaats te doen innemen.

Dezelfde ootmoedigheid was voor Maria eene beweegreden, om haar het stilzwijgen te doen bewaren over de gaven van wijsheid, van verstand en van raad, die God haar,

om zoo te spreken. boven alle maat had geschonken. Zij bezat daarenboven eene volmaakte kennis van de HH. Schriften en van de goddelijke dingen, tengevolge der openbaringen, die zij van boven kreeg. Haar veelvuldige omgang met Jesus bracht ook het zijne bij om die verheven kennis nog meer te volmaken. *Zij bewaarde echter al die kennis in haar binnenste*, gelijk het H. Evangelie zegt: *Conservabat omnia verba hæc in corde suo* ¹⁾. Na de hemelvaart van Jesus en de nederdaling des H. Geestes verbrak evenwel Maria het stilzwijgen en onderrichtte zij de Apostelen en de Leerlingen in al deze geheimen, omdat toen het oogenblik voor haar was aangebroken om deze heilige openbaringen mede te deelen.

V,

HOE WIJ DE OOTMOEDIGHEID DER H. MAAGD BEHOOREN NA TE VOLGEN.

Wij hebben de deugd van ootmoedigheid vrij uitvoerig besproken, omdat deze deugd, waarvan de H. Maagd ons in het Evangelie zoo treffende voorbeelden heeft achtergelaten, de wortel, de grondslag en de bewaar-

1) Luc. II, 19.

ster van alle andere deugden is. Nemen wij dus hierin Maria tot voorbeeld, om zoo ook Jesus na te volgen, die gezegd heeft: *Leert van mij dat ik zachtmoedig en ootmoedig van harte ben* 1). Daar de ootmoedigheid eene gave is van God, daarom is ook het gebed het eerste middel om die te verwerven. Willen wij echter ons die inwendige minachting van ons zelve eigen maken, en zodoende als het ware den eersten stap zetten op den weg der ootmoedigheid, dan moeten wij de volgende beschouwingen ter harte nemen. Wanneer wij tot in het verledene teruggaan, dan moeten wij erkennen, dat wij uit niets zijn voortgekomen en dat wij uit ons zelve niets dan zonde zijn. Zoo groot is onze ellende, dat wij niet in staat zijn zonder Gods hulp eenig goed te doen; en ook dan zelfs wanneer hij ons met zijne genade te hulp komt, maken wij ons aan onnoemelijke misdrijven schuldig. — Wat zal er eens van ons lichaam geworden, dat thans bijna het eenige voorwerp onzer bezorgdheid is? En wat zal in onze stervenstonde al de eer der wereld voor ons te beteekenen hebben? — Welk danig zal het vonnis wezen dat God eens over ons zal uitspreken, als hij ons bij het licht zijner grootheid, zijner heiligheid en zijner

1) Ibid, XI, 29: .

almacht zal beschouwen? Deze en dergelijke beschouwingen, dikwijls herhaald en diep overdacht, zullen ons behulpzaam zijn om ons zelven te leeren minachten en oprecht hoog te schatten al wat de wereld veracht.

Terwijl wij echter deze geringschatting van ons zelven en die hoogachting voor hetgeen de wereld minacht in onze ziel aankweeken, moeten wij tevens die gevoelens door onze uitwendige handelingen te kennen geven, en aldus het voorbeeld der H. Maagd volgen. Een ieder van ons kan op haar voorbeeld in zijn eigen huis en voor zich zelf eene of andere geringe verachtelijke bezigheid verrichten, en met vrijen wil doen wat dienstbaren en anderen doen uit nooddwang en uit plicht. De H. Basilius noemt dit een uitstekend middel ter verkrijging der ootmoedigheid en om in die deugd zich te volmaken. Een ander middel daartoe is het dienen van den evennaaste, het verzorgen en verplegen van armen en zieken; en ook hier ontbreekt ons het voorbeeld der H. Maagd niet.

Daarenboven 't is niet het gevoel van afhankelijkheid van een dienstbare ten opzichte van zijnen heer, dat ons moet bezielen als wij tot die vernederende diensten afdalen, maar het vurig verlangen om de deugd van

ootmoedigheid te verwerven. En om ons aan te moedigen om aan den evennaaste die diensten te bewijzen, zegt de H. Basilius ons, dat wij in zijnen persoon den persoon van Jesus Christus en dien alleen moeten beschouwen. Op die wijze geadeld zullen onze werken groote voldoening schenken aan onzen Heer en hij zal ze in God vergelden.

Een ander middel nog dat ons van dienst zal zijn om de ootmoedigheid te verwerven is de eenvoudigheid in de kleeding. in die mate als met onzen stand in de maatschappij is overeen te brengen, naar het voorbeeld, dat de H. Maagd ons daarvan insgelijks heeft gegeven. De H. Dorotheus ¹⁾ vraagt hoe het mogelijk is, dat de eenvoudigheid, die geheel uitwendig is, invloed hebben kan op de ootmoedigheid des harten, en hij beantwoordt die vraag met deze woorden: De gesteldheid van het lichaam oefent werkelijk invloed uit op de ziel, die zich sterk of zwak, moedig of lafhartig zal gevoelen, naar gelang van den toestand, waarin het lichaam zich bevindt. Wanneer iemand is gezeten op een troon of op een onstuimig ros daarheen draaft, is hij veel fierder dan wanneer hij te voet is of op een gering paard is gezeten: zoo ook, wanneer men in eene prachtige

1) Dorotheus. Doct. seu Serm. II, *de humilitate*.

kleeding is gedoscht, zal men andere gedachten hebben, dan wanneer men in lompen gehuld is. Bijgevolg, zoo besluit hieruit de H. Dorotheus, kan het niet anders of de ootmoedigheid zal weldra onze ziel binnendringen of ons ten minste sterk tot zich aantrekken, wanneer wij bezorgd zijn ons lichaam te vernederen door het met min kostbare kleederen te bekleeden of het tot nederige werkzaamheden te bezigen.

Een laatste middel eindelijk, dat ons ter verkrijging der ootmoedigheid dient, is de gehoorzaamheid aan de overheden, die God over ons gesteld heeft. Later zullen wij spreken over de voorbeelden, die de H. Maagd van deze deugd ons heeft achtergelaten. De kinderen als zij gehoorzamen aan hunne ouders, de dienaren als zij gehoorzamen aan hunne meesters, de vrouwen als zij gehoorzamen aan hunne mannen, de kloosterlingen als zij gehoorzamen aan hunne oversten, verwerven van God de deugd van ootmoedigheid, indien hunne onderdanigheid uit het hart voortkomt; want iemands eigen wil is als het ware de zetel van den hoogmoed, die daarheen streeft om alle eer aan zich zelf toe te kennen en om niets anders te doen dan wat hem welgevallig is. De gehoorzame nu zegeviert over dien eigen wil: *Vir obediens loquetur victorias: Hij die ge-*

hoorzaam is zal van overwinningen weten te spreken ¹⁾; en die overwinning is aan God zóó welgevallig, dat hij die bekroont met de onwaardeerbare gave der ootmoedigheid. Drie dingen zijn er, zegt de H. Bernardus, die, als zij diep in 's menschen hart zijn geworteld, daarin de ootmoedigheid eene vaste plaats verzekeren; namelijk eene diepe overtuiging van onzen niet; het gestadig beschouwen van het leven der deugdzame Christenen, die volmaakter zijn dan wij, en eene volhardende gehoorzaamheid aan onze oversten.

1) Prov. XXI, 28.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Het Geloof der H. Maagd.

I.

HOEZEER HET VOOR ONZE ZALIGHEID REDELIJK EN
NOODZAKELIJK IS, DAT WIJ AAN EENE BOVEN-
NATUURLIJKE ORDE VAN ZAKEN GELOOVEN.

De ootmoedigheid wordt de grondslag der christelijke volmaaktheid genoemd, en deze heeft geen grooter vijand dan den hoogmoed. De ootmoedigheid alzoo in de plaats van den hoogmoed gesteld is de hoeksteen, op welken geheel het geestelijk gebouw rust. Ongetwijfeld is er zonder het geloof geene oprechte ootmoedigheid mogelijk; maar even ontwijfelbaar is het, dat de mensch, om te kunnen gelooven, eerst zich zelf moet vernederen door zijne rede te onderwerpen aan de waarheden, die het bereik van zijn verstand te boven gaan. Het ligt bijgevolg in den aard der zaak, dat wij het eerst handelden over de ootmoedigheid.

Zonder voldoende grond en zonder eene rechtmatige beweegreden aan te nemen en te gelooven, dat een woord, eene wet, eene openbaring van God komt, is eene monsterachtige verkeerdheid en niet eene deugd. Al die ongeloovigen, die eene valsche leer hebben aangenomen, zijn in dien afgrond gevallen; en op die noodlottige klip vinden ook al diegenen hunnen ondergang, die zich door den duivel laten misleiden en geloof hechten aan leugenachtige verschijningen en openbaringen. Daarentegen is het eene deugd en eene groote deugd te gelooven, dat eene of andere zaak door Gods wet is voorgeschreven of door eene stellige tusschenkomst zijner aanbiddelijke majesteit is geopenbaard, indien dit geloof gegrond is op wettige en voldoende beweeggronden. En hoe meer datgene wat wij gelooven boven het bereik van het menschelijk verstand is, des te verdienstelijker is ons geloof; want wij vernederen onze rede des te meer, en wij brengen die tot slavernij, om die te onderwerpen en gehoorzaam te doen zijn aan Jesus Christus. Welk eene wonderbare gave is niet het geloof? roept de H. Leo uit: in onze harten ingestort door den H. Geest, verlicht het ons verstand, en voedt het in het binnenst van ons hart een heilig vuur, dat ons waarheden, die boven het be-

reik van ons menschelijk begrip zijn, geloovig doet aannemen en liefhebben!

Tot onze zaligheid nu was het noodzakelijk, dat wij aan eene bovennatuurlijke orde geloofden:

Ten eersten: omdat Gods eer dit vorderde. God is een wezen van oneindige majesteit; en de kennis, die de mensch van hem heeft, moet zijne opperste grootheid waardig zijn. Hierom moeten wij met eene onfeilbare zekerheid die hemelsche waarheden kennen en onderscheiden, die alles te boven gaan, wat het licht onzer rede, aan zich zelve overgelaten, ooit ons zou kunnen leeren wegens dat almachtig wezen, wegens zijne grootheid, zijne macht, zijne wijsheid, zijne heiligheid, zijne goedheid. Wanneer de mensch met een onwankelbaar geloof gelooft aan die goddelijke eigenschappen, die het bereik van elk geschapen verstand te boven gaan, en die in ootmoed aanbidt, geeft hij daardoor groote eer aan God. Het strookt met onze natuur en 't is ons tegelijkertijd van groot nut, dat wij door het licht des geloofs worden voorgelicht. Want de mensch ¹⁾ heeft met de vrijheid de gaven van verstand en van een vrijen wil ontvangen. Deze twee hoofdvermogens nu der ziel moeten, ieder

1) S. Thom. ctra Gent. l. I.

op zijne wijze, God dienen en hem gehoorzamen: 's menschen vrije wil door aan zijne eigene neigingen te verzaken om Gods wil te volbrengen: zijn verstand door het licht zijner eigene rede aan het opperst verstand van God te onderwerpen. Hoe nuttig en hoe verdienstelijk is het dus den mensch niet met een levendig geloof te gelooven! — Ziehier eene tweede reden, waarom het noodzakelijk was dat de mensch geloofde aan eene bovennatuurlijke orde. Wij zijn geschapen tot een bovennatuurlijk einde, dat geen ander is dan om God te aanschouwen en in het aanschouwen van God alle goed te genieten; na zijnen val is het menschelijk geslacht verlost door bovennatuurlijke middelen, namelijk door den dood van den Zoon Gods, die in alles aan den Vader gelijk was. Aan dat bovennatuurlijk einde nu en aan die bovennatuurlijke middelen konden wij niet anders gelooven dan door het geloof aan die dingen, die ons door God zijn openbaard en die het bereik van ons menschelijk verstand te boven gaan.

Hierom was het voor ons nuttig en in waarheid noodzakelijk, dat God ons dingen openbaarde, die onze rede niet in staat is te begrijpen. En wij zijn gehouden die vastelijk

1) S. Thom. 2. 2. Qu. 2. a. 9.

te gelooven als waarheden door den oorsprong van alle waarheid, door God zelf geopenbaard. Gelooven wij die, dan zal de eeuwige heerlijkheid onze belooning wezen; weigeren wij daarentegen die te gelooven, dan ook zullen de vlammen der hel voor alle eeuwigheid onze straf zijn. *Hij immers, die gelooft*. — met een geloof dat levendig is door de goede werken, — *zal zalig zijn; daarentegen zal hij die niet geloofd zal hebben veroordeeld worden.* ¹⁾

II.

DE H. MAAGD HEEFT ONS TROOSTENDE EN
LEERRIJKE VOORBEELDEN VAN GELOOF
ACHTERGELATEN.

De H. Maagd heeft ons voorbeelden van geloof achtergelaten, die voor ons allen vol leering en vertroosting zijn. Zij geloofde aan het geheim der H. Drievuldigheid, dat onder de wet der natuur geheel onbekend was en dat de geschreven wet slechts van verre aanduidt. Door den Engel werd dit geheim haar geopenbaard; duidelijk toch gaf hij den Vader te kennen, door te zeggen van wien hij werd gezonden; hij wees den Zoon aan

1) Marc. XVI, 16.

door dengene aan te duiden, dien Maria moest ter wereld brengen; en door duidelijk dengene te noemen door wiens werking de H. Maagd zou ontvangen en baren, vermeldde hij den derden persoon der aanbiddelijke Drievuldigheid. Zij geloofde aan het geheim der Menschwording, dat tot dan toe onder de afbeeldsels en de schaduwen der oude wet was verborgen geweest en dat aan de wereld nog niet geopenbaard was. Zij geloofde, dat het eeuwig Woord, de Zoon van God den Vader en dezelfde God als de Vader en de H. Geest, zich met onze menschelijke natuur moest omkleeden en aldus aan ons gelijk worden. Zij geloofde dat God haar had uitverkoren als de Maagd, in wier schoot dit geheim zijne voltrekking moest erlangen door het grootste aller wonderen; omdat in haar het moederschap door een onuitsprekelijk verbond met de heilige maagdelijkheid zou vereenigd worden. En toen het hemelsch kind was geboren, sterfelijk, bekwaam om te lijden en aan al de ellenden dezes levens onderworpen, — geboren in een armen, schamelen en verlaten stal, — geloofde zij, dat dit kind God van alle eeuwigheid, de Schepper en Heer van al het bestaande, de Verlosser van het menschelijk geslacht was, dat om de zonde onzer eerste ouders tot den eeuwigen dood was verwezen;

zij erkende dat kind als den God, wiens oneindige schoonheid de zalige geesten bekoort, in verrukking brengt en met blijdschap overlaadt. Maria geloofde dit alles vóór dat het Evangelie dit aan de wereld verkondigd had, vóór dat zij getuige was geweest van de wonderwerken van haren Zoon; zij geloofde dat alles zonder dat zij eenig teeken behoefde, zooals Zacharias en Gedeon; zij geloofde het met eene zekerheid en eene vastheid, die nimmer geëvenaard zijn geworden. Isaias noemt haar eene profetes ¹⁾ wegens hare diepe kennis der bovennatuurlijke en hemelsche dingen en wegens het geloof, waarmede die verheven Maagd daaraan geloofde. Maria, zegt de abt Rupertus, ²⁾ is de profetes door Isaias bedoeld: want in haar kuischen schoot is alles voltrokken, wat de Profeten hebben voorspeld. Zij was volkomen onderricht in al de geheimen. Inderdaad, het betaamde dat niets haar verborgen bleef aangaande Denegene, wiens moeder naar het vleesch zij moest wezen. Van dit volmaakt geloof geeft Maria in haren Lofzang ons een wonderbaar bewijs: *Hij, die machtig is, zoo spreekt zij, heeft groote dingen in mij gewrocht.* En welke zijn die wonderen, waarvan zij spreekt? 't Is de mensch-

1) Isai. VIII, 3. 2) Rup. in Isai.

wording van den Zone Gods in haar maagdelijken schoot; dat zij boven alle andere vrouwen is uitverkoren om Zijne moeder te zijn; dat God haar de alleruitstekendste gaven aan die waardigheid van Moeder Gods geëvenredigd heeft geschonken! *Van daar dan ook*, zoo gaat de H. Maagd voort, *dat alle geslachten mij zalig zullen noemen*. En deze voorspelling wordt dagelijks verwezenlijkt. Elisabeth, hare nicht, prijst insgelijks het geloof van Maria en geeft daarvan getuigenis met deze woorden: *Zalig zijt gij, die geloofd hebt. Beata quae credidisti* ¹⁾. De H. Augustinus aarzelt niet te dezer plaatse te verzekeren: »De H. Maagd was eerder zalig te noemen omdat zij den Zone Gods door een volmaakt geloof in hare ziel had ontvangen, dan omdat zij hem op eene lichamelijke wijze in haren kuischen schoot had ontvangen ²⁾» Want hoezeer ook een schepsel nimmer met eene meer verheven waardigheid kan worden begiftigd dan die van Moeder Gods, omdat dit goddelijk moederschap de oorsprong en de grondslag was van alle genaden en alle deugden, waarmede Maria overeenkomstig eene zoo hooge betrekking moest worden overladen: deze waardigheid alleen was nochtans niet bij

1) Luc. I, 45. 2) S. Aug. lib. de Virg. III.

machte haar heilig en de eeuwige glorie waardig te maken. 't Was haar geloof, hetwelk door de vurigste liefde was bezield, dat haar tot eene onvergelykelijke heiligheid deed opklommen en dat haar waardig maakte boven de koren der Engelen te worden verheven.

Het geloof is niet eene deugd, die bestemd is om in het binnenst des harten besloten te blijven. Het behoort tot het wezen dier deugd, dat zij uitwendig beleden en vertoond wordt. De Apostelen ontvingen het geloof van Jesus Christus; en zij erkenden den Zaligmaker als den Zoon van den levenden God. Maar een weinig later, in de ure der beproeving, toen men Jesus gevangen nam, in zijn lijden en bij zijnen dood, wel verre van toen belijdenis af te leggen van hun geloof, verzaakten zij hunne plichten en zij hielden zich schuil, terwijl zij lafhartig hunnen goeden Meester verlieten. Geheel anders handelde de H. Maagd. Bezield als zij was door een volmaakt geloof, legde zij voortdurend daarvan getuigenis af met eenen moed, die zich nimmer verloochende. Geen enkel oogenblik week zij van de zijde van Jesus gedurende zijn lijden, al was ook hare ziel in eene zee van bitterheden gedompeld. Zij volgde hem tot op den Calvarieberg, tot naar de plaats waar zijn doodvonnis zou vol-

trokken worden; en daar, staande onder het Kruis, waaraan haar Zoon stervende hing, erkende zij hem ten aanzien van de geheele wereld voor haren Zaligmaker, in de zekere verwachting, dat hij eens weder uit het graf zou opstaan, en dat al wat hij voorspeld had zou vervuld worden.

III.

HOE MEN ZICH TE GEDRAGEN HEEFT IN DE BEKORINGEN TEGEN HET GELOOF.

Dit standvastig geloof en dat onwrikbaar bleef te midden der beproevingen moet ten voorbeeld strekken aan het onze, dat mees-
tentijds zoo zwak en zoo wankelbaar is. De vijand onzer zaligheid wordt nimmer moede ons tegen het geloof te bekoren, om aldus in de beoefening der christelijke deugden ons te hinderen en twijfelingen in ons op te wekken aangaande de geopenbaarde waarheden, die het richtsnoer van ons gedrag behooren te wezen. Voortdurend zoolang wij op aarde leven zijn wij daaraan blootgesteld. Niets trouwens is redelijker dan dat. Immers, daar het geloof in het doopsel ons is ingestort zonder eenige medewerking van onzen kant en ons niets gekost heeft, is het betamelijk, dat wij van tijd tot tijd gevaren

ondervinden, tegen welke wij te strijden hebben en moeielijkheden, die wij moeten overwinnen. God laat dit toe ter bewaring en volmaking van ons geloof. *Blijven wij dus standvastig in het geloof: fortes in fide* 1); en bieden wij moedig wederstand aan die gevaarlijke aanvechtingen: en bijna altijd zal alsdan de vader der logentaal van wien zij voortkomen verre van ons wegvluchten: *Resistite diabolo et fugiet a nobis: Weerstaat den duivel en hij zal van u wegvlieden* 2), of liever in plaats van ons de moeite te geven om die duivelsche inspraken van al te nabij te onderzoeken, stellen wij ons tevreden met die in het algemeen, bijvoorbeeld op deze wijze, te beantwoorden: Alles wat het geloof leert en wat de katholieke en apostolische Kerk voorstelt te gelooven, geloof ik vastelijk en beschouw ik als onfeilbare waarheden. Ik geloof daaraan, omdat God dat alles aan zijne Kerk heeft geopenbaard; omdat Hij de stelligste getuigenissen en bewijzen daarvan heeft gegeven, omdat Hij dat alles heeft bevestigd door het licht van boven, dat Hij onze zielen instort en door de gave des geloofs, die mij in staat stelt te gelooven. En mocht soms de hevigheid der bekoring ons eenige vrees inboezemen of

1) S. Petr. III, 9. 2) S. Jac. IV, 7.

soms ons verstand niet aan het wankelen is gebracht opzichts een of ander punt van ons geloof, wij behoeven ons daaromtrent niet ongerust te maken, als onze wil niet heeft toegestemd. Want, evenals zij die het gebruik der rede hebben alleen dan een volmaakt geloof bezitten, wanneer hun verstand en hun vrije wil beide met elkander samengaan om te gelooven; zoo kan men ook het geloof, dat men heeft ontvangen, niet verliezen dan wanneer de wil zijne toestemming geeft aan de twijfelingen en aarzelingen van het verstand ¹⁾. Leggen wij in die omstandigheden voor den Heer, die getuige is van het netelige van onzen toestand, de verklaring af, dat wij verlangen met de hulp zijner genade, die ons nimmer zal ontbreken, vastelijk en zonder voorbehoud al de leerstukken van onzen godsdienst te gelooven; veroordeelen wij in zijne tegenwoordigheid elken twijfel, die of wel door onze eigene verbeelding of wel door den duivel wordt opgeworpen, die aldus onze godsvrucht zoekt te verstoren. Door aldus ons zelven te verloochenen zal ons geloof sterker en grooter worden, en het zal in het vervolg een schild voor ons wezen, dat tegen alle slagen bestand is.

1) S. Thom. 2, 2. qu. 4 art. 8.

Vergeten wij evenwel niet dat het voorbeeld van Maria ons leert ons heilig geloof openlijk te belijden. Wij moeten daarvan getuigenis afleggen ten aanhooren van de geheele wereld, ten koste van onze goederen, van onze fortuin en zelfs van ons leven. Alleen onder dat beding zal ons geloof waardig geoordeeld worden zijn loon te ontvangen: *Die mij zal beleden hebben voor de menschen, dien zal ook ik belijden voor mijnen Vader, die in den hemel is* ¹⁾.

1) Luc. XII, 8.

DERDE HOOFDSTUK.

Hoop der H. Maagd.

I.

WAARIN DE DEUGD DER HOOP BESTAAT.

De hoop is eenē bovennatuurlijke deugd, door God in de ziel ingestort, door welke de Christen, steunende op den bijstand des Almachtigen, door de beoefening der goede werken tot de eeuwige gelukzaligheid hoopt te geraken.

Evenals het geloof en de liefde is ook de hoop, aldus beschreven, eene goddelijke deugd die God tot onmiddellijk voorwerp heeft. Want evenals de ziel door het geloof met God is vereend als met de bron waaruit de onfeilbare kennis der opperste waarheid ontspringt, en evenals zij door de liefde met hem is vereend, daar zij hem bemint wegens zijne oneindige beminnelijkheid; evenzoo is zij ook met hem vereend door de hoop als met den oorsprong van hare eeuwige

gelukzaligheid, die bestaat in het beschouwen en bezitten van dat almachtig wezen.

De hoop moet vast en onwrikbaar zijn; zonder deze eigenschappen zoude zij de deugd niet zijn, die wij hier beschrijven. Wij moeten dus zonder eenige de minste aarzeling en mistrouwen hopen, dat wij van Gods almacht en van zijne barmhartigheid al de hulpmiddelen en genaden zullen erlangen, die wij behoeven om tot die eeuwige heerlijkheid te geraken, die hij in zijne goedheid ons beloofd heeft.

Die hoop sluit nochtans de vrees en de ongerustheid over onze zaligheid niet uit; want de goddelijke bijstand, die de grondslag is der christelijke hoop, kan alleen dan zijne kracht hebben, wanneer wij uit vrijen wil onzen toevlucht daartoe nemen en wij van onzen kant in het werk onzer heiligmaking onze medewerking niet weigeren. En daar er vele dingen noodig zijn om den hemel te verdienen; daar men allereerst met behulp der genade zich in de behoorlijke gesteltnis moet brengen om die te ontvangen; daar men vervolgens die wel moet gebruiken, als men ze ontvangen heeft; en eindelijk in het beoefenen der goede werken moet volharden; zoo kunnen wij altijd vreezen of wij wel van onzen kant al die hoognoodige vereischten hebben vervuld. Maar zeer zeker

is het, dat naarmate onze hoop sterker en volmaakter wordt, in die zelfde mate onze twijfelingen en onze vrees zullen vermindere-
ren; en wij zullen op die wijze tot eene groote zekerheid geraken, dat God geene enkele grens zal stellen aan zijne goedheid jegens ons, en dat wij aldus met zijne hulp een goed gebruik van zijne genaden zullen maken en tot het einde toe zullen volharden in zijne liefde en in het beoefenen der deugd.

Door een bijzonder voorrecht, dat God aan sommige heiligen verleent, is deze zekerheid soms zoo groot, dat zij alle slafelijke vrees, alle beduchtheid voor de eeuwige verdoe-
menis doet verdwijnen, om de ziel met een onuitsprekelijken vrede te vervullen: *Quae exuperat omnem sensum* 1).

De H. Thomas zegt, dat deze geruststel-
lende zekerheid aan de deugd der hoop eigen is. Zij verschilt van de zekerheid des geloofs, zoo voegt hij er bij, hierin dat deze laatste onwankelbaar is, daar zij tot grondslag heeft de waarheidlievendheid van God, terwijl de hoop kan wankelen, omdat de mensch, zoo-
lang hij op aarde leeft, aan zijne zaligheid altijd hinderpalen in den weg kan leggen.

In degenen, die een slecht leven leiden, is de hoop der zaligheid niets meer dan een

1) Philipp. IV, 7.

ijdel vertrouwen, eene zondige gerustheid; maar in de dienaren Gods is zij eene wezenlijke deugd, gegrond op de troostvolle getuigenis van hun goed geweten, op hunne goede werken, op de reinheid hunner zeden, en op de diepe overtuiging, die zij van Gods goedheid zich hebben gevormd door het overwegen zijner weldaden en door het lezen van stichtende boeken.

Bovenal echter ontspruit die hoop zoo vol zekerheid uit de ingevingen en de verlichtingen, waarmede God soms de zielen begenadigt; uit de bijzondere hulp, die Hij hun verleent; uit de zichtbare en als voelbare bescherming die zij van hem ondervinden; en dit leert ons het voorbeeld van zoovele dienaren Gods, die gelukkig leven en sterven, in de vaste zekerheid, dat zij den hemel eens zullen binnengaan. Ziedaar het vertrouwen, waartoe de II. Schrift ons zoo dringend opwekt, en dat, naar het gevoelen van den Engelachtigen Leeraar ¹⁾, eene deugd is, die van de hoop niet onderscheiden is: neen, het geeft alleen aan de hoop eene zekere gerustheid, die van dien aard is, dat zij de vrees en de twijfelingen der menschelijke zwakheid matigt en vermindert. Want de Christen, wien de gave der hoop is geschon-

1) S. Thom. 2, 2 qu. CXXVIII.

ken, streeft daarheen, terwijl hij tegelijkertijd zijnen steun zoekt in de barmhartigheid en den bijstand Gods, om zijn leven te verrijken met alles wat die deugd kan vermeerderen en versterken, dat wil zeggen: met goede werken, met verdiensten en met handelingen, die geschikt zijn om de genaden des hemels over hem te doen afdalen.

Maar zoo een levendig geloof en reinheid van zeden, zoo het beoefenen der goede werken en het overwegen van Gods weldaden en van de geheimen van den godsdienst, zoo de ingevingen van boven de hoop kunnen versterken en doen aangroeien en die als het ware doen samensmelten tot een zoet vertrouwen, die onuitputtelijke bron van vrede: hoe groot moet dan niet de hoop en het vertrouwen der H. Maagd geweest zijn op de goedheid Gods, die haar nimmer iets weigerde wat zij hem in den naam van haren Zoon zoo voor zich als voor het menschelijk geslacht verzocht; van Maria, die de dochter des Allerhoogsten, de Moeder des Verlossers, de Bruid des H. Geestes was!

II.

VERSCHILLENDE BEWIJZEN UIT HET H. EVANGELIE,
DIE ONS DOEN ZIEN OP HOE WONDERBARE
WIJZE DE H. MAAGD DEZE DEUGD
BEOEFENDE.

De reinheid naar ziel en lichaam was, gelijk wij reeds opmerkten, eene deugd, die door de H. Maagd bijzonder op prijs gesteld werd. Aan eene goddelijke ingeving gehoorzamend, legde zij de belofte van eeuwige zuiverheid af; en niettegenstaande deze belofte verloorde zij zich, aan eene andere ingeving des hemels gehoor gevend, in den bloei harer jaren met den H. Joseph, verbleef zij met hem onder hetzelfde dak, en was zij zijne gezellin op zijne reis, zonder andere getuigen dan het oog des Heeren. Zij bevond zich in netelige omstandigheden. Maria moest wel uit geheel haar hart heldhaftiglijk overgegeven zijn aan God en het onwrikbaar vertrouwen koesteren, dat hij haar altijd onder zijne hoede zou bewaren en dat nimmer zijne hulp haar in een zoo buitengewonen levensstaat zou ontbreken. Dit vertrouwen leert ons, hoe ook wij onzen steun moeten zoeken in de goedheid des Heeren, die ook in de moeielijkste omstan-

digheden ons zal ondersteunen en versterken, wanneer hij soms eenige besluiten, eenige verlangens tot volmaaktheid ons instort, onverschillig welken levensstaat wij omhelzen, of welke verbindtenissen wij reeds hebben aangegaan.

De H. Maagd bespeurt de droefheid van den H. Joseph bij de ontdekking van haar moederschap. 't Is haar bekend, dat hij er aan denkt, onwetend als hij is dat in haar *door de kracht des H. Geestes* 1) dit geheim is voltrokken, om haar te verlaten. Zij stelt nochtans haar vertrouwen ten volle op God en geeft alles in zijne handen over, overtuigd als zij is, dat zijne oneindige goedheid niet zal toelaten, dat hare deugd onder eene onteerende verdenking blijft; dat hij den H. Joseph uit zijne onzekerheid zal verlossen; dat hij niet eene echtverbindtenis zal laten vernietigen, die op zijn bevel is gesloten; en dat hij middelen te over heeft om alles te doen keeren tot grootere eer van zijne goddelijke Majesteit en in het belang van den heiligen aartsvader. Dat edelmoedig vertrouwen, die onderwerping aan de raadsbesluiten des hemels deed haar kalm blijven en zwijgen; en zonder een enkel woord tot haren kuischen bruidegom te

1) Luc. I, 35.

spreken, verbeidde zij de hulp des Allerhoogsten, die aan de omstandigheden eene leiding gaf, die ten volle beantwoordde aan de verwachtingen van haar hart, dat zoozeer op zijne liefde vertrouwde. Dit voorbeeld bevat eene schoone les. Wanneer wij onze fortuin, onzen goeden naam, ja zelfs ons leven in gevaar zien, wanneer wij ons omgeven zien van kwellingen en moeielikheden, dan moeten wij hopen, dat God ons uit al onze beproevingen zal verlossen, of dat hij die tot ons eeuwig voordeel zal doen strekken. Deze gevoelens waren die van den koninklijken profeet, als hij sprak: «Het heil der rechtvaardigen komt van den Heer en in den tijd der beproeving is hij hun beschermmer; hij zal hen ondersteunen opdat zij niet vallen; hij zal hen verlossen uit de gevaren, hen aan de handen der zondaars ontrukken en hen behouden doen blijven. En waarom zal God zoo groote gunsten aan de rechtvaardigen verleenen? »Omdat, zoo antwoordt dezelfde Psalmist, zij al hunne hoop en hun vertrouwen op zijne goedheid gesteld hebben 1).»

Op de bruiloft van Cana wordt Maria ge-
waar, dat er geen wijn meer voorhanden is.
Zij wil de jonggehuwden de verlegenheid

1) Ps. XXXVI, 39, 40.

sparen, die daaruit voor hen natuurlijkerwijze moest voortvloeien, en vol vertrouwen legt zij aan Jesus hun onaangename toestand bloot. Nog geen enkel wonder had tot dan toe onze Goddelijke Verlosser verricht om de oneindige macht van zijne Godheid te doen blijken. Aan eene ingeving van boven gehoor gevend aarzelt niettemin Maria geen oogenblik om zich tot haren Zoon te wenden, en zonder eenigen dwang op hem uit te oefenen, zonder hem met vele woorden lastig te vallen legt zij hem eenvoudig de zaak bloot. Zoozeer is het eigen aan de zielen, die op God al hun vertrouwen gesteld hebben, van zich geheel op zijnen heiligen wil te verlaten over het welgelukken eener zaak, wanneer zij van hunnen kant alles gedaan hebben. Zij hebben de vaste overtuiging, dat God alles ten beste zal schikken tot hun voordeel en tot zijne eer, en meer verlangen zij niet.

III.

VAN HET VERTROUWEN, WAARMEDE ONZE GEBEDEN
BEHOOREN GEPAARD TE GAAN.

Die hoop, gepaard met een zoo groot vertrouwen op God, dat men zich geheel aan hem overgeeft, wordt noodzakelijk vereischt

om ons moed en sterkte in te boezemen tot het beoefenen van alle deugden. Meer bijzonder evenwel worden wij in de H. Schrift daartoe aangemaand voor den tijd des gebeds; want, indien hetgeen wij vragen ons voordeelig is en wij dat vragen zooals het behoort, zal God in zijne goedheid het ons niet weigeren, onverschillig wat het ook moge wezen. In dien zin spreekt de H. Jacobus: »Is er iemand onder u, die behoefte heeft aan wijsheid, hij smeek die af van God, die vrijgevig is jegens allen, zonder dat hij iemand zijne gaven verwijt, en hem zal wijsheid geschonken worden. Maar hij smeek die af met een vast geloof en zonder twijfeling; want hij die twijfelt is gelijk aan de baren der zee, die door een stormwind wordt heen en weder bewogen. Zoo iemand moet zich bijgevolg niet inbeelden, dat hij iets van den Heer zal erlangen 1).»

Er doet zich hier eene moeielijkheid voor opzichtens het vertrouwen, dat ons gebed moet bezielen. Deze moeielijkheid dient opgelost te worden. Eerst willen wij die uitleggen. Is het een noodzakelijk vereischte om met vertrouwen te bidden, dat wij met zekerheid gelooven en hopen, dat God ons zal geven wat wij van hem verlangen? Men

1) S. Jac. I, 5—7.

zou meenen dat deze vraag in bevestigenden zin behoort te worden beantwoord, en volgens den H. Mattheus ¹⁾ en den H. Marcus ²⁾ schijnt die zekerheid een volstrekt vereischte te zijn. *Geloof in God*, zonder in het minst te twifelen. Op die woorden volgt eene algemeene stelling, die geene uitzondering toelaat: *Wat gij ook moogt vragen in het gebed, gelooft dat gij het zult verkrijgen en het zal u gegeven worden*, Deze plaats van het Evangelie en nog vele andere schijnen als eene waarheid vast te stellen, dat wij noodzakelijk moeten bidden met die zekerheid, waarvan sprake is. Hier tegenover staat evenwel, dat, werde die zekerheid noodwendig gevorderd, er niet vele gebeden zouden zijn, die verhoord worden, daar er niet vele Christenen zijn, die op die wijze bidden, ook al zou hetgeen waarom zij bidden van het uiterste gewicht en van het hoogste belang zijn voor hunne ziel. In het algemeen gesproken zijn wij onzeker, als wij bidden of wij wel verhoord zullen worden, en die onzekerheid vindt grond in de tweevoudige veronderstelling, of dat wij niet zijn wat wij behooren te zijn, of dat wij niet bidden zooals het behoort.

1) S. Matth. XXI, 21 en 22.

2) S. Marc. XI, 22--24.

De oplossing dier moeielijkheid vinden wij in de schriften en de onderrichtingen, die de heiligen ons hebben achtergelaten. Zij baden tot God om van hem buitengewone dingen te verkrijgen, wonderen namelijk; Zij smeekten hem door de kracht van zijn Goddelijk woord de zieken te genezen en de duivelen uit te drijven. Meermalen was dit het geval in de eerste eeuwen der Kerk, en dit werd gevorderd om het geloof te kunnen vestigen en te doen aangroeien. En ten einde van God die wonderen te verkrijgen, was het noodig, toen zoowel als nu, volgens den gewonen loop der dingen, dat men die van hem afsmeekte met de vaste zekerheid van verhoord te zullen worden. In die gevallen geeft de Almachtige in den regel door eene hemelsche ingeving aan zijne dienaren te voren te kennen, dat hij hun de macht zal verleenen om het wonderwerk te verrichten, dat zij in hun gebed van hem afsmeeken; en die ingeving brengt in hen de onwrikbare overtuiging te weeg, dat hun gebed zal verhoord worden. Zulk een geloof wordt het geloof genoemd, dat wonderen verricht. Van dat geloof, van die wonderbare gave heeft de Zaligmaker gezegd: *Indien gij een geloof bezat als een mostaardzaadje, zoudt gij tot dien berg zeggen: Verplaats u elders, en hij zou zich verplaatsen,*

en niets zou onmogelijk wezen ¹⁾. *Omnia possible credenti* ²⁾. Voor die geloof is alles mogelijk ³⁾. Het geloof en het vertrouwen, waarvan hier sprake is, is blijkbaar niet eene deugd, die alle geloovigen eigen is; zulk een geloof en zulk een vertrouwen zijn bijzondere voorrechten door God verleend om wonderwerken te verrichten. Zulk een geloof ook en zulk een zeker vertrouwen zijn geene noodzakelijke vereischten om door het gebed van God te verkrijgen wat tot onze zaligheid volstrekt onmisbaar en dienstig is, als daar zijn de deugden, die aan onzen staat eigen zijn, de zegepraal over onze hartstochten, de volharding in het beoefenen der goede werken enz. 't Is hier voldoende, dat wij in het algemeen gelooven, dat God ons geven kan wat wij hem vragen en dat hij ons geven zal al wat tot ons nut strekken kan; 't is voldoende, dat wij van zijne goedheid al de hulpmiddelen verhoplen, die tot onze zaligheid noodig zijn. Zoo stellen wij werkelijk onze hoop op Gods goedheid en wij vertrouwen op zijne beloften, al is het ook, dat wij eenigen twijfel in ons toelaten, dat God onze gebeden zal verhooren, of wel ter oorzaak van onze zonden, of wel omdat

1) S. Matth. XVI, 19. 2) S. Luc. XVII, 6.

3) S. Marc. XIX, 22.

wij niet goed bidden, of wel eindelijk omdat er iets in ons is wat aan God mishaaft. Deze twijfel, die enkel en alleen uit onze eigene ellende zijnen oorsprong neemt, zal nimmer oorzaak zijn dat God ongunstig op onze gebeden zal nederzien, en zal nimmer een hinderpaal zijn tegen het verkrijgen van hetgeen wij vragen. En inderdaad, wanneer wij met de vereischte gesteltenissen onze gebeden verrichten, wanneer wij in staat van genade zijn, wanneer wij volharden in het vragen dier dingen, die ons ter zaligheid noodig zijn, wanneer wij alles in het werk stellen om die te verkrijgen; dan mogen wij met volle zekerheid verwachten, dat alles wat wij vragen ons zal gegeven worden, in gevolge de belofte van God zelven, die altijd het gebed van den rechtvaardige verhoort: *Voluntatem timentium se faciet*; Hij zal de verlangens van die hem vreezen bevredigen, zegt de Psalmist ¹⁾; en na hem de Apostel Joannes: Indien gij volhardt in het volbrengen mijner geboden, zal ik u alles geven wat gij mij zult vragen. ²⁾

Wat het gebed van den zondaar betreft, 't is allerduidelijkst dat dit niet dezelfde eigenschappen bezit als dat van den recht-

1) Ps. CXLIV, 19.

2) S. Joan. XV, 7, 10.

vaardige. Nochtans 1), zoo het gepaard gaat met het verlangen om de zonde te verzaken en met het leedwezen van die bedreven te hebben, zal God hem verhooren, en hij zal aan die schuldige ziel de genade schenken, die hem ter zaligheid noodig is. Niet alsof God daartoe verplicht ware; immers hij is den zondaar niets schuldig; maar hij doet dit uit barmhartigheid en uit bloote vrijgevigheid. Men behoort evenwel dit niet te vergeten: zijn gebed zal nooit zoo zeker en zoo licht verhoord worden als dat van den rechtvaardige, dat nimmer zijn doel mist, zooals wij bewezen hebben. Wanneer de heilige Vaders getuigen, dat God niet zal luisteren naar de gebeden van den zondaar, bedoelen zij daarmede diegenen, die hunne slechte gewoonten niet willen afleggen. En hoe ook zou hij hen kunnen verhooren, daar hun het voornaamste vereischte om verhoord te worden ontbreekt; zij missen namelijk het verlangen om uit hunne zonden op te staan, het leedwezen van zich aan het kwaad te hebben schuldig gemaakt en het goede voornemen om met behulp van Gods genade daarin niet te hervallen.

Wij hebben alzoo gezien, dat de gebeden der rechtvaardigen of der zondaars, die op-

1) S. Thom. 2. 2. qu. 2, art. 17.

recht besloten zijn de ongerechtigheid te verlaten, door God zullen verhoord worden; volstrekte zekerheid kan evenwel daaromtrent onmogelijk verkregen worden. God heeft ongetwijfeld beloofd onze gebeden te zullen verhooren; hij is verlangend om ons zijne gunsten te verleen en den arm zijner oneindige barmhartigheid over ons uit te strekken: nochtans, deze volkomen zekerheid is slechts verbonden aan het vervullen van zekere vereischen, waarvan wij nooit zeker zijn, dat wij die vervuld hebben. Bijgevolg ook mogen wij, zonder ons aan eenige zonde schuldig te maken, twijfelen aan den goeden uitslag onzer gebeden, mits wij oprecht gelooven dat God altijd bereid is ons te verhooren, wanneer wij van onzen kant geen beletsel opwerpen. Moge deze leer vrede en troost schenken aan de godvruchtige zielen, die in hun gebed niet altijd het vast vertrouwen bezitten, dat zij zeker zullen verhoord worden!

Deze gave van vertrouwen is ten overvloede zoo kostbaar en zoo krachtdadig, dat de Christen, die deze bezit, alles van God kan verwerven. Er wordt nochtans voorzichtigheid en doorzicht gevorderd, om dit hemelsch goed niet te verwarren met het vermetel vertrouwen en de zelfbegoocheling van den zondaar, die, zonder zijne slechte

gewoonten te willen verlaten, evenwel zijne zaligheid van God verhoopt. Beijveren wij ons dus om alles te doen wat in ons verinogen is om die groote gave van vertrouwen te verkrijgen: zooals aanhoudend bidden, aalmoezen geven, en werken van boetvaardigheid verrichten; verwaarloozen wij geen enkel dier middelen en paren wij aan deze oefeningen van godsvrucht eene groote reinheid van zeden. Laat het gestadig overwegen van de oneindige goedheid en barmhartigheid des Heeren en van de tallooze weldaden ons bewezen, ons opwekken om met vertrouwen te bidden en om met de innige overtuiging, dat Hij ons zal verhooren, ons tot den Heer te wenden. De zwakke maar oprechte pogingen eener ziel, die op die wijze God boven alles zoekt, moeten onseilbaar zijn hart treffen en hem bewegen om ons ten slotte de gevraagde gunsten te verleen.

IV.

DAT MEN NAAR HET VOORBEELD DER H. MAAGD
MOET HOPEN TEGEN ALLE HOOP IN.

Elke deugd heeft hare beproevingen, maar de hoop en het vertrouwen op God heeft geheel eigenaardige. Wie toch ondervond dit niet in dit leven? Hoe vaak toch vielen de

zaken geheel anders uit dan wij verwacht hadden, en hoevele hinderpalen deden zich soms niet op. die een beletsel schenen voor hetgeen wij van God verlangden! Steunend op de goddelijke belofte, hoopte Abraham, dat zijn zoon Isaac de stamvader zou worden van Gods uitverkoren volk, en dat zijne nakomelingen even talrijk zouden wezen als de sterren des hemels. Vol van deze verwachtingen ontvangt hij van God het bevel om Isaac te slachtofferen. Wat kon er naar allen schijn meer in strijd zijn met de belofte des Allerhoogsten? Abrahams hoop nochtans wankelt niet; — zijn geloof blijft onwrikbaar, dat God langs wegen, die hem onbekend zijn, zijn woord zal gestand doen. Zulk eene volhardende hoop vraagt de Heer van ons, en predikt ons met eene zachte en wegslepene welsprekendheid Maria's voorbeeld. Standvastig is hare hoop, dat haar Zoon de wereld zal verlossen, dat hij over al zijne vijanden zal zegevieren en dat hij heerschen zal op aarde en in den hemel. Niettegenstaande dit alles ziet zij hem in de handen zijner onverzoenlijke vijanden; zij ziet hem als een boosdoener gevangen genomen en als de snoodste der misdadigers in boeien geklonken worden; zij ziet hem verlaten van zijne leerlingen en door geheel het Joodsche volk ter dood veroordeeld wor-

den; zij ziet hem genageld aan een kruis, waaraan hij zijnen geest geeft te midden van allerlei smaad, hoon en verguizingen. Was er wel een samenloop van omstandigheden mogelijk, die, naar den schijn, meer volkomen het tegenovergestelde was van al de wondere dingen, die men van den Messias verhoopte? Werd ook het geloof der leerlingen aan hun Goddelijken Meester daar door niet vernietigd, het werd ten minste zeer daardoor geschokt. Maria integendeel geeft te midden van al die schrikkelijke en onrustbarende gebeurtenissen niets toe aan de geringste ongerustheid; zij behoudt hare vaste hoop en haar onwrikbaar geloof; zij gelooft, dat diezelfde Jesus, dien zij thans met schande overladen ziet sterven, luisterrijk zal opstaan, gelijk Hij het beloofd had, en dat de gansche wereld zich zal nederwerpen voor zijn Evangelie en voor zijne almacht. Hierom ook ging Maria niet met de andere vrouwen van den Calvarieberg, waar zij van den kruisdood van Jerus getuige geweest was, naar het graf, maar zij verwijderde zich in stilte van het treurtooneel in de zekere verwachting, dat Hij uit het graf zou verrijzen. Zij wist zeer goed, dat het onnoodig was het lichaam van Jesus te balsemen en dat de heilige vrouwen Hem in het graf niet zouden vinden, omdat Hij wel-

dra levend en vol luister daaruit zou opstaan.

De edelmoedige en volhardende hoop der H. Maagd moet ons ten voorbeeld zijn. Ongetwijfeld kunnen wij die slechts van verre navolgen; doch dit zal ons het grootste voordeel aanbrengen. Ja, verhopende wij van God alles wat ons ter zaligheid noodig is en wat wij van Hem verzoeken; vertrouwen wij, dat hij, in weêrwil van alle beletselen, van alle moeielijkheden, van alle gevaren, die ons ontsteld gemoed en onze met schrik vervulde verbeelding meenen te vreezen te hebben, ons het gevraagde niet zal weigeren. Werpen wij alle twijfelingen verre van ons weg en hopen wij op zijnen steun in onze beproevingen; hopen wij, dat hij ons zal doen zegevieren en dat hij zelfs tot ons voordeel zal doen strekken al hetgeen ons zoo groote redenen tot ongerustheid gaf. Vergeten wij echter daarbij niet, dat wij in geen enkel opzicht die gunsten verdienen, omdat wij zondaars en ondankbaren zijn, en omdat wij van onzen kant nalatig zijn in vele dingen, die wij moesten en konden verrichten.

Door aldus in alle ootmoedigheid onze onwaardigheid te erkennen zullen wij het best aanspraak verwerven op de goddelijke barmhartigheid. Wij moeten geen beroep doen op zijne rechtvaardigheid, wanneer wij eene gunst van hem afsmeeken: onze zonden toch

zijn oorzaak, dat wij zijne goedheid onwaardig zijn. Alleen moeten wij ons wenden tot zijne eindelooze barmhartigheid, tot die op-
 perste goedertierenheid, die zich uitstrekt over de grootste zondaars, die hen tot in-
 keer doet komen en hen in heiligen veran-
 dert. Geheel verschillend is onze toestand van dien van den waarlijk volmaakten Chris-
 ten, die veel meer waardig is om verhoord te worden, daar hij altijd in staat van ge-
 nade is. Wat ons aangaat, al onze hoop en al ons vertrouwen berust op de oneindige verdiensten van Jesus Christus: *Al hetgeen gij den Vader in mijnen naam zult vragen zal hij u geven* 1).

Het gebeurt evenwel niet zelden, als wij begonnen hebben God te dienen en reeds de zoetheid van zijne tegenwoordigheid en zijne liefde gesmaakt hebben, dat daarna onze ziel niet meer die gevoelens van godsvrucht ge-
 waar wordt, die haren troost uitmaakten, en dat zij tot dorheid, tot bitterheid en tot mistroostigheid overslaat. Zij beeldt zich dan in, dat zij te vergeefs God zoekt; dat hij niet naar haar luistert als zij tot hem spreekt; dat hij zich des te meer van haar verwijdert, hoe meer zij verlangt tot hem te naderen. Dat de Christen, als die stormen zijne ziel

1) S. Joan. XVI, 23.

bestoken, zich niet late overwinnen; dat hij zich niet door die onstuimige windvlagen late omverwerpen, maar dat hij in de deugd der hoop een krachtigen steun wete te vinden. Hij vergete nooit, dat ten alle tijde de goedheid des Heeren voor hem een zeker toevluchtsoord ontsluit, en dat deze de onverwinnelijke rots is, die ten grondslag strekt voor het menschelijk leven. Hij blijve volharden in het beoefenen der goede werken, in het gebed, in de boetvaardigheid, want meer nog dan eene teedere godsvrucht wint de beproefde deugd het hart van God. Hij zij geheel en gansch overgegeven aan den wil Gods, bereid om zonder morren die dorheden en dien tegenzin, die ellenden, die onafscheidelijk zijn van 's menschen natuur, te verdragen en hij houde zich voortdurend overtuigd, dat God hem uit die kwellingen zal verlossen, of dat hij hem te midden van al die rampen tot het einde toe zal blijven ondersteunen, ten einde zijne glorie meer en meer te doen uitschitteren en hem grooter voordeel te verschaffen. Vrij mogen de machten der hel, zoo zal hij bij zich zelven zeggen, de bekoringen van binnen en van buiten, de aanvallen van het vleesch en de vervolgingen der gansche wereld samenspannen om mijnen ondergang te bewerken, *altijd zal ik mijne hoop stellen op den Heer: in hoc ego.*

sperabo 1). Vrij mogen duizenden van ijdele en hersenschimmige gedachten mijne verbeelding blijven kwellen en mij mijne ziel als een voorwerp van afschuw in Gods oogen voorstellen, en mij toeroepen, dat het met mij gedaan is, dat ik tot de eeuwige verdoemenis ben verwezen, ik zal mij geheel verlaten op de barmhartigheid van mijnen Schepper, op wien ik altijd mijne hoop zal blijven stellen. *In hoc ego sperabo*. God laat soms toe, dat wij die verschrikkelijke beproevingen te doorstaan hebben, opdat wij ten duidelijkste zouden inzien, hoezeer een onverzettelijk vertrouwen op hem ons sterkt om die te boven te komen; tevens wil hij daardoor een blijk zijner vaderlijke genegenheid geven aan hen, voor wie hij eene meer uitstekende plaats in het rijk zijner heerlijkheid heeft bereid.

Gelukkig hij, zegt de Wijze Man, die onder den last der beproeving niet bezwijkt, omdat hij zijnen steun vindt in het vertrouwen op den Heer. Dit volhardend vertrouwen is ons hulpmiddel, dat in al onze kwalen ons genezing aanbrengt. David stelde zijn vertrouwen op God en riep zijnen heiligen naam aan, en hij zegevierde over Goliath en Saül. Evenals hij hoopte Manasses op den

1) Ps. XXVI, 3.

den Heer en smeekte hij zijnen bijstand af; en, hoe menigvuldig ook zijne zonden waren, hij werd uit zijne gevangenis verlost en hij verliet den afgrond der boosheid. Susanna verheft haar hart tot God in hare wreede benauwdheid, toen hare deugd aan het grootst gevaar was blootgesteld; zij vraagt den Heer om zijnen bijstand, en zij ziet zich bewaard voor de schande en voor den dood. Zoo handelt God met diegenen, die hun vertrouwen op hem stellen, en hij trekt hen tot zich opdat zij zich uitsluitend aan zijnen dienst zouden toewijden. De Wijze Man beroept zich hier op de geheele wereld om getuigenis van die waarheid te geven: *Kinderen, beschouwt alle menschen die op aarde leven, en weet, dat niemand dergenen, die op den Heer heeft gehoopt, ooit is beschaamd geworden* ¹⁾, dat wil zeggen, dat nimmer het vertrouwen op God onvruchtbaar en ijdel is bevonden.

1) Eccles. II, 11.

VIERDE HOOFDSTUK.

Liefde der H. Maagd tot God.

I.

HOE GROOT DE LIEFDE WAS, DIE MARIA BEZIELDE
JEGENS GOD.

Geen woorden zijn krachtig genoeg om de gevoelens van het hart van Maria te schetsen en met name overtreft hare liefde tot God alles, wat onze menschelijke taal in staat is te beschrijven. Wij zullen nochtans beproeven om iets daarvan te zeggen, voor zooverre althans ons dit gegeven is. Hoe overvloediger in eene ziel de genade is uitgestort, des te dieper zetelt daarin de liefde Gods. Maria nu was van af het oogenblik harer onbevleete ontvangenis vol van genade, zij was bijgevolg ook vol van die ware en volmaakte liefde tot God. En die genade, haar zoo overvloedig van den beginne af geschonken, nam elk oogenblik van haar le-

ven toe. Nimmer bedreef zij eene enkele zonde; de eerste handelingen haars levens waren geheel en al heilig en elke daarvan verwierf haar nieuwe genaden; dien tengevolge maakte Maria gestadig nieuwe vorderingen in de liefde tot God. De beek, die, hoe nietig ook in haar begin, in haren loop de wateren van verschillende rivieren opneemt, zal weldra zoo groot zijn als eene kleine zee. Hoe innig moet dan ook de liefde Gods niet geworden zijn in het hart van Maria, toen het Woord was vleesch geworden! Die oefeningen van liefde, die nimmer ook slechts een oogenblik werden onderbroken, die herhaalde bezoeken uit den hemel, die overvloed van hemelsche gaven en gunsten, waaraan Maria beantwoordde met eene vurigheid, veel grooter dan die van alle heiligen te zamen genomen; o hoe werkte dit alles niet samen om die liefde, reeds zoo groot van den beginne af, als in eene oneindige mate te vergrooten! En wanneer wij overwegen met welke reuzenschreden deze liefde moest vooruitgaan van af Jesus' geboorte tot aan zijnen dood, en van af Jesus' hemelvaart tot op het oogenblik, waarop de verhevene Maagd, in den leeftijd van negen en twintig jaren, door de Engelen ten hemel werd opgenomen, dan, ja dan ziet men zich geplaatst tegenover eene liefde,

welker diepte het geen verstand gegeven is te bevatten.

Beproeven wij nochtans eenigzins dieper door te dringen tot het heiligdom der liefde van Maria. Naar de mate der kennis, die eene getrouwe en oprechte ziel van Gods goedheid, van zijne liefde en van zijne oneindige volmaaktheden heeft, naar diezelfde mate is de liefde, die zij God toedraagt, inniger; en hare dankbaarheid vol liefde, die zij in haar hart jegens hem koestert, is evenredig aan de grootheid der weldaden, die zij van zijne hand ontving. Geen sterveling nu op aarde had eene meer volmaakte kennis van God dan de H. Maagd; niemand heeft grooter en overvloediger genade van hem ontvangen; niemand was hem getrouwer. Hoe groot was dientengevolge de liefde van Maria tot God? Zij ging alle maat te boven. Maar hoe inniger eene ziel God liefheeft, des te inniger ook zal zij liefhebben al hetgeen op God betrekking heeft, en dit uitwissel der bovennatuurlijke liefde ver- toonde zich dan ook op eene wonderbare wijze in Maria. Niet alleen droeg zij haren Zoon als God eene onbegrensde liefde toe, maar ook als mensch beminde zij hem met eene bovennatuurlijke en goddelijke liefde, die onvergelykelijk veel grooter was, dan de natuurlijke genegenheid, die zij voor hem

als voor haar kind gevoelde. O! hoe vurig was niet de liefde, die het zoo reine hart en gemoed van Maria vervulde! Hoezeer werd haar verstand niet verlicht door de goddelijke liefde! Hoezeer ontvlamde het vuur der liefde niet in haar hart! Hare inwendige zintuigen werden in zekeren zin overstroomd van wellusten. Hoe teeder waren niet hare verzuchtingen! Hoe verheven de vervoeringen en de verrukkingen harer ziel, wanneer zij dacht aan het eenige voorwerp harer liefde! En wanneer was er een oogeblik, dat zij daaraan niet dacht? Op hare lippen en in haar hart had zij gestadig die woorden van de bruid uit het Hooglied: *Mijn welbeminde is aan mij en ik ben aan hem* 1).

Het antwoord, dat de H. Maagd aan den engel Gabriël gaf, ademt de zuiverste liefde tot God: *Zie hier de dienstmaagd des Heeren; mij geschiede naar uw woord*. Niet minder dan hare ootmoedigheid, toen zij zich de dienstmaagd des Heeren noemde, toonde zij hare volmaakte liefde door eene blinde gehoorzaamheid aan den wil des Heeren. Nog schittert hare vurige liefde uit in haren lofzang: *Mijne ziel verheertlijkt den Heer*. 't Was de opperste liefde van Maria tot God, zegt de H. Bonaventura, die haar aandreef om

1) Cant. II, 16.

hem te verheerlijken en zich in hem te verheugen.

Door diezelfde liefde, die haar hart verterde, gevoelde zij zich gedrongen tot het onderhouden, niet slechts van de geboden des Heeren, maar ook van hetgeen slechts aangeraden wordt. Hoe grooter onze liefde is, des te volmaakter is onze gehoorzaamheid aan de wet Gods. De goddelijke Zaligmaker heeft het gezegd: *Die mij liefheeft, zal mijn woord onderhouden; Si quis diligit me sermonem meum servabit* 1).

Uit diezelfde liefde sproot de volmaaktheid voort, die Maria in al hare werken deed blijken; want naarmate onze liefde grooter of geringer is, in diezelfde mate is ook de volmaaktheid van een goed werk grooter of geringer. De liefde brengt in ons de zuivere meening of de begeerte om alleen aan God te behagen voort; de liefde beweegt onzen wil om bereidwillig en met vurigheid het goede te doen. Wie nu zal het uitspreken in welke mate al die eigenschappen der liefde zich vereenigd vonden in het hart van Maria? Die liefde was tevens voor haar de bron van een geduld, dat tegen alle beproevingen bestand was, waarvan haar leven overvloedde. Wanneer er liefde in ons hart woont dan

1) JOAN. XIV, 23.

lijden wij gaarne voor hem, dien wij liefhebben. Maria, wier liefde tot God onuitsprekelijk was, gevoelde zich dan ook gelukkig, dat zij om zijnentwil mocht lijden; zij nam de smarten, die zijne hand haar toezond, aan, als zoovele gunsten en zegeningen. In een woord haar hart was gelijk aan een brandenden vuuroven, waarvan de vlammen aanhoudend gevoed worden en die een immer toenemende hitte teweegbrengt.

II.

HOE WIJ DE LIEFDE DER H. MAAGD KUNNEN NAVOLGEN,

De voornaamste zaak, die wij in Maria hebben na te volgen, is hare liefde tot God. Niets toch overtreft de liefde tot God, als wij die door onze werken toonen: zij is de hoogste van alle deugden, die ook ten overvloede geen ander doel hebben dan de liefde. Die liefde volmaakt en voltooit de overige deugden. Beijveren wij ons dus om ons hart geheel en gansch aan God te schenken; streven wij, verlangen wij naar niets dan naar Hem of naar hetgeen tot Hem leidt. Geven wij ons zonder voorbehoud in zijne handen over, opdat zijn heilige wil altijd in ons geschiede en ook wij altijd mogen handelen naar zijn

welbehagen en niet naar het onze. Bidden wij, dat die liefde het richtsnoer en de drijfveer van ons gedrag moge zijn; beschouwen wij herhaaldelijk met de oogen des geloofs zijne oneindige majesteit, zijne schoonheid, zijne goedheid en de matelooze liefde, die hem van alle eeuwigheid op ons zijne blikken deed vestigen; *In charitate perpetua dilexi te: Van alle eeuwigheid heb ik u liefgehad* 1). Roepen wij voor onzen geest terug de talloze weldaden, die wij, ieder voor zich, uit zijne aanbiddelijke handen ontvingen; en nemen wij, door die treffende herinneringen opgewekt, het vaste besluit om op alle wijzen onze eigenliefde, die zijn doodelijke vijand is, zoowel als hij de onze is, te beteugelen en te overwinnen. Oefenen wij ons in de liefde Gods door het onderhouden zijner geboden. Houden wij in ons zelve een afschuw gaande van de doodzonde en vluchten wij die zorgvuldig, daar eene enkele voldoende is om ons de genade en bijgevolg ook de liefde te doen verliezen. Vermijden wij eveneens zooveel mogelijk de dagelijksche zonde, die wel is waar de liefde niet vernietigt, maar die toch zijdelings verzwakt en langzamerhand tot de doodzonde leidt." Hij die over zijne dagelijksche

1) Jerem. XXXI, 3.

fouten geen berouw gevoelt, zegt de H. Gregorius, en die niet tracht te vermijden, zal ten laatste, zij het ook niet op eens dan toch langzamerhand, uit den staat van genade vervallen." En de engelachtige Leeraar geeft ons de reden daarvan; De ziel toch, die gewoon is vrijwillig dagelijksche zonden te bedrijven, geraakt daardoor tot zulk een graad van zwakheid, dat, wanneer eene hevige bekoring haar onverhoeds overvalt, zij in den regel alle gevaar loopt van daaronder te bezwijken.

Ziehier een tweede bewijs dier stelling. Wij kunnen de genade niet bewaren tenzij met Gods hulp. Maar wanneer wij met volle gerustheid tal van dagelijksche zonden bedrijven zonder er aan te denken een berouw daarover in ons te verwekken, dan zijn wij oorzaak, dat die bijstand van God niet meer zoo overvloedig op ons afdaalt en aldus valt men licht in de doodzonde en verliest men de liefde. En welk een verlies, welk een ongeluk is dit niet! Willen wij bijgevolg voortaan, voor zooverre dit onze menscheelijke zwakheid is gegeven, de dagelijksche zonde vermijden, dan behooren wij niet te vergeten, dat zij eene beleediging is, die God wordt aangedaan, en deze beweegreden vooral moet ons aansporen om die te vermijden: daarbij echter behooren wij er aan

te denken, dat de dagelijksche zonde den weg bereidt tot de doodzonde en bijgevolg tot het verlies van de vriendschap van God, en het kan niet anders of die beschouwing zal ons krachtdadig aansporen om ons daarvoor te wachten en die niet meer te bedrijven.

Oefenen wij ons nog in de liefde tot God door al onze werken te verrichten met het inzicht, om alleen aan zijne aanbiddelijke majesteit welgevallig te zijn, en verrichten wij die dan ook met al den ijver, al de nauwgezetheid, al de vurigheid en al de ootmoedigheid, waartoe wij in staat zijn; want 't is vooral de liefde, die onze goede werken ingeeft, vergezelt en volvoert, die God bijzonder op prijs stelt. Elk onzer werken behoorden wij met evenveel zorgvuldigheid te verrichten, alsof daarvan geheel ons geestelijk welzijn afhing; met evenveel liefde alsof onze eeuwige zaligheid daaraan verbonden was, alsof de eer van God en de luister van Jesus' Kerk daarin betrokken waren, alsof 't het laatste onzes levens was. Wanneer wij ons bij het verrichten van eenig goed werk reeds bezig houden met een ander, dat wij daarna willen verrichten, dan kunnen wij daarbij slechts verliezen. Inderdaad, gaat daardoor de vurigheid, die wij behoeven om het werk, dat wij onder handen hebben te

volbrengen, niet verloren? Bij voorbeeld, als wij onder ons gebed denken aan den arbeid, die ons daarna wacht, zal de vrome ijver en de godsvrucht van ons hart voor het gebed weldra verkoelen en zelfs spoedig geheel verdwenen zijn. 't Is eveneens gelegen met elk ander goed werk, waarbij zich vreemde bestanddeelen komen voegen ¹⁾. De II. Thomas van Aquine, die zoo heilige en geleerde Kerkleeraar, die deze leer verkondigt, had zeer zeker de beste gronden voor deze meening. Inderdaad, een enkel werk goed verricht is onvergelykelijk veel verdienstelijker dan vele andere werken van denzelfden aard, wanneer deze met nalatigheid verricht worden. Daarbij de eerbied, die men aan de goddelijke majesteit is verschuldigd, en de plicht, die op den Christen rust, vorderen, dat wij onder het gebed alle overige zaken ter zijde stellen en geheel onze aandacht daaraan wijden, dat wij aan God welgevallig zijn en hem verheerlijken. Wanneer dan ook de gedachte of liever de bekoring in ons mocht opkomen, dat wij het goede werk, dat ons mocht invallen, daarna wellicht niet meer zullen indachtig zijn, laat ons evenwel daardoor niet verstrooid worden in hetgeen wij op het oogenblik doen; maar hopen wij, dat God

1) S. Thom. de mort. divin.

te gelegener tijde dit goed werk ons in het
geheugen zal terugroepen, zoo het dienstig
mocht zijn ter bevordering zijner eer en
onzer belangen.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Godsvrucht der H. Maagd.

VOORBEELDEN VAN GODSVRUCHT, DIE MARIA ONS
GEEFT VAN HARE KINDSHEID AF TOT AAN
DE MENSCHWORDING DES WOORDS.

De godsvrucht spruit voort uit de liefde tot God. Men verstaat daaronder: Eene genegenheid van onzen wil, die ons met bereidvaardigheid en vurigheid doet streven naar hetgeen de vereening en den dienst van God betreft, naar hetgeen betrekking heeft op de wonderbare deugd van godsdienstigheid.

De vrome ouders van Maria hadden eene belofte gedaan, dat zij het kind, dat uit hunnen echt zou geboren worden, ingeval hij hun dien gewenschten zegen mocht schenken, in den tempel aan den Heer zouden toewijden, en ingevolge die belofte werd de H. Maagd reeds aan God toegewijd zelfs vóór hare ontvangenis. En van af het oogenblik harer onbevleete ontvangenis stortte de Al-

lerhoogste in hare ziel de overvloedigste genaden uit, en behield hij dit zoo reine hart voor zich alleen, en boezemde hij het een allervurigst en allerkrachtigst verlangen in naar de heiligheid. Nauwelijks was zij drie jarèn oud of hare ouders, de H. Joachim en de H. Anna, brachten haar, om zich van hunne belofte te kwijten, met blijdschap naar den tempel, en droegen haar door de handen des Opperpriesters aan den Heer op, ten einde zij zich geheel aan den dienst zijner goddelijke majesteit zou toeheiligen.

In den tempel was er eene afgezonderde plaats, die met het overige van den tempel geen gemeenschap had en veel geleek op een klooster. Deze was de verblijfplaats der jeugdige maagden, die den Heer waren toegeheiligd. Aldus van de wereld afgezonderd, verdeelden zij hunnen tijd tusschen de werkzaamheden, die aan hare kunne eigen waren en tusschen de oefeningen van godsvrucht. Na het bijwonen van de godsdienst-oefeningen in eene soort van kapel, en na zich van hare gebeden en lofzangen gekweten te hebben, verwijderden zij zich van daar om ieder voor zich de taak af te werken, die haar was aangewezen. Zoo leefden zij van de wereld afgezonderd tot op den tijd, dat zij in het huwelijk konden treden; want de evangelische raad van het bewaren

der maagdelijke zuiverheid was nog niet aan het menscbdom verkondigd. God had dit met opzet in vroeger tijden vermeden, ten einde aan zijne heilige Moeder de eer te laten van aan de wereld de hooge waarde der maagdelijke zuiverheid kenbaar te maken en het eerste en het schoonste toonbeeld te wezen van die weergalooze deugd. De meening, die wij in dit punt zijn toegedaan, is gegrond op het gezag van zeer geleerde schrijvers, als van den H. Gregorius, den H. Ambrosius, den H. Bonaventura enz.

Men gelooft algemeen dat de H. Maagd tot ongeveer op twaalfjarigen leeftijd in den tempel verbleef. Ziehier hoe zij die eerste jaren van haar leven doorbracht. Het grootst gedeelte van den nacht bracht zij door in de beschouwing der hemelsche zaken, en zij gunde zich niets meer dan de hoog noodzakelijke rust en haar slaap was zeer kort. Bij de ochtendschemering hield zij zich wederom met hare gebeden bezig tot de derde ure, waarna zij deelnam aan de openbare godsdienstoefening in den tempel. Vervolgens was het uur van den arbeid voor haar aangebroken, en zij hield zich onledig met het vervaardigen van linnen, zijden en wollen stoffen, ten gebruike van den dienst des tempels. Den avond bracht zij door met het lezen van de wet Gods en van de H. H. Schrif-

ten; en wanneer de overige maagden zich na het bijwonen van de godsdienstoefening hadden verwijderd, bleef zij alleen aan de voeten des Heeren nedergeknield. Daar aanbad zij haren God in den geest en in waarheid, daar loofde en verheerlijkte zij hem met den diepsten eerbied. In eene zoete rust verslonden beschouwde zij zijne oneindige volmaaktheden en gaf zij den vrijen loop aan de gevoelens van liefde, die haar hart vervulden voor God, haar eenig en opperst goed. 1) Dit was evenwel nog niet alles. De handenarbeid onderbrak haren omgang met God niet; zonder ophouden stelde zij zich in Gods heilige tegenwoordigheid; en zelfs gedurende de luttele oogenblikken, die zij aan den slaap afstond, voedde zij haren geest met de heilige gedachten, die zij in de lezing der heilige Schriften had opgedaan en bleef zij in zoete samenspraken met haren welbeminde verslonden. Al de jaren, die Maria in den tempel doorbracht, waren aan die heilige oefeningen gewijd. Meermalen ontving zij bezoeken van God, die haar openbaringen deed en haar met onuitsprekelijke vertroostingen overlaadde; en met elke stonde, met elk oogenblik nam de geest van godsvrucht in haar toe, Zooveel mogelijk ver-

1) S. Ambros. de Virg.

meed zij de gesprekken ook van hare medezusters, om geheel aan God te kunnen zijn en zich alleen met hem te onderhouden. Met meer getrouwheid nog onderhield zij deze gewoonte, toen zij door eene goddelijke ingeving verlicht uit de H. H. Schriften de Menschwording des Woords leerde kennen. Van af dit oogenblik overwoog zij gestadig dat onuitsprekelijk wonderwerk van Gods liefde tot den mensch. Onophoudelijk riep Maria zich voor den geest hoe de eindelooze majesteit van dien God, dien zij boven alles liefhad, eens door zijne liefde zich zoo verre zou laten leiden, dat hij onze menschelijke natuur zou aannemen om den mensch, die door de zonde was verloren gegaan, te verlossen; en hoe meer zij die wondervolle weldaad en de bovenmatige liefde, waaruit zij ontsproot, beschouwde, des te inniger werd hare godvruchtige liefde tot dien goddelijken weldoener; des te vuriger haakte zij naar het oogenblik, waarop de belofte des hemels in vervulling zou gaan, des te vuriger werd haar wensch, dat zij het geluk mocht hebben de dienstmaagd te zijn van zulk eene Maagd, van eene vrouw, zoo wondervol gezegend boven alle andere vrouwen, als zijnde zij waardig bevonden om den Zaligmaker der menschen in haren schoot te ontvangen en te baren.

II.

HOEZEER DE GODSVRUCHT DER H. MAAGD TOENAM
GEDURENDE HET LEVEN VAN JESUS CHRISTUS
OP AARDE.

Na de menschwording van den Zone Gods bereikte de godsvrucht van Maria nog een hooger trap van volmaaktheid. Nog grooter werd de ingetogenheid dier verheven Maagd; nog vuriger werden hare verlangens om door eene ootmoedige en bereidwillige gehoorzaamheid Gods heiligen wil te volbrengen; hare beschouwingen namen eene hoogere vlucht en meer dan ooit ontving zij alsdan licht en troost van boven. Daar zij aldus altijd in de tegenwoordigheid van God was, in den persoon van het Menschgeworden Woord, aanbad zij zijne oneindige liefde, die op eene zoo treffende wijze zich openbaarde. Geheel in bewondering verslonden, beschouwde zij den oneindigen God, die een klein kind was geworden, en zag zij het eeuwig Woord aan een sprakeloos wicht gelijk; zij zag den Almachtige met onze zwakheid bekleed; den onsterfelijke onderhevig geworden aan tranen, aan droefheid en tot sterven bestemd; den Schepper van al wat bestaat gebrek lijdend aan alles,

bedekt met slechts eenige schamele lompén, die tot wieg eene kribbe met een weinig stroo en tot paleis een verlaten stal bezat! O! hoe groot was hare verbazing niet dat zij zich zelve tegelijk maagd en moeder zag, dat zij haren God moest voeden en met hem mocht omgaan evenals eene moeder met haar pasgeboren kind omgaat! Die beschouwingen vervulden het hart van Maria en lieten daarin ik weet niet welk mengsel achter van buitengewoon levendige en teedere godsvrucht, van onvergelykelijke hoogachting voor haren God en van heilige verlangens om zijnen aanbiddelijken wil zonder voorbehoud te volbrengen. Welke dankbetuigingen en welke gevoelens van erkentelijkheid moesten die zoo reine ziel als het ware in verrukking brengen en geheel in God doen ver-slonden wezen!

Niet alleen overwoog zij de geheimen, die thans het Evangelie bevat, maar daarbij ging zij elke gebeurtenis ra, die daarop betrekking had; met zorg doorgvorschte zij alles wat zij zag en hoorde, dat daarmede in verband stoud, verlangend als zij was om hare godsvrucht meer en meer te versterken en te doen toenemen. In dien geest smeekte zij herhaaldelijk en met een eerbiedig vertrouwen haren goddelijken Zoon, dat hij haar met eigen mond zou onderrichten in de

waarheden, die tot hare heiliging geschikt waren. Welke onderrichtingen heeft zij dan ook niet van hem ontvangen! Tot welk een verheven toppunt van godsvrucht werd zij niet door hem opgevoerd! 1) God, die er zijn behagen in neemt zich zelf op zoodanige wijze aan zoovele heilige zielen te openbaren, heeft ongetwijfeld dergelijke gunst niet geweigerd aan haar, wie hij zoo teederlijk boven alle anderen liefhad, en die, meer dan alle anderen, zijne liefde waardig was.

III.

OVER DE VOLMAAKTHEID, WAARMEDE DE H.
MAAGD DEZE LIEFELIJKE DEUGD HET
OVERIGE HARER DAGEN BEOEFENDE.

Na de hemelvaart van Jesus Christus en de nederdaling des H. Geestes nam de godsvrucht van Maria, die reeds tot eene zoo groote volmaaktheid gekomen was, nog op eene wonderbare wijze toe, ten gevolge der nieuwe gunsten en gaven van den goddelijken Trooster, die op haar, overvloediger nog dan op de Apostelen, afdaalde, omdat zij in eene betere gesteltenis dan alle andere was om dien te ontvangen. Op dat

1) S. Ansel.

tijdstip was de H. Joseph niet meer onder de levenden, en onze goddelijke Verlosser had reeds het rijk zijner heerlijkheid en zijner rust in bezit genomen. Maria, hun beider echtgenoot en moeder, die evenwel altijd maagd was gebleven, was alsdan weduwe. Dit alles was door God aldus beschikt, die haar bestemd had om elken levensstand ten voorbeeld te zijn. Hij verlangde, dat de maagden van haar zouden leeren, hoe zij hare maagdelijke zuiverheid moeten liefhebben en met welke bezorgdheid deze kostbare schat behoort bewaard te worden; dat de gehuwde vrouwen in die wondervolle echtgenoot het schoonste toonbeeld van onderdanigheid en eerbied jegens den man zouden vereeren en hare deugden navolgen; dat de weduwen eveneens in haar een levend richtsnoer voor haar gedrag zouden vinden. Wij spreken over het weduwschap van Maria! O! indien het Evangelie ons verhaalt, dat Anna, de dochter van Phanuël, toen zij weduwe was geworden, den tempel niet meer verliet maar voortdurend daar verbleef om nacht en dag God te dienen door vasten en bidden: welke uitdrukkingen zullen dan in staat zijn om ons te beschrijven, hoedanig Maria aldaar hare dagen doorbracht, zij, die de levende tempel, de bevoorrechte woonstede des Heeren was?

Nimmer, zelfs niet voor een oogenblik, rustten haar hart en haar geest op een ander voorwerp dan op God en haar leven was een voortdurend gebed, eene niet onderbroken overweging. Zoo diep waren de geheimen van het leven en het lijden haars Zoons in al de vermogens harer ziel ingeprent, dat zij haar geheel verslonden en den ganschen dag en den ganschen nacht zonder ophouden in haar de vurigste en levendigste gevoelens van medelijden, van droefheid en van dankbaarheid opwekten. En om ook haar lichaam te doen deelen in de godvruchtige oefeningen, die hare ziel bezig hielden, legde zij herhaalde bezoeken af aan de heilige plaatsen van Jerusalem, waar haar Zoon de geheimen onzer verlossing had voltrokken. Zij begaf zich naar den stal van Bethlehem, waar zij het vleeschgeworden Woord had ter wereld gebracht, waar zij zijne teedere ledematen in doeken had gewikkeld, waar zij hem met de melk harer borsten had gevoed, waar de herders en de Wijzen hem hadden aanbeden. Zij ging naar Nazareth, waar zij met zooveel zorg haren goddelijken Zoon in zijne kinderjaren had verpleegd, en waar de Engel Gabriël haar de boodschap had gebracht, dat zij tot de waardigheid van moeder Gods was uitverkoren, welk voorrecht zij zich zoo onwaardig achtte.

Zij bezocht de boorden van den Jordaän, waar de Zaligmaker het doopsel uit de handen van den H. Joannes ontving, terwijl de eeuwige Vader tegelijkertijd getuigde, dat hij zijn welbeminde Zoon was, in wien hij zijn welbehagen had gesteld. Van daar toog zij heen naar den Calvarieberg, die door het kruis van Jesus Christus geheiligd en met zijn bloed besproeid was; vervolgens naar den Olijfberg, van waar de Zaligmaker ten hemel was opgeklommen; en met de teederste godsvrucht kuste zij de aarde, waarin zijne gezegende voetstappen waren gedrukt.

Naar het gevoelen van verscheidene geleerde schrijvers bracht de H. Maagd meer malen een bezoek aan die heilige plaatsen. Die schrijvers verhalen ons tevens, dat bij die bezoeken hare ziel van medelijden wegsmolte en dat stroomen van heilige tranen haren oogen ontvloeden; dat haar hart in de vurigste liefde tot God ontbrandde; dat zij hare verstervingen en haar vasten, hoe veelvuldig en gestreng die ook reeds waren, nog verdubbelde niettegenstaande zij, hierin geheel verschillend van de overige kinderen Adams, geen enkele zonde uit te wischen, geen enkele wederspanningheid der zintuigen tegen den geest te overwinnen, geen enkele verkeerde neiging te onderdrukken, geen enkele hinderpaal tegen het goed, dat zij

verrichten wilde. uit den weg te ruimen had. Een onverzadelijk verlangen om te lijden, om zich zelve aan den Allerhoogste als slachtoffer op te dragen, om haren gekruisten Zoon na te volgen en op alle mogelijke wijze vorderingen te maken in de liefde tot God, dreef haar aan om zich zelve met een onverzoenlijken ijver te versterven, naar de inspraken des Heiligen Geestes en tot Gods meerdere eer en glorie.

De H. Bonaventura zegt, dat de H. Maagd eens aan eene harer godvruchtige dienaressen de volgende openbaring mededeelde 1): Meen niet, mijne dochter, dat al de genaden, die gij in mij ontwaart, mij verleend zijn geworden zonder dat ik van mijne zijde eenig lijden daarvoor heb te verdragen gehad; weet, dat uitgenomen de genade mijner onbevleete ontvangenis, ik er geen enkele ontvang dan door versterking, door een aanhoudend gebed, door tranen, door de vurige begeerte van zooveel mogelijk mijnen wel-doener en mijnen God te verheerlijken. Wees daarvan wel overtuigd, de gunsten des hemels worden in de zielen der dienaren Gods niet uitgestort dan langs den weg des gebeds en der versterving. De H. Maagd spreekt hier niet van de overige hulpmiddelen ter

1) S. Bonav. Vita Christi.

heiligheid, zooals de voorbede der Heiligen, het dikwijls ontvangen der HH. Sacramenten, omdat deze genoegzaam worden begrepen in de versterving en in het gebed. Wij zien dus hieruit ten duidlijkste, waarin de godsvrucht der allerheiligste Maagd bestond en welke middelen zij aanwendde om van dag tot dag welgevalliger te worden aan God.

IV.

HOE WIJ DE GODSVRUCHT DER H. MAAGD BEHOOREN
NA TE VOLGEN.

Ziehier een beginsel, dat tot grondslag dient van al hetgeen wij te zeggen hebben en dat men nimmer uit het oog behoort te verliezen. De godsvrucht bestaat niet in de voldoening, den troost en het genoegen, dat de goddelijke zaken aan de ziel kunnen veroorzaken, maar in de bereidvaardigheid en in den goeden wil om God te dienen en in het getrouw beoefenen dier deugden, die hem het meest welgevallig zijn en waaraan wij het meest behoefte hebben. Deze goeden wil moeten wij vooral ons zelve trachten eigen te maken en te bewaren; want zoo wij dien bezitten, bezitten wij de ware godsvrucht. Een der voornaamste middelen om die kostbare gesteltenis te verwer-

ven hebben wij in het overwegen der hemelsche dingen en het beschouwen van datgene wat geschikt is om de genegenheden van onzen wil tot den dienst van God te bewegen. Laten wij tot dat einde niets onbeproefd, opdat onze godsvrucht niet verkeele of geheel te loor ga, wellicht helaas! voor immer. Van groot nut zal ons daartoe ook zijn het lezen van godvruchtige boeken, die tot eene ware godsvrucht opwekken, het bijwonen van het heilig Misoffer, het bidden der kerkelijke getijden en van die gebeden, welke wij geschikt achten ons hart te bewegen. Altijd evenwel behoort het bewaken onzer uitwendige zinnen en eene inwendige ingetogenheid onzer ziel die oefeningen van godsvrucht te vergezellen, welke ons in gemeenschap brengen met God, ten einde wij in het binnenst onzer harten zijne stem zouden kunnen hooren en wij door hem, naar zijn heilig welbehagen op den weg des hemels geleid worden.

Wij moeten daarbij alles vermijden wat ons als een beletsel tot de godsvrucht voorkomt, zooals de ijdele verlustigingen, de onnoodige bezorgdheid voor wereldsche zaken, al te groote kieskeurigheid in eten en drinken en vooral de kostbare feestmalen, de huizen van uitspanning, het lezen van wereldsche boeken enz. Al die zaken dienen tot niets an-

ders dan om ons te vleien en onze zinnen te bederven. Wanneer wij ons vermaak vinden, zegt de H. Gregorius 1), in de aard-sche dingen, dan worden wij afkeerig van de hemelsche, en die alkeer is de eerste stap tot het verlies der liefde. Een ander middel om den geest van godsvrucht te verwerven vinden wij in de versterving, die met ons gebed moet gepaard gaan, naar het voorbeeld dat de H. Maagd ons daarvan heeft gegeven. In alle standen biedt zich de gelegenheid tot versterving aan. Wij kunnen ons versterven, hetzij door de nieuwsgierigheid onzer oogen te beteugelen, zelfs in datgene wat geoorloofd en aangenaam is, hetzij door ons zelve in eten en drinken die lekkernijen te onttrekken, die wij zoo gemakkelijk kunnen missen, hetzij ook door de hoeveelheid van ons voedsel ietwat te verminderen, voor zoo verre althans dit aan onze gezondheid geene schade toebrengt. God is zoo goed dat hij de onbeduidendste offers aanneemt, wanneer zij slechts uit een goed hart voortkomen en men niet in de mogelijkheid is grootere dingen te verrichten.

Maria, die reeds van af hare prilste jeugd de godsvrucht beoefende, gaf ons een voorbeeld, dat wij op eene geheel bijzondere

1) S. Gregor. in Tract. 6.

wijze behooren na te volgen. Helaas! hoe vele zielen zijn er verloren gegaan, omdat zij dit voorbeeld niet gevolgd hebben! Hoevele hebben geheel hun leven moeten zuchten en weenen omdat zij nalatig geweest waren om zich in hunne jeugd aan God toe te heiligen! Daarentegen, welke voordeelen genieten zij niet, die reeds van jongs af de godsvrucht van Maria navolgden? Die godsvrucht, die hun hart bezielt sinds hunne kindsche jaren, stempelt hen tot getrouwe en bevoorrechte kinderen van den hemelschen Vader. De God van alle zuiverheid en heiligheid ziet met welgevallen op hen neder: naarmate zij in jaren vorderen, versterkt hij meer en meer hunne hoop, dat zij eens tot de eeuwige zaligheid zullen geraken, en elk oogenblik schenkt hij hun nieuwe genaden, totdat het oogenblik aanbreekt, waarop hij hen met de eeuwige heerlijkheid zal bekroonen. Veronderstel eens, dat een wereldsch vorst er behagen in genomen had zelf eenen boom te planten, zou hij dan de vruchten van dien boom niet hooger schatten dan alle andere, hoe schoon die ook mochten wezen? Zou diegene, welke vermetel genoeg was dien boom uit te rukken, zich niet zijne hoogste verontwaardiging op den hals halen? Welnu, onze ziel is een jonge boom, die uit Gods handen is voort-

gekomen. Wie zal het ooit uitspreken wat die boom hem gekost heeft? Hij heeft dien besproeid met zijn zweet en zijn bloed. Zijn de vruchten van dien boom naar alle recht en billijkheid niet de zijne, en is dit niet meer bijzonder het geval met de eerstelingen onzer jeugd, die zijn hart zoo dierbaar is? Bieden wij dan die eerstelingen onzen hemelschen Vader aan! Deze gave, die in zijne oogen zooveel waarde heeft, zal hij ons vergelden door een overvloed van genaden; hij zal ons de eindelooze zoetheid zijner liefde doen smaken en het ons lichter doen vallen om de deugd te beoefenen; hij zal ons verlossen uit duizenderlei gevaren, waaraan wij zonder het te weten blootstaan; en door ons behulpzaam te zijn in het vermijden der zonde, zal hij ons bewaren voor de knaging van ons geweten en tevens voor de moeite om tot hem terug te keeren, nadat wij in de zonde gevallen en hervallen zijn; hij zal ons eene bijzondere sterkte schenken om ons staande te houden en te steunen op den weg der deugd; eindelijk, hij zal ons gelukkig maken door in het binnenst onzer harten de zekerheid in te storten, dat wij eens zullen zalig worden en dat zijn bijstand daartoe ons nimmer zal ontbreken. Die gedachte zal in ons stervensuur ons versterken in onze zwakheid en ons bemoedigen als

wij op het punt zullen staan om voor den oppersten rechter te verschijnen.

Grootendeels hangt het van de ouders af of een kind reeds van zijne vroegste jaren af zich die godsvrucht zal weten eigen te maken. 't Is bijgevolg voor hen een dure en onvermijdelijke plicht om met bijzondere zorgvuldigheid en met de uiterste waakzaamheid in die jeugdige harten de godsvrucht aan te kweeken. Zij moeten daartoe niets onbeproefd laten, noch onderrichtingen, noch vermaningen, noch bestraffingen. Zij moeten God dikwijls daarom bidden; zij moeten hunne aalmoezen verdubbelen en meermalen het heilig Misoffer tot dat inzicht doen opdragen; in een woord, zij moeten niets verwaarloozen en alles benuttigen om verzekerd te zijn van het welslagen eener zaak, waarvan meerendeels het eeuwig geluk of ongeluk hunner kinderen afhangt. Die voortdurende zorg wordt van de ouders nog strenger en gebiedender gevorderd ten opzichte hunner dochters, wier toonbeeld, gelijk natuurlijk is, op eene geheel bijzondere wijze de H. Maagd is. Ziehier wat de H. Hieronymus ¹⁾ aan eene moeder schrijft over de opvoeding harer dochter: „Draag zorg, dat zij nooit iets anders hoore spreken of zelve

1) Litt. XIX ad Laet.

spreke, dan wat uit zijnen aard geschikt is haar in de vreeze des Heeren te bewaren; laat haar geene wereldsche liederen zingen; laat haar geene muziek hooren, die in staat zou zijn haar hart te verweeken. Duld niet, dat zij omgang hebbe met lichtzinnige en dartele jonge lieden, of de schouwspelen, danspartijen en andere bijeenkomsten, waar uitgelatenheid en uitbundige vroolijkheid heerschen, bijwone; laat niet toe dat zij zich al te veel opschikke en optooie om de oogen tot zich te trekken; laat haar niet in het openbaar verschijnen zooals Dina, alleen om gezien te worden, ten einde zij den tijd, waarvan elk oogenblik zoo kostbaar is, niet doe verloren gaan; maar zorg liever dat zij in plaats daarvan, zich onledig houde met bidden, met godvruchtige boeken te lezen en met handenarbeid, evenals de kloeke vrouw, die zich met spinnen en naaien bezig hield, en die uit dien hoofde in de H. Schrift wordt geprezen." Zóó spreekt een H. Hieronymus, die groote Kerkleeraar. Het is dus voor elke moeder een strenge en gebiedende plicht om hare dochters van alle gelegenheden, van alle gevaren van zonden verwijderd te houden; om haar tot godsvrucht op te leiden en alles te doen wat in haar vermogen is om haar den smaak voor het gebed, voor het lezen van godvruchtige wer-

ken, voor het aanhooren van Gods woord en voor het dikwijls ontvangen der III. Sacramenten in te boezemen, opdat zij, door die hulpmiddelen gesterkt, in de vreeze des Heeren volharden en den geest van godsvrucht mogen bewaren, zonder welken de onschuld niet lang kan blijven bestaan. Daarenboven, deze bezorgdheid van den kant der ouders is zeer verdienstelijk in het oog van God, die ze nimmer onbeloond laat maar hun een overvloed van genaden zal schenken om in den hemel te komen. En voor het geval dat hunne kinderen vóór hen sterven in de liefde Gods, hoe welsprekend zullen zij alsdan voor den troon zijner aanbiddelijke majesteit niet pleiten voor het eeuwig heil dergenen, die hun eene godvruchtige opvoeding hadden geschonken? Ziedaar waarlijk krachtige beweegredenen, die de ouders moeten aansporen om met de meeste zorg werkzaam te zijn, ten einde hunne kinderen in godsvrucht op te voeden.

ZESDE HOOFDSTUK.

Naastenliefde der H. Maagd.

I.

WAARUIT DE H. MAAGD DE LIEFDE PUTTE, DIE
ZIJ HAREN EVENNAASTE TOEDROEG EN WAAR-
VAN ZIJ ZOO TREFFENDE ELIJKEN HEEFT
GEGEVEN.

Onze naastenliefde zal altijd gelijken tred houden met onze liefde tot God.

Dezelfde bovennatuurlijke liefde, waardoor wij God liefhebben, doet ons ook den evenmensch liefhebben; en dien ten gevolge zal onze liefde tot den evennaaste meer of minder groot zijn, naarmate onze liefde tot God meer of minder groot is.

De ware broederlijke liefde bestaat daarin, dat wij onzen naaste beminnen uit liefde tot God, omdat hij zijn schepsel is, omdat hij naar zijn evenbeeld is gevormd en omdat God ons het gebod heeft gegeven van hem te beminnen. Bijgevolg zullen wij onzen evenmensch des te meer liefde toedragen, wij

zullen hem des te meer goed toewenschen en ook doen, hoe meer liefde wij voor God gevoelen en hoe vuriger wij verlangen hem welgevallig te zijn en hem te gehoorzamen. De H. Paulus ¹⁾ zegt ons, dat hij, die zijn naaste lief heeft, de wet volbrengt, en dat de liefde tot den evenmensch de vervulling der wet is. En van waar komt dit? Omdat wij, als wij onzen evennaaste beminnen om God, God beminnen, en als wij God beminnen, volbrengen wij de wet. Deze waarheid schittert met den meesten luister uit in het leven van tal van beroemde heiligen, wier vurige liefde tot God steeds gepaard ging met eene bijzondere liefde tot den evennaaste.

Hoevelen toch onder hen brachten niet hunne rust, hun vermogen, ja zelfs hun leven ten offer en gaven aldus de ondubbelzinnigste blijken eener naastenliefde, welke zelfs heldhaftig moet genoemd worden? En hoevele Christenen ook hebben op hun voorbeeld niet de edelmoedigste liefde aan hunnen evenmensch bewezen? De liefde wel is waar der Heiligen tot God uit zich op verschillende wijzen; het voortdarend gebed bij dezen, bij genen de lichamelijke verstervingen: bij den een het vasten en de onthouding, bij den ander de zelfverloochening,

1) Rom. XIII, 10.

ziedaar zoovele vormen, die de liefde aanneemt; maar die geheele verscheidenheid van vormen lost zich op in de liefde tot den evennaaste en al de heiligen gezamenlijk vertoonen een en hetzelfde heilig kenteeken der liefde tot God, de liefde namelijk tot den naaste! Onmogelijk kunnen zij van elkander worden gescheiden, omdat beiden uit eene en dezelfde bron voortspruiten. Daarom zegt ook de H. Joannes 1) de Apostel, dat *hij, die God liefheeft, zijnen naaste liefheeft*, daardoor te verstaan gevend, dat hij, die God liefheeft, van die liefde blijken geeft door zijne liefde tot den evennaaste. Deze stelling valt niet te betwisten, en de grootheid van Maria's liefde tot den evennaaste, toen zij op aarde verkeerde, wordt hierdoor in een wonderbaar licht geplaatst. Grenzeloos toch als hare liefde tot God was, was ook hare naastenliefde. En hoe groot moet niet thans, nu zij in den hemel voor eeuwig haren welbeminde aanschouwt, hare liefde tot hem en bijgevolg ook tot ons wezen? Tot welk een graad heeft die onuitsprekelijke liefde niet moeten toenemen!

Maria beoefende die liefde tot den evenmensch, zoolang zij op aarde leefde, van af het oogenblik, dat zij het gebruik harer rede bezat tot op haar laatsten ademtucht. We-

1) I Joan. IV.

tende, dat God op aarde moest nederdalen om de wereld te verlossen, vereenigde zij hare nederige smeekingen en hare vurige wenschen met die der aartsvaders, die niet ophiielden den hemel te smeeken, dat hij hun den troost zou schenken van den Goddelijken Verlosser te mogen aanschouwen: *Rorate, coeli, desuper et nubes pluant justum: Dauwt, hemelen, van omhoog en dat de wolken ons den rechtvaardige afzenden* 1). De H. Bonaventura, de abt Rupertus en verschillende andere schrijvers van naam maken hierbij de volgende bemerking: Wanneer het zeer aannemelijk is, dat God de dringende smeekgebeden der heilige aartsvaders ter bespoediging der komst van den verwachten Messias verhoorde, dan valt het niet te betwijfelen, dat de godvruchtige smeekingen van Maria veel krachtiger daartoe hebben medegewerkt dan die van alle overige rechtvaardigen; evenzeer toch als haar hart hen overtrof in liefde, evenzeer wonnen hare gebeden het van de hunne in verdienste. Nog een ander schitterend blijk gaf zij van hare liefde tot de menschen, doordat zij hare toestemming gaf om de Moeder des Zaligmaars te worden; want in die hoedanigheid nam zij, zooveel haar gegeven was, deel aan

1) Isai. XLV, 8.

de verlossing der wereld. *Ecce ancilla Domini. Ziehier de dienstmaagd des Heeren.*

Onder de verschillende deugden, die de H. Maagd beoefende gedurende haar verblijf in den tempel, zag men, zegt de H. Bonaventura, hare liefde jegens hare gezellinnen uitschitteren. Die jeugdige maagden waren niet vrij van de gebreken van haren leeftijd, en Maria, bezielde als zij was met een verstandigen en verlichten ijver voor de eer van God en de volmaaktheid zijner dienstmaagden, vermaande haar met eene zacht-aardigheid en eene omzichtigheid, die haar beter maakte zonder haar te kwetsen. Haar aanlokkelijk voorbeeld schonk kracht aan hare woorden, en wat hare vermaningen noch hare voorbeelden konden verkrijgen werd ten einde gebracht door hare gebeden.

Een ander bewijs harer liefde en harer ootmoedigheid gaf Maria in haar bezoek aan hare nicht Elisabeth. Zij toonde hare ootmoedigheid door aldus de minste te willen zijn tegenover haar, die in zoovele opzichten beneden haar was, en hare naastenliefde, door de bereidvaardigheid, waarmede zij haar al de diensten bewees, die haar gevorderde zwangerschap vereischte, en doordat zij den Goddelijken Zaligmaker in haren maagdelijken schoot verborgen tot haar bracht, ten einde haar kind te heiligen en haar zelve

met den Heiligen Geest te vervullen. Ook was het de naastenliefde, die de Moeder Gods aandreef hare geliefde afzondering te verlaten en die haar eene reis deed ondernemen, die, de omstandigheden in aanmerking genomen, waarin zij zich bevond, hare krachten te boven ging; 't was de naastenliefde, die, nadat zij als het ware de oneffen wegen effen gemaakt en de bergen geslecht had, haar drie maanden lang deed verblijven in het huis harer nicht, waar zij zich met de geringste werkzaamheden onledig hield; 't was de naastenliefde, die haar ingaf om zich alsdan meer dan ooit te wijden aan het gebed, aan de versterving, ten einde hierdoor de gunsten des hemels over Elisabeth en over Joannes den Dooper te doen afdalen. O! zoo roept hier de H. Ambrosius 1) uit, wanneer er niets meer noodig was dan dat Maria zich liet zien om den H. Joannes den Dooper te heiligen, welke vruchten van zaligheid moest dan niet haar oponthoud van drie maanden onder hetzelfde dak met hem voortbrengen!

1) S. Ambros. lib. II, sup. Luc. c. 9.

II.

HET VOORBEELD VAN MARIA LEERT ONS, DAT ONZE
NAASTENLIEFDE UIT ONZE WERKEN MOET BLIJKEN.

Er zijn menschen, die zich verbeelden de naastenliefe te bezitten, wanneer zij, in plaats van hunne medemenschen kwaad toe te wenschen, hun goed toewenschen. Het voorbeeld evenwel der H. Maagd leert ons, dat deze deugd vordert, dat wij die door uitwendige teekenen zichtbaar doen zijn, hetzij door woorden, hetzij door werken, naar gelang der omstandigheden. Zoo moet men voor den bedroefde troostwoorden gereed hebben; men moet woorden van gelukwensching toespreken tot hem, die redenen van blijdschap heeft en men moet den behoeftige onderstand verstrekken. Anderen zijn er die hunne liefde toonen als het te laat is, als de dringende nood voorbij is; of zoo zij al hunnen naaste bijstaan, dan doen zij dit niet met een goed hart, alleen voor het uiterlijke of omdat het hun bijna niets kost. De liefde van Maria nu bezat in een hoogen graad van volmaaktheid al de hoedanigheden, die het tegenovergestelde zijn dier gebreken. Niet zoodra verneemt zij van den engel, dat Elisabeth eenen zoon heeft ontvangen, of zij gaat heen en begeeft zich in aller ijel over het gebergte van Judea. En

waarom die haast? vraagt de H. Bonaventura. Omdat, zoo antwoordt diezelfde leeraar, omdat de liefde van Maria niets van uitstel wil weten. En hij voegt er bij: wee dengenen, die traag zijn in het volbrengen der werken van barmhartigheid jegens den evennaaste! Wee dengenen, die slechts dan die werken met bereidvaardigheid verrichten, wanneer zij daarin eenig bebagen vinden, terwijl zij die verwaarloozen, wanneer er moeilijkheden aan verbonden zijn! Deze laatsten moesten van de H. Maagd leeren, hoe zij niet moesten aarzelen om alles wat hun hart het dierbaarst is zelfs hunne eer ten offer te brengen. Inderdaad, kon er wel iets vernederender zijn voor Maria dan de plechtigheid der zuivering? Desniettenstaande, om niet de andere vrouwen, aan welke de wet die plechtigheid voorschreef, te kwetsen, brengt hare naastenliefde het voorrecht ten offer, dat haar daarvan vrijsprak. Nog een ander bewijs gaf de H. Maagd van hare bijzondere naastenliefde, op de bruiloft van Cana, door de jonggehuwden uit de verlegenheid te verlossen, waaraan zij zouden hebben blootgestaan, zoo zij niet in staat waren geweest het gebrek aan wijn, dat zich in eens in het midden van de bruiloft openbaarde, te doen ophouden. Zij geeft haren Zoon kennis van het gebeurde, en getroffen door de groote liefde

zijner moeder wrocht Jesus een wonder, waardoor de armoede van den gastheer voor het oog der gasten verborgen blijft. De kostbare les, die wij hieruit kunnen trekken is deze: dat wij ons de behoeften van onzen evenmensch moeten aantrekken alsof het onze eigene waren, en, zoo wij niet in staat zijn onze broeders in persoon te ondersteunen, hen aan anderen aan te bevelen, die daartoe bij machte zijn; want wij moeten ons niet tevreden stellen met eene onvruchbare liefde. Eindelijk op het voorbeeld van Maria moeten wij in het gebed onze toevlucht tot God nemen en hem smeeken van onzen evennaaste datgene te verleenē, waaraan hij soms behoefte mocht hebben en dat wij uit ons zelve hem niet geven kunnen.

III.

LIEFDE DER H. MAAGD JEGENS HARE VIJANDEN.

Goed doen aan die ons baten en ons kwaad willen, is het bewijs bij uitnemendheid, dat wij onzen evenmensch liefhebben. Niets daarenboven, naar het gevoelen van den H. Chrysostomus, maakt ons meer gelijkvormig aan God dan de liefde tot diegenen, die ons kwaad hebben berokkend, en het vergeven van het ongelijk aan hen, die ons kwaad wen-

schen. Deze graad van naastenliefde bevat in zich iets zoo verhevens, dat hij die dien bereikt heeft, de hoogste volmaaktheid van het Christendom bereikt heeft. Van zulk eene heldhaftige liefde heeft Maria ons het voorbeeld gegeven. Kan eene moeder wreeder vijanden hebben dan de moordenaars van haren eenigen Zoon, dien zij boven alles bemint, ja meer dan haar eigen leven? De H. Maagd had tal van vijanden: vooreerst namelijk de zondaars in het algemeen, en ten andere meer in het bijzonder het volk van Jerusalem en de vele heidenen, die in die stad zich bevonden met den stadhouder van Judea. En allen droegen het hunne bij om het onrechtvaardige vonnis ten uitvoer te leggen, dat den Zaligmaker tot den schanddood des kruises veroordeelde; dezen door hunnen tong, *gladio lingue*; genen door hunne goddelooze raadgevingen; anderen door hunne handen in zijn bloed te doopen; en Maria, zich voegend naar de gevoelens des Goddelijken Verlossers, had die wreed-aards lief en wel zoozeer, dat zij edelmoe-dig genoeg zou geweest zijn, om, als het noodig ware, haar eigen leven ten beste te geven voor hunne verlossing. Zoo ook, niettegenstaande zij getuige was van de vreeselijke slagen, waarmede zij haren Zoon overlaadden en van de schrikkelijke woorden, die zij

hem met hunne strafwerktuigen toebrachten, had zij nog medelijden met zijne verwoede rechters en hunne snoode huurlingen, die zich tot zijne beulen lieten gebraiken; zij bad voor hen tot den hemelschen Vader en smeekte hem met het vurigste en oprechtste verlangen om hunne vergiffenis te verwerven. Haar hart en dat van haren goddelijken Zoon, die in zijne overgrootte liefde zich voor de zaligheid zijner vijanden slachtofferde, maakten slechts één hart uit: *Oblatus est quia ipse voluit: Hij is geslachtofferd, omdat hij het zelf al-dus wilde.* 1)

Jesus' eerste woord aan het kruis is een roerend gebed tot zijnen Vader ter gunste zijner beulen: *Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen. Pater, dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt.* 2) En Maria hoort die woorden, die op het eigen oogenblik weerklank vinden in haar hart. Hoe zeer ook van de levendigste smart door-drongen als zij haren Zoon beschouwt, wiens lichaam geheel verscheurd en met wonden doorstoken is, en wiens bloed van alle zijden vloeit, verliest zij geen enkel oogenblik den moed, maar blijft standvastig en onbewe-gelijk aan den voet des kruises, gesteund door de liefde, die haar bezielt voor de vijanden

1) Isai. LIII, 7.

2) S. Luc. XXIII, 34.

van haren Zoon en voor de hare; eene liefde in waarheid sterker dan de dood en grooter dan hare smarten. *Amor meus pondus meum: Mijne liefde is mijn last.* 1) Helaas! wij, wij weigeren het minste verzuim, de geringste belediging te vergeven, die men ons soms mocht hebben aangedaan en die in werkelijkheid meestentijds enkelen alleen in onze verbeelding bestaan! Wij blijven aan die kleinigheid, aan dat ingebeelde onrecht denken, en zeer dikwijls wordt het niet dan door den tijd uitgewischt, zoodat de vergeetelheid moet voltooien wat onze liefde niet kan. O onvergelykelijke Maagd! mocht in mijn hart althans eene enkele vonk dier liefde aanwezig zijn, die gij aan God toedraagt! Ik zou dan naar evenredigheid der liefde, die ik jegens mijnen goddelijken Meester zou koesteren, mijnen naaste beminnen, en ik zou die deugd ten zijnen opzichte beoefenen, gelijk gij die ten opzichte uwer wreedste vijanden hebt beoefend.

Maria gevoelde deze reeds zoo vurige liefde nog toenemen, toen zij getuige was van het wonderbare geheim, dat voltrokken werd terwijl zij zich aan den voet des kruises bevond, en hare gebeden met die van haren Zoon vereenigde voor de vergiffenis van alle

1) S. Aug. Confess. l. III. c. 9.

zondaars. 't Was toen dat Jesus Christus die gezegende Maagd aan alle geloovigen tot Moeder gaf en hen in den persoon van den geliefden leerling aan hare bijzondere zorg aanbeval. *En van dien stond af aan beschouwde de H. Joannes haar als zijne Moeder: Ex illa hora accepit eam discipulus in sua.* 1) O! hoezeer is die aanneming tot kinderen niet geschikt om de harten der christenen tot den dienst van Maria te bewegen! Rechtvaardigen en zondaars, allen moesten zich daaraan toewijden: de eersten, die de vrienden van God zijn, om onder hare bescherming den staat van genade te bewaren; de andere, om door hare voorbede de liefde Gods, die zij verloren hebben, terug te verkrijgen. Daar, aan den voet des kruises, heeft de H. Maagd de verplichting op zich genomen van, evenals eene moeder voor het welzijn harer kinderen bezorgd is, voor onze zaligheid zorg te dragen. Zij, die op den Calvarieberg bad voor de beulen van haren Zoon, zal hare voorbede niet weigeren aan hen, die haar daarom verzoeken, opdat zij meer en meer hare aangenomen kinderen en broeders van Jesus Christus mogen worden.

1) S. Joan. XIX, 27.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Gehoorzaamheid der H. Maagd.

I.

WONDERBARE VOORBEELDEN VAN GEHOORZAAMHEID
ONS DOOR DE H. MAAGD GEGEVEN.

Niet onduidelijk hebben wij reeds tekenen gegeven, hoe volmaakt Maria de gehoorzaamheid, aan haren Schepper verschuldigd, beoefende, toen wij spraken van hare liefde tot God. Die vurige liefde, waarvan haar hart blaakte, was de bron, waaruit geheel de gelijkvormigheid van haren wil aan dien van God voortsproot. Niet alleen echter vordert de gehoorzaamheid, dat men onderworpen zij aan God, zij eischt daarenboven, dat men uit liefde tot God onderworpen zij aan de menschen, en deze laatste hoedanigheid der gehoorzaamheid van Maria willen wij thans nagaan. Mochten wij zoo gelukkig wezen, dat wij de voorbeelden navolgden, die zij haar

geheel leven lang ons van deze deugd heeft gegeven!

Zelden zal de godvruchtige ziel groote moeielijkheden ondervinden, om rechtstreeks aan God te gehoorzamen; maar geheel anders is het gelegen, als het er op aankomt om uit liefde tot God aan de menschen te gehoorzamen; immers de eigenliefde van den mensch ziet daarin eene vernedering. Deze eigenliefde is altijd in verzet tegen elk gezag, zij keurt de handelingen daarvan af en staat daartegen op. De gehoorzaamheid bijgevolg, mits zij onverwijd en zonder voorbehoud doet gehoorzamen, is het meest on dubbelzinnig bewijs, dat onze wil volmaakt gelijkvormig is aan dien van God.

Keeren wij terug tot de H. Maagd, die na Jesus Christus het volmaakt toonbeeld dier deugd geweest is. Van af hare kindsche jaren gehoorzaamde zij aan de geringste verlangens harer ouders, de H. Joachim en de H. Anna; en, volgens eene openbaring aan de H. Mechtildis, eene harer ijverigste navolgers in dit opzicht, gedaan, bleef het haar immer onbekend dat men, zelfs in de eenvoudigste en meest alledaagsche zaken, tegen hun wil kon handelen. Zij gaf nauwkeurig acht op hunne blikken, hunne woorden, ten einde hun volmaakter te kunnen gehoorzamen. Toen zij in den tempel was

gekomen, volgde zij met de uiterste getrouwheid de voorschriften op, die de hoogepriester, aan wiens leiding men haar had toevertrouwd, haar gaf. Om deze gehoorzaamheid aan den hoogepriester, zegt de H. Bonaventura, bad zij elken dag op eene bijzondere wijze. Toen zij later met den H. Joseph in den echt was getreden, was zij hem in alles onderdanig, niettegenstaande hare verhevene waardigheid haar verre boven dien eerbiedwaardigen aartsvader verhief; want zij wist, dat naar de door God zelf vastgestelde orde de vrouw haren man moet gehoorzamen. De Koningin der Engelen ende Moeder des Heeren wilde alzoo gehoorzamen aan een arm werkman, niet slechts eenige dagen maar nagenoeg dertig jaren lang.

Van de deugdzame Sara wordt verhaald, dat zij haren man in alles onderdanig was, dat zij hem volgde op zijne reizen en zijne vermoeienissen deelde; dat zij met diepen eerbied hem toesprak en hem haren heer noemde. Het gedrag van Maria evenwel was, in gelijke omstandigheden, nog volmaakter. Zij volgde hem naar Nazareth, waar zij met hem woonde; zij vergezelde hem naar Bethlehem; zij begaf zich met hem naar Egypte, in weerwil van de moeielijkheden aan dien nachtelijken tocht verbonden, te midden van een vreemd land. Daar, zegt de

H. Anselmus ¹⁾, verbleef zij zeven jaren, in hare gehoorzaamheid volhardend; en niet-tegenstaande de groote ongemakken, die zij ongetwijfeld in dat afgodisch land had te verduren, gelijk wij hierboven reeds aanstipten, beklagde zij zich evenwel nooit daarover aan den H. Joseph en met opzet vermeed zij zelfs hem het hoogst noodige, waarvan de ontbering haar zoo hard moest vallen, te vragen, bevreesd als zij was, dat zij hem hierdoor eenig verdriet mocht aandoen. Geheel en gansch onderwierp zij zich aan den wil van haren kuischen echtgenoot, gelukkig als zij was door hare overtuiging, dat zij, met aan hem te gehoorzamen, aan God gehoorzaamde, die hem had uitverkoren om de bewaarder te zijn van het kindje Jesus en de beschermer harer maagdelijke zuiverheid.

II.

DE H. MAAGD LEERT ONS TE GEHOORZAMEN AAN
DE BEVELEN ONZER OVERSTEN, ONVERSCHILLIG
WELKE DEZE OOK ZIJN MOGEN.

Ongetwijfeld is het eene deugd te noemen, wanneer men aan oversten gehoorzaamt, die

1) S. Anselm. in Matth.

wijs, gematigd, deugdzaam, bekwaam zijn en die altijd de strengheid der bevelen weten te temperen door zachtheid. Te gehoorzamen daarentegen aan heerschzuchtige, hardvochtige en eigenzinnige oversten, die zonder reden dingen opleggen, die het lastig valt na te komen, dit is, zegt de H. Bonaventura ¹⁾, blijk geven van eene veel verhevenere deugd en die bij God onvergelykelyk meer verdienste bezit. De H. Petrus spreekt van die gehoorzaamheid als hij zegt: *Dienstboden, weest uwen meesters onderdanig met allen eerbied: niet alleen aan diegenen onder hen, die goed en zachtmoedig zijn, maar ook aan hen, die hardvochtig en lastig zijn* ²⁾. Inderdaad, er is veel deugd en eene groote liefde tot God noodig om aldus zijn hart tot onderwerping te brengen. Hoe groot evenwel zijn van den anderen kant de verdiensten niet, die men zich daardoor vergadert! Zóó gehoorzaamde de H. Maagd aan de verordening van keizer Augustus, den opvolger van Julius Cæsar en overweldiger van het rijk. Deze vorst had geheel willekeurig eene wet uitgevaardigd, volgens welke de kinderen Davids eene schatting moesten betalen aan zijne heerschzucht door zich in Bethlehem

1) S. Bonav. lib. de grad. vit.

2) I Petr. II, 18.

te doen opschrijven. Tegenover dezen plicht, die haar werd opgelegd, aarzelt Maria niet, en in weerwil harer vergeworderde zwangerschap verlaat zij hare woning van Nazareth en zij onderneemt eene langdurige en vermoeiende reis, op die wijze ons een schoon voorbeeld achterlatende van de gehoorzaamheid, die wij aan de regeerende vorsten zijn verschuldigd, en van den eerbied en de onderwerping, waarmede men hunne verordeningen behoort te bejegenen.

III.

DE H. MAAGD LEERT ONS DAARENBOVEN TE GEHOORZAMEN ZELFS IN DINGEN, DIE NIET STRENG VERPLICHTEND ZIJN.

De ondergeschikte, die aan zijnen overste gehoorzaamt in dingen, die verplichtend zijn, maakt zich voorzeker verdienstelijk; maar als hij hem gehoorzaamt in dingen, die niet verplichtend zijn, verdient zijne handelwijze in het oog van God een zeer groot loon; want daar hij in dit geval altijd zijnen weezin kan verbloemen onder het voorwendsel, dat hij niet strikt gehouden is te gehoorzamen, zoo verkrijgt zijne onderdanigheid, omdat zij geheel vrijwillig is, veel grootere

waarde. De H. Bernardus ¹⁾ spreekt hierover in dezer voege: De volmaakte gehoorzaamheid bepaalt zich niet tot hetgeen de wet gebiedt; zij strekt zich daarenboven uit tot al hetgeen de liefde vraagt, dat wil zeggen, tot al hetgeen het meest welgevallig is aan God en het best geschikt om den evennaaste te stichten; zij doet alles met moed, met liefde en blijdschap, zonder iets uit te zonderen, zonder op iets af te dingen. In het geheim harer zuiverheid geeft de H. Maagd ons, gelijk wij reeds gezien hebben, een voorbeeld van ootmoedigheid en gehoorzaamheid tegelijk. Volgens de letter der wet was zij niet gehouden aan de verplichting, die alle vrouwen was opgelegd, om zich in den tempel ter zuivering aan te bieden. Toch brengt zij dit voorrecht ten offer aan den plicht van het goed voorbeeld, om ons te leeren hoe wij de gebruiken, de gewoonten, en de plechtigheden der kerk behooren te eerbiedigen. Haar voorbeeld leert ons tevens aan de dienaars van God te gehoorzamen in al hetgeen onzen geestelijken vooruitgang betreft en hunnen raad op te volgen ook als er sprake is van dingen, die niet verplichtend zijn, om aldus meer en meer in heiligheid toe te nemen. Reinigt uwe harten,

1) S. Bern. Disc. de Proec.

zeft de H. Apostel Petrus ¹⁾ door met liefde te gehoorzamen, niet enkel, omdat men zich tegenover eene verplichting bevindt, die streng onze gehoorzaamheid afeischt, maar omdat men verlangt te doen wat Gode welgeval-
lig is.

Het leven der H. Maagd was een voortdurend gehoorzamen aan de bevelen des hemels. Wij zijn niet van plan dat leven in al zijne bijzonderheden na te gaan en hierom stappen wij dadelijk over tot die omstandigheden, in welke Maria deze deugd op de heldhaftigste wijze heeft beoefend. Beschouwen wij dus het lijden en den dood des Zaligmakers. Voorzeker, geen menschelijke taal zou in staat zijn den wreeden indruk te schetsen, dien Jesus' lijden op het hart van Maria, zijne moeder moest te weeg brengen; nog is het evenwel moeilijker te beschrijven de smart dier beklagenswaardige moeder, terwijl zij dat lijden beschouwt. Evenals de liefde, die zij haren Zoon toedroeg, grenze-
loos was, evenzoo was ook hare droefheid. Nochtans, in de vaste overtuiging, waarin zij verkeerde, dat Jesus door zijn lijden en dood voor de zaligheid des menschedoms, den wil des Allerhoogsten vervulde, gehoorzaamde zij en onderwierp zij zich geheel aan

1) I. Petr. pass.

het verlangen des Heeren, op het voorbeeld des Zaligmakers zelve, die in den hof der Olijven sprak: *Niet mijn maar uw wil geschiede. Non mea voluntas sed tua fiat* 1). De H. Maagd, gelijk de H. Bonaventura bemerkt, was door het lijden en den dood van Jesus zoo zeer getroffen, dat, zoo het mogelijk ware geweest, zij zich zelve met liefde in zijne plaats zou hebben geslachtosferd om hem dat lijden te sparen; hare onderwerping evenwel in die omstandigheden was voor haar verdienstelijker dan hare zucht om zelve te lijden.

IV.

HOE WIJ DE GEHOORZAAMHEID DER H. MAAGD
BEHOOREN NA TE VOLGEN.

Een kind is aan zijne ouders, eene gehuwde vrouw aan haren man, een dienstbode aan zijnen overste, een onderdaan aan zijnen vorst, een biechteling aan zijnen zielzorger, een kloosterling aan zijne kloosteroversten gehoorzaamheid verschuldigd. Zoowel als wij God niet kunnen liefhebben zonder dat wij uit liefde tot God onzen evenmensch liefhebben, zoo min ook kunnen wij de gehoor-

1) Luc. XXII, 42.

zaamheid, die wij aan God verschuldigd zijn, beoefenen, zonder dat wij aan onze oversten gehoorzamen, want deze gehoorzaamheid neemt eene plaats in onder de geboden des Heeren. Zoo nauw zijn deze twee verplichtingen aan elkander verwant, zegt de H. Thomas ¹⁾, dat wij evenzeer genegen moeten wezen om aan onze oversten te gehoorzamen uit liefde tot God, als wij genegen moeten zijn om aan God te gehoorzamen. De H. Paulus ²⁾ zegt ons, nadat hij ons de gehoorzaamheid aan onze oversten heeft aanbevolen, waarom men hun onderdanig zijn moet: omdat namelijk het gezag, waarmede zij bekleed zijn, hun van God gegeven is, wiens plaats zij bekleeden; en bijgevolg is het God zelf gehoorzamen als men hun gehoorzaamt. De Apostel somt daarna in het bijzonder en zeer uitvoerig diegenen op, wie de gehoorzaamheid betreft: zij verplicht de kinderen ten opzichte hunner ouders, de dienstboden ten opzichte hunner meesters, de gehuwde vrouwen ten opzichte hunner mannen; want de man is het hoofd der vrouw gelijk Jesus Christus het hoofd der Kerk is; en evenals de Kerk onderdanig behoort te zijn aan Jesus Christus zoo ook moet de vrouw aan

1) S. Thom. 2, 2^{ae} qu. 104.

2) Rom. XIII, 1. 2; Ephes. V. 22.

den man onderworpen zijn in al hetgeen niet met de wet Gods in strijd is. De H. Paulus besluit met te zeggen, dat hij, die aan zijne oversten niet gehoorzaamt, wederspannig is tegen God en zich plichtig maakt aan eene handeling, die de eeuwige straf der hel verdient,

Daar geheel de volmaaktheid van den Christen bestaat in het kennen en volbrengen van Gods heiligen wil, valt het niet te betwijfelen dat wij, met te gehoorzamen aan onze overheid, al zoude ook de persoon, die over ons gesteld is, de slechtste der menschen wezen en al zoude hij ook de slechtste oogmerken voeden bij hetgeen hij ons gebiedt, aan Gods wil gehoorzamen, met dien verstande evenwel, dat hetgeen ons geboden wordt niet ongeoorloofd is. Wat kan ons ter zaligheid dienstiger zijn? 't Is ons in duizend omstandigheden onmogelijk zeker te zijn of wij Gods wil of den onzen vervullen; het gebod onzer overheid daarentegen wijst ons duidelijk aan wat Gode welgevallig is en wij vinden daarin een zekeren waarborg, dat ons werk verdienstelijk is. Hoe troostend is het daarenboven voor ons niet te mogen denken, dat ons leven geheel is ingericht naar Gods inzichten over ons, als wij ons laten geleiden en bestieren door diegenen, die hierbeneden zijne plaats be-

kleeden! *Die u hoort, hoort mij* 1), zegt de Zaligmaker; en bijgevolg hij, die aan zijne overheid gehoorzaamheid weigert, weigert gehoorzaamheid aan Jesus Christus. Toen het Joodsche volk niet langer wilde geregeerd worden door Samuël, sprak de Heer tot den profeet: *'t Is niet aan u maar aan mij, dat het volk gehoorzaamheid weigert* 2).

V.

BETER IS HET GERINGE WERKEN TE DOEN UIT
GEHOORZAAMHEID DAN GROOTE ZAKEN TE
VERRICHTEN, DIE DAARMEDE NIET
IN VERBAND STAAN.

De gehoorzaamheid is een kostbaar voorbehoedmiddel tegen de ijdele inbeeldingen der eigenliefde, tegen de dwalingen, waaraan het menschelijk verstand is blootgesteld, en tegen de strikken, die de duivel niet ophoudt de zielen te spannen op den weg der godsvrucht. Daartoe evenwel bepaalt zich het nut dier deugd niet. Men moet het nimmer uit het oog verliezen, dat hij, die uit gehoorzaamheid iets verricht, groote verdiensten vergadert, ook al is hetgeen hij verricht onbeduidend; hij verdient in dat geval

1) Luc. X, 16. 2) I Reg. VIII, 7.

door het onbeduidendst werk meer, dan wanneer hij uitstekende werken verrichtte, die niets met de gehoorzaamheid gemeen hebben. Bij voorbeeld: iemand gevoelt in zich een vurig verlangen om zekere goede werken te verrichten, zooals daar zijn: in ziekenhuizen die zieken te verplegen, wier kwalen het meest afzichtelijk zijn voor de menschelijke natuur, in het midden van den winter blootsvoets te gaan, de armen te bezoeken en hen te troosten, zijn lichaam te versterven door herhaalde lijfkastijdingen. Dit zijn verlangen geeft hij te kennen aan zijnen overste, zijn biechtvader of zijn geestelijken leidsman. Nu vindt men evenwel niet goed hem dit vurig verlangen in te willigen. Wanneer nu die persoon in allen ootmoed zijnen wil onderwerpt aan dien zijner overheid, dan zal hij zich door die gehoorzaamheid grootere verdiensten verwerven dan door elke vrijwillige gestrengheid jegens zich zelven, welke die ook zijn moge. En waarom? Omdat eene dusdanige gehoorzaamheid een uitvloeisel is van den geest van zelfverloochening, waardoor men zijnen eigen wil geheel en gansch slachtoffert: en geen andere offerande kan den heer welgevalliger zijn dan deze is. De gehoorzame mensch behaalt aldus, met slechts zeer weinig of zelfs zoo goed als niets te doen, eene volledige overwinning over zich

zelve: *Vir obediens loquetur victoriam*. Zie hier hoe de geleerde Gerson zich uitlaat over dit teeder en gewichtig onderwerp. Elk kloosterling moet in zich de gedachte levendig houden, dat God onze goederen in het geheel niet behoeft: *Bonorum meorum non eges* ¹⁾, en voor gedragsregel dit beginsel aannemen, dat het beste, het verhevenste, het voordeeligste werk, dat hij verrichten kan, juist datgene is wat hem door zijne oversten wordt opgelegd, onverschillig wat het zij, mits het slechts niets zondigs is. Wat Gerson hier zegt voor de kloosterlingen is op alle standen en op elken levensstaat van toepassing. Voor een ieder van ons is zijn overste de plaatsbekleeder van Jesus Christus. Deze waarheid, die als een grondwaarheid in de godgeleerdheid is aangenomen, is aan de H. Brigitta kenbaar gemaakt in eene openbaring. Deze heilige gaf zich over aan de strengste werken van boetvaardigheid en aan allerlei oefeningen van godsvrucht. Haar geestelijke bestierder, die van oordeel was, dat zij die strenge levenswijze moest matigen, omdat hare krachten schenen af te nemen, verbood haar voor een tijd lang zekere verstervingen. De H. Brigitta echter, die meer voor de gezondheid harer ziel dan

1) Ps. XV, 2.

voor die van haar lichaam bezorgd was, gevoelde een hevigen afkeer om aan dat bevel te gehoorzamen. Toen zij hierover in den grootsten angst verkeerde verscheen haar de H. Maagd, die haar zeide: Twee personen hebben het inzicht om te vasten uit godsvrucht: de eene is zich zelve meester en brengt haar voornemen ten uitvoer door werkelijk te vasten, en zij wordt daarvoor beloond zooals haar goed werk dit verdient; de andere daarentegen vast niet, omdat zij gebonden is door de gehoorzaamheid, maar onderwerpt zich aan de voorschriften van haren overste, die het haar verbiedt; en deze wordt dubbel beloond, ten eerste voor den goeden wil, dien zij bezit, om te vasten en ten andere voor het ten offer brengen van haren eigen wil aan de gehoorzaamheid. Zij maakt zich inderdaad dubbel verdienstelijk, omdat zij van den eenen kant Gods wil volbrengt en van den anderen kant haren eigen wil verzaakt.

VI.

DE GEHOORZAAMHEID IS HET BESTE HULPMIDDEL
TEGEN DE EIGENLIEFDE.

Gelijk de eigenliefde de oorsprong is van alle soort van verwarring en ontsteltenis,

zoo is ook eene volmaakte gehoorzaamheid de bron van vrede en gerustheid der ziel 1). Wanneer wij gaarne datgene doen wat wij weten dat welgevallig is aan God, omdat het bevorderlijk is tot zijne eer en tot het welzijn van onzen evenmensch, en wanneer wij het om die redenen gaarne doen, dan kan men niet zeggen, dat wij onzen eigen wil volbrengen: maar wij volbrengen dien van God, want in dat geval zijn onze wil en die van God een. Wanneer wij daarentegen doen wat onze plicht van ons vordert, omdat wij daarin behagen hebben zonder op Gods wil te letten, dan volbrengen wij onzen eigen wil; in dit geval toch zijn onze wil en die van God niet meer een. Die eigen wil, zegt de H. Bernardus 2), veroorzaakt al onze angstvalligheden en onze inwendige ongerustheden. Laat de eigenliefde ophouden te bestaan, zoo spreekt hij, en de vlammen der hel zullen uitgebluscht worden. De gehoorzaamheid nu is het geneesmiddel tegen alle kwalen, die de eigenliefde teweegbrengt; zij bedwingt en doodt die; zij onderwerpt die aan den wil der overheid, van den geestelijken bestierder, van den zielzorger, en dien ten gevolge aan den wil van God. Zóó groote waarde heeft deze deugd in de oogen Gods, dat, naar

1) S. Bern. Serm. I, De resurr. 2) Ibid.

het gevoelen van Thomas à Kempis ¹⁾, de verdienste der gehoorzaamheid in zeker opzigt gelijkstaat met de verdienste van den marteldood. Al wie, zoo spreekt hij, edelmoe- diglijk gehoorzaamt aan zijne oversten, uit liefde tot God, verricht eene heldhaftige daad, die een dapper soldaat van Jesus Christus waardig is; immers met tegehoorzamen strijdt hij tegen zich zelve; en met het zwaard van de vreeze des Heeren weerstaat hij alle aanvallen van zijnen eigen wil, den meest ontembaren vijand van den mensch; hij slaat die af, hij overwint die; en hierom zal hij met de martelaars van Jesus Christus den palm der onsterfelijkheid verwerven. Behalve die kostbare kroon evenwel, die hij zich bereidt in den hemel, zal de gehoorzame mensch op aarde den onwaardeerbaren zegen van den vrede des harten tot erfdeel ontvangen: en 't is de H. Geest zelf, die ons de verzekering daarvan geeft.

Cassianus ²⁾, van de monniken sprekende, wier groote heiligheid in vorige eeuwen in de Kerk zoo heerlijk uitblonk, spreekt in dezer voege: Zij achten de gehoorzaamheid hooger dan het gebed, de afzondering, de rust der cel; zij achten haar hooger dan de

1) De Fid. disp. l. III. c. 3.

2) De inst. renunt. l. IV. c. 12.

andere deugden, die niet, hetzij door de natuurwet, hetzij door eene goddelijke of kerkelijke wet zijn voorgeschreven; zij wilden liever alles en onder alle opzichten verliezen, dan op de geringste wijze tegen de gehoorzaamheid te zondigen, zoozeer waren zij bezorgd die deugd ongeschonden te bewaren. Zoobaast zij dan ook het teeken der gehoorzaamheid vernamen, verlieten zij hunne cellen om zich te spoeden ter plaatse werwaarts men hen riep; en zoo stipt was hunne gehoorzaamheid, dat, als het eerste geluid der klok werd gehoord, zij eene begonnen letter niet zouden voltooid hebben. Dit betreft ongetwijfeld de kloosterlingen, maar ook zij, die in de wereld onder het gezag van anderen leven zullen daaruit hun nut kunnen trekken; want, met uit liefde tot God aan zijne overheid te gehoorzamen, kan ook de mensch, die in de wereld leeft, zoowel als de kloosterling, al de voordeelen zich eigen maken, die de gehoorzaamheid oplevert.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Zuiverheid der H. Maagd.

I.

DE H. MAAGD DEED BELOFTE VAN MAAGDELIJKE
ZUIVERHEID, OMDAT ZIJ VERLANGDE, DAT
HAAR HART GEHEEL AAN GOD TOEBE-
HOORDE.

Welke beweegreden had de H. Maagd om in een tijdperk van weelde en zingenot, toen de maagdelijke zuiverheid iets volstrekt onbekends was, zich door eene gelofte daartoe aan den Heer te verbinden? Het was haar vurig verlangen om alles te doen wat God het meest welgevallig zijn konde. Zij gehoorzaamde ten overvloede aan eene hemelsche ingeving en gevoelde zich gelukkig daarin het kostbaar middel gevonden te hebben om haar hart geheel en gansch aan haren Schepper te wijden. Maria, zegt de H. Anselmus, uit het doorluchtig geslacht van David gesproten, heiligde van

af hare kindsche jaren door de gelofte van maagdelijke zuiverheid aan God hare ziel en haar lichaam toe. Al de gedachten van haren geest, al de gevoelens van haar hart drongen haar tot dit verheven offer. Waarom? Omdat zij overtuigd was, dat, hoe volmaakter zij die deugd zou bezitten, zij des te meer aan God, die de zuiverheid zelve is, zou gelijkvormig worden. Wat evenwel het meest hier onze bewondering verdient, is de groote achting, die Maria voor de maagdelijke zuiverheid bezielde, in weêrwil van de omstandigheden, waarin zij zich geplaatst vond. De gehuwde vrouwen immers die kinderloos waren, werden te dier tijde met verachting aangezien, en onvruchtbaarheid werd als een vloek des Hemels beschouwd. De H. Maagd niettemin laat zich door de gedachte aan de verachting aan haren staat verbonden niet afschrikken; en zelfs als de Engel haar de boodschap brengt, dat zij de moeder des Allerhoogsten zal worden, neemt zij die hooge waardigheid, welke haar wordt aangeboden, eerst dan aan, als de hemelsche gezant haar de verzekering geeft, dat het goddelijk moederschap in geen enkel opzicht in strijd zal zijn met hare gelofte. O! hoe standvastig was niet de H. Maagd in het offer, dat zij aan God had gebracht! Liever had zij geweigerd de Koningin des

hemels, de vorstin van het heelal, de moeder van den Eeuwige te worden, dan dat zij ontrouw ware geworden aan de heilige verbintenis, die zij had aangegaan, ten einde haren Schepper welgevallig te zijn juist in datgene, wat haar den smaad harer tijdgenooten moest op den hals halen. O grootmoedig hart! roept de H. Bernardus ¹⁾ in zijne verwondering uit, o hart, sterker dan de grondslagen der aarde en boven de hemelen verheven! Die standvastigheid, die Maria door hare gelofte van maagdelijke zuiverheid aan de goddelijke ingeving doet beantwoorden en daaraan getrouw doet blijven, is een waarachtig wonder. De H. Maagd acht den smaad, waarmee zij zich voor het oog der wereld bedekt, niets als zij slechts aan Gods hart welgevallig is. De Allerhoogste evenwel zal aan al de eeuwen kenbaar maken, hoezeer hij diegenen beloont, die hem dienen en die zijne meerdere eer betrachten, en hierom zal hij zorg dragen om de gebeurtenissen een dusdanigen loop te doen nemen, dat die schande, welke ten gevolge harer maagdelijke zuiverheid op Maria moest nederkomen, in eene weergalooze eer verkeert. Maria zal maagd en moeder tevens zijn; en de smaad der wereld, dien zij edelmoediglijk

1) Serm. 3 de B. V.

met voeten heeft getreden zal een heerlijke lof voor haar worden; zij zal gezegend worden boven alle vrouwen, en ten allen tijde zal de vrucht van haren zuiveren schoot gezegend zijn.

II.

OVER DE WONDERBARE INZICHTEN GODS, TOEN HIJ
AAN MARIA DE GEDACHTEN INGAF OM ALTIJD
MAAGD TE BLIJVEN.

God had meer dan één inzicht toen hij aan Maria de buitengewone en tot dan toe ongehoorde gedachte ingaf. om hem door eene gelofte hare maagdelijke zuiverheid toe te wijden op een tijdstip, waarop eene diepe onwetendheid en eene toemellooze losbandigheid heerschten.

Allereerst verlangde hij, dat de H. Maagd, geroepen als zij was tot de hoogste waardigheid, die men kan bedenken, hem dienen zou op de allervolmaakste wijze, die het een schepsel is gegeven.

Ten andere verlangde hij ook, dat zijne moeder het allervolmaakste toonbeeld zou wezen van kuischheid en maagdelijke zuiverheid. God had besloten, zeggen de heilige Kerkleeraars, dat Maria de eerste zou wezen om den staat van maagdelijke zuiverheid te omhelzen, opdat de geloovigen, die van den

Zaligmaker den evangelischen raad van onthouding moesten vernemen, dien op het voorbeeld van Maria zouden kunnen opvolgen en zich geheel aan zijne goddelijke majesteit zouden toeheiligen, dezen door de gelofte van kuischheid, anderen door die van maagdelijke zuiverheid. En dit was dan ook het geval. Inderdaad, de Kerk van Jesus Christus verspreidde zich weldra over de gansche wereld, bekleed met het kuische tooisel van zuiverheid en maagdelijke reinheid. Dit is het gevoelen der oudste Kerkvaders, en door hen is dit gevoelen tot de latere eeuwen overgebracht.

De H. Athanasius van de bovennatuurlijke uitwerkselen gewagende, die door de prediking van het Evangelie binnen zoo korten tijd op de wereld zichtbaar werden, heeft deze merkwaardige woorden uitgesproken: Zoude men vóór de komst des Zaligmakers wel iemand hebben kunnen vinden, die het zoo verre had gebracht, dat hij een ander tot het onderhouden der maagdelijke zuiverheid zou hebben kunnen overhalen? Verkeerde niet de geheele wereld tot op dat tijdstip in de vaste overtuiging, dat die deugd en voor de ziel en voor het lichaam onmogelijk na te leven was. Maar de Zaligmaker verscheen, en in persoon voerde hij de maagdelijke zuiverheid op aarde in en hij maakte het on-

derhouden daarvan gemakkelijk; zoodat menschen van hetzelfde maaksel als wij die van af hunne teederste jeugd met alle gestrengheid hebben onderhouden; openlijk kwamen zij daarvoor uit en tot het einde toe bleven zij daarin volharden, na de aanvallen van het vleesch en de bekoringen des duivels te hebben overwonnen; en zij schrikten voor geene moeielijkheden of lijden terug om hunne eerste onschuld in al haren glans te bewaren. De H. Chrysostomus, de H. Ambrosius, de H. Augustinus en meer anderen maken met ophef gewag van de verschillende landen der wereld, waar de kuisheid en de maagdelijke zuiverheid in eere werden gehouden, en zij bezingen in heerlijke bewoordingen de zegepralen dier deugd in die zoo geheel en al van elkander verschillende gewesten. In Azië. in Afrika, in Europa vond men geheele steden en woestijnen, die bevolkt waren door geloovigen, wier vlekkeloos en van zuiverheid schitterend leven om den eerepalm streed met dat der zaligen in den hemel.

Een der onomstootelijkste bewijzen voor de waarheid van onzen godsdienst vinden wij daarin, dat de Kerk van Jesus Christus alléén ten allen tijde geloovigen van alle kunne en leeftijd heeft opgeleverd, die in de volmaaktste zuiverheid naar ziel en lichaam

leefden en den maagdelijken staat bewaarden. Inderdaad 't is aan niemand onbekend: zonder den bijstand van boven en de genade des Heeren bestaat er geene volmaakte deugd en kan er geene bestaan; en de deugd van volmaakte zuiverheid is zonder de hulp des hemels nog minder mogelijk dan de andere, daar zij eene deugd is, die in de tijden, die de prediking van het Evangelie voorafgingen, beschouwd werd als geheel en al de menschelijke krachten te boven gaande. Mogen er al in de Oude Wet gevonden worden, die deze deugd onderhielden, hun aantal is evenwel niet beduidend; en zij ontleenden de genaden, die zij daartoe behoeften, aan hun geloof in Jesus Christus, die eens komen zou, gelijk zij met alle zekerheid verwachtten, om ten koste van zijn leven en van zijn dierbaar bloed het menschelijk geslacht te verlossen. De H. Athanasius ¹⁾ schrijft daarover in dezer voege aan Keizer Constantius: onder de bijzondere gaven, die Jesus Christus aan zijne Kerk schonk, moet men de heilige maagdelijke zuiverheid rangschikken, die een levend afbeeldsel is van de reinheid der hemelsche geesten; en de zielen, die dien staat omhelsd hebben, worden de bruiden van Jesus Christus ge-

1) In Apolog. ad Imperat.

noemd. Met verbazing staren de heidenen op die deugd, die onder ons schittert; want nimmer was die evangelische raad door eenige natie van het heelal, noch onder eenige andere wetgeving dan die van den Goddelijken Zaligmaker onderhouden geworden; wel een doorslaand bewijs, dat daar de ware godsdienst is te vinden, waar de reinheid des harten gevonden wordt. En de H. Chrysostomus ¹⁾ bezigt nagenoeg dezelfde uitdrukkingen. Men heeft menschen gebad, zoo spreekt hij, en hun getal was niet zoo beduidend als men heeft voorgegeven, bij wie de wijsbegeerte het zoover konde brengen, dat zij de rijkdommen verachtten, maar niemand is opgeklommen tot de deugd van maagdelijke zuiverheid. Door deze deugd toch wordt de Christen een wonder in de oogen der heidenen. En dit wonder moeten wij het allereerst dank weten aan God, doch in het bijzonder ook aan Maria, die, onder alle schepselen de eerste was, die aan de wereld het voorbeeld van eene eeuwige maagdelijke zuiverheid heeft geschonken, van die deugd, die de luister en het sieraad is van Jesus' Kerk, van die deugd, die het martelaarschap zoozeer nabij komt, en die zelve een soort van martelaarschap is.

1) In Paul. ad Rom.

III.

HOE WIJ MET DE MEESTE ZORG EN NAUWGEZET-
HEID DIE TEEDERE DEUGD BEHOOREN TE
BEWAREN.

God gebiedt ons volmaakt te zijn, gelijk hij zelf volmaakt is; onze plicht vordert dus van ons, dat wij ons beijveren het te worden, hoezeer wij daarbij ook overtuigd zijn, dat al de heiligheid, die wij met de hulp zijner genade verwerven kunnen, niets is in vergelijking met zijne heiligheid, die volmaakt is. Uit dien hoofde ook, hoewel het ons niet mogelijk is de weergalooze volmaakt-heid van de zuiverheid van Maria te bereiken, moeten wij, als getrouwe kinderen der Nieuwe Wet, ons beijveren die na te volgen voor zooverre dit ons gegeven is, in aanmerking genomen de maat der genaden, die aan een ieder van ons is geschonken in den staat, dien wij beleven. Wij moeten met de meeste zorg ook het geringste vermijden, dat die deugd zou kunnen kwetsen; wij moeten terstond en edelmoediglijk aan elke gedachte, elke begeerte, die daarmede in strijd is, weerstand bieden; wij moeten in het diepst van ons hart de grootste hoogachting, de innigste liefde koesteren voor de zuiver-

heid, die ons gelijkvormig maakt aan God en zijne heilige Moeder.

Wanneer wij op een leeftijd gekomen zijn, om over de keuze van eenen levensstaat te beslissen, of ons in omstandigheden bevinden, die ons vrij laten over onzen persoon te beschikken, en dan de begeerte in ons voelen opkomen om de eeuwige zuiverheid, hetzij in de wereld, hetzij in een klooster te onderhouden, moeten wij die heilige ingeving niet verwerpen. Van den anderen kant evenwel moet men zich niet al te zeer haasten met die gelofte af te leggen. De ootmoedige geloovige zal in zulk geval beginnen met den Heer te bedanken voor die godvruchtige ingeving, en hij zal geen dag laten voorbijgaan zonder hem te bidden, dat hij hem op eene meer duidelijke wijze zijnen wil zal te kennen geven, en dat hij hem dien staat zal doen omhelzen, in welken hij zijne goddelijke majesteit het vurigst zal kunnen dienen. Terwijl hij evenwel aldus zonder ophouden zal blijven bidden om Gods verlangen te kennen, zal hij ook van den anderen kant niet verzuimen om raad te vragen van een kundigen, voorzichtigen, verlichten en geheel onzijdigen biechtvader. Volhardt hij in zijn verlangen en is de raad zijns biechtvaders in overeenstemming met dit verlangen, dan kan hij zonder aarzelen

dien levensstaat omhelzen, die hem door God zelven schijnt aangewezen, en de gelofte van zuiverheid afleggen. 't Blijft evenwel in dit geval een hoogst noodig vereischte, dat men met bedaardheid en kalm overleg alle omstandigheden overwege, opdat wij soms door vergissing niet voor eene ingeving des hemels aanzien, wat geene ingeving des hemels is, en aldus onzen zielzorger in dwaling brengen. Op die wijze zouden wij ons zeiven in gevaar brengen, dat wij, na een volmaakten levensstaat, waartoe wij niet geroepen waren, te hebben omhelsd en na de hand aan den ploeg te hebben geslagen, zouden achterom zien en het begonnen werk geheel en al verlaten. En dit ongeluk behooren wij te voorkomen door al de hulpmiddelen te benuttigen, die de voorzichtigheid ons aan de hand doet.

Diegenen, welke uit gehoorzaamheid aan de ingevingen der genade den staat van eeuwige maagdelijke zuiverheid omhelsd hebben, moeten op eene bijzondere wijze het voorbeeld der H Maagd volgen. Zij zullen dus alles vermijden wat ook maar eenigzins de zuiverheid des harten zou kunnen bezoe-
delen. Elke gedachte, elke beweging, elke begeerte, die met die deugd in strijd is, zullen zij vluchten gelijk men vlucht voor een afzichtelijk monster; en zij zullen vol-

harden in het gebed, de overweging en de versterving der zinnen. In het algemeen evenwel zijn alle standen en staten verplicht de zuiverheid te bewaren, en hierom moet een ieder met aandacht nagaan, hoezeer het den Christen onwaardig is de wet, ons opzichts deze deugd voorgeschreven, te overtreden, en hoezeer de goddelijke Majesteit door het schenden van dit heilig gebod wordt beleedigd. Als men dit gebod niet onderhoudt dan versmaadt men Gods volmaaktheden, inzonderheid zijne oneindige zuiverheid; dan geeft men de voorkeur aan de zinnelijke lusten van het lichaam, dat niets anders is dan een samenraapsel van verrotting en dat weldra den wormen tot aas zal verstrekken. Als men de zuiverheid niet bewaart, dan bevredigt men het vleesch ten koste der onsterfelijke ziel, dier ziel, wier adeldom de geringheid van het lichaam verhoogt; dan geeft men eene eeuwigheid van geluk, die beiden was voorbestemd, prijs; dan treedt men de geboden des Heeren met voeten, om te gehoorzamen aan zijnen en onzen doodelijken vijand, aan den duivel, die niets anders verlangt dan ons in het midden der verterende vlammen en onder zijne wreede macht te zien. God daarentegen, die in zijne eindelooze goedheid van alle eeuwigheid zoozeer ons heeft liefgehad,

dat hij eene eeuwige heerlijkheid ons ten erfdeel heeft bereid, maant ons aan om met de hulp zijner genade den dwingeland onzer zielen te wederstaan, hem, die slechts haat voor ons over heeft en die niets zoozeer verlangt dan onze eeuwige verdoemenis. Helaas! wij zijn al te zeer overtuigd, dat wij, zoodra wij in de zonde toestemmen, terstond God uit ons hart verbannen en den duivel in zijne plaats daarin opnemen; dat de heiligmakende genade het leven en de doodzonde de dood der ziel is, en dat wij ons berooven van het hemelsch geluk en de hel verdien, zoodra wij kwaad doen.

Nog veel grooter evenwel is de boosheid dezer zonde geworden, sedert de Zoon Gods mensch geworden en uit eene Maagd geboren is, en daardoor de menschelijke natuur heeft geëerd, omdat namelijk hij haar verheven heeft boven alle geschapen wezens. Wij zijn aldus opgevoerd tot de hooge en onuitsprekelijke waardigheid van broeders van Jesus Christus; en deze Goddelijke Zaligmaker is ons hoofd geworden en hij heeft ons tot zijne ledematen gemaakt. Van die verheven eereplaats, van die hooge waardigheid doet de zonde ons afdalen om ons de vreeselijkste schande te doen ondergaan, de schande namelijk, gelijk de H. Paulus dit uitdrukt, van *ledematen te*

zijn eener ontuchtige 1). O! welk eene boosheid! welk eene ijselijkheid! welk eene afschuwelijkheid! welk eene ellende! Vlucht, zoo besluit de Apostel, en verafschuwt eene zoo groote ondeugd, en laat die niet eens onder u genoemd worden. Nec nominetur in vobis 2).

Hoe! God is zoo ver gegaan, dat hij, om mijn lichaam te veredelen, dat niets anders is dan een samenraapsel van onreinheid, in den schoot eener Maagd de menschelijke natuur heeft aangenomen! Ja, dit heeft hij gedaan. En meer nog dan dat. Door het geloof, de genade en de liefde heeft hij mij met hem vereenigd. Hij wil daarenboven zijn behagen er in vinden om in mijne ziel als in zijnen tempel te huisvesten. Ten einde al die gunsten voor mij te verdienen, heeft hij zijn gezegend lichaam overgeleverd aan den moeilijksten arbeid, aan de grootste mishandelingen, aan de wreedste pijnen, aan een schandelijken dood. En ik, ik zou na dat alles mij overgeven aan de verlagende en schandelijke wellusten van het vleesch en aan de ijdele verlustingen dezer wereld! Neen, duizendmaal neen. Ten koste van al wat het wil, zal ik mijn lichaam onbesmet en mijne ziel rein bewaren. Moge mijn hart,

1) I Cor. VI, 15.

2) Ephes. V, 3.

o God van goedheid! van af dit oogenblik
 het heiligdom uwer liefde wezen, dit is het
 eenige, dat ik zonder cphouden van u zal
 afsmeeken door de voorbede uwer heilige
 Moeder, die gij gewild hebt, dat ook onze
 moeder zijn zou. *Schep, o God, in mij een
 zuiver hart. Cor mundum crea in me, Deus* 1).

1) Ps. L 12.

NEGENDE HOOFDSTUK.

Liefde der H. Maagd tot de afzondering.

I.

VERSCHILLENDE BEWIJZEN, DIE ONS DOEN ZIEN
HOEZEER MARIA DE AFZONDERING LIEFHAD.

Waartoe zou het ons dienen, dat wij de grootste achting koesterden voor de zuiverheid, zoo wij niet tegelijkertijd het voornemen hadden van al de middelen te gebruiken, die ons ter verkrijging en bewaring dier deugd noodig zijn? De H. Maagd, wel is waar, had ten gevolge van den bijzonderen bijstand Gods en van eene meer dan overvloedige genade, geen enkel gevaar voor hare deugd te duchten; zij was evenwel daarom niet minder bezorgd om een afgezonderd leven te leiden, en zij verscheen nooit in het openbaar, dan alleen dan wanneer zij volstrekt daartoe verplicht was en Gods eer of het welzijn van den evennaaste haar

daartoe noodzaakten; en dan nog, als zij zich van haren plicht had gekweten, keerde zij terug tot hare afzondering, die haar zoo dierbaar was. Dit geeft ons Isaias te verstaan als hij zegt: *Eene Maagd zal ontvangen* 1). De profeet bezigt hier eene hebreeuwsche uitdrukking, die, volgens den H. Hieronymus 2), niet enkel eene Maagd beteekent, maar eene Maagd, die in afzondering leeft, die de eenzaamheid liefheeft. Toen de Engel Maria groette vond hij haar alleen, in een afgezonderd vertrek, en zich bezighoudende met bidden. De H. Lucas zegt ons, dat de H. Maagd in groote haast wegging om hare nicht Elisabeth te bezoeken. Ongetwijfeld gaf die groote haast hare zoo werkdadige naastenliefde te kennen, gelijk wij hiervoor gezien hebben; nochtans deed zij eveneens haar verlangen blijken, om zoo spoedig mogelijk terug te keeren tot hare afzondering, die zij alleen uit noodzakelijkheid had verlaten. Ziehier wat de H. Ambrosius 3) bij dit gezegde aanmerkt: *Abiit cum festinatione: In allerijl toog zij heen*. De liefde van Maria tot de eenzaamheid en haar buitengewoon groot verlangen om afgezonderd van de wereld te leven worden ons ten duidelijkste door den H. Lucas aangewezen.

1) Isaias VII. 14-

2) In Isaiam.

3) Expos. Evang. S. Luc., l. II.

De H. Maagd, zoo zegt hij, ging hare nicht bezoeken, die in de zesde maand harer zwangerschap was, en ongeveer drie maanden daarna, toen de tijd harer ontbinding daar was, keerde zij naar Nazareth terug. Ziehier nu wat wij vermeenen daaruit te mogen besluiten: Wanneer de H. Maagd niet bleef tot op de geboorte van den H. Joannes den Dooper. dat kind der belofte, dan was dit, omdat zij wist, dat de geburen en de vrienden der familie bij die gelegenheid in grooten getale moesten bijeenkomen: en gehecht als zij was aan hare afzondering wilde zij die woelige bijeenkomst ontvlieden. Daarom toog zij in allerijl heen. *Abiit cum festinatione*. Gedurende al den tijd, dien de H. Maagd in den tempel doorbracht, zegt de H. Brigitta in hare openbaringen, had zij nimmer eenigen omgang met de schepselen, hoe geoorloofd deze ook wezen mocht, en nimmer bezocht zij iemand harer kennissen. Zij ging uitsluitend om met haar vader en moeder, als de welvoegelijkheid dit vereischte. En nadat zij in den echt was getreden met den H. Joseph, onderhield zij dezelfde gedragslijn, voor zooverre haar nieuwe betrekking dit veroorloofde.

Deze afzondering van de wereld was eene der oorzaken, waarom zij zich ontstelde op het gezicht van den Engel Gabriël, zoolang

zij geen zekere bewijzen had dat hij een afgezant des hemels was. Meermalen had zij een bezoek van Engelen ontvangen; maar nimmer nog was haar een zoodanige onder eene menschelijke gedaante verschenen: nimmer had hij haar aldus toegesproken. Daar zij alzoo in vrees verkeerde, of soms de afgezant van den Allerhoogste niet een gewoon mensch, een vreemdeling mocht wezen, werd Maria, omdat zij geheel alleen was, bevangen met eene verwondering, die haren oorsprong nam in hare meer dan engelachtige zuiverheid. De H. Hieronymus spreekt hierover aldus in eenen brief aan de maagd Eustochium: Verbeeld u Maria te zien op het oogenblik, dat de Engel haar onder eene menschelijke gedaante verscheen. Zij was ontsteld en verwonderd, en waarom? Omdat nog nooit iemand haar gegroet had. De maagden, die in waarheid maagden zijn, zegt de H. Bernardus ¹⁾, worden bij zulke gelegenheden altijd bevangen door eene zekere ontsteltenis, die zich niet gemakkelijk laat bedaren; zij zijn bevreesd zelfs daar waar niets te vreezen is; en wanneer er iets buitengewoons of onverwachts voorvalt, zijn zij bevreesd, dat daarin soms eenig bedrog of eenige hinderlaag voor hare zuiverheid

1) Hom. III in B. V.

verborgen ligt. Zoo was Maria: vrees vervulde haar hart; maar bij die vreeze voegde zich het gevoel eener onoverwinnelijke kracht en eener onschendbare gehechtheid aan haren plicht.

II.

DE JONGE LIEDEN VOORAL MOETEN HIERIN HET
VOORBEELD DER H. MAAGD NAVOLGEN.

Die liefde tot de afzondering, die wij in Maria bewonderen, is eene noodzakelijkheid voor ieder Christen, in die mate, als zijne betrekking medebrengt, en zij is eene zekere bewaarster van den kostbaren schat der zuiverheid. Inzonderheid evenwel voegt het de personen van het zwakkere geslacht en wel voornamelijk de ongehuwde jonge dochters, dat zij zich niet in het openbaar vertoonen, dan alleen dan, als haar plicht of de welvoegelijkheid dit vereischt. De Heilige Schrift levert ons stof tot ernstig nadenken, als wij de ongelukkige gevolgen zien van den stap van Dina, de dochter van Jacob, die het ouderlijk huis verliet om de vrouwen van Sichem te zien. Hare eigene schande, de misdaad harer broeders en de moord der inwoners van Sichem, waren de gevolgen harer nieuwsgierigheid. Niet uitsluitend even-

wel geldt deze raadgeving het vrouwelijke geslacht: zij past ook de mannen. Veel zou er gewonnen zijn zoo deze nooit onnoodig uitgingen, indien zij de ijdelijke vermaken ontvluchtten en hunne verkeerde nieuwsgierigheid bedwongen. Zeker, er bestaan geoorloofde en dringende redenen, die ons verplichten in de wereld te verkeerē; niettemin, al is het ook waar, dat men in dergelijke gevallen als het ware verstrooid is naar het lichaam, behoort men zijne ziel in ingetogenheid te bewaren en met de grootste zorgvuldigheid zijne zintuigen en wel voornamelijk zijne oogen te bewaken, omdat langs deze de dood de ziel binnenkomt, als wij hun volle vrijheid geven om zich op alle voorwerpen zonder onderscheid te vestigen: en daaruit komen voort de verkeerde gedachten, de zondige begeerten en ten laatste lijdt die deugd, die de roem is der Nieuwe Wet, schipbreuk. Herhaalde malen wordt ons dan ook in de II. Schrift die voortdurende waakzaamheid ingeprent. En gij die dit leest, meent gij te dien opzichte niets te vreezen te hebben? Kunt gij u vleien van een ander slijk te zijn gevormd dan de overige menschen? De eeuwige Wijsheid zegt ons, dat hij, die het gevaar bemint, daarin zal vergaan: meent gij wijzer te zijn dan zij? In onze gewijde oor-

konden treffen wij twee voorbeelden aan, die beide zeer geschikt zijn om ons vermetel zelfbetrouwen en onze onvoorzichtigheid te beschamen. Wij hebben hier het oog op twee groote heiligen David en Job. Een enkele oogslag toch was voldoende om den eerste in de tweevoudige misdaad van overspel en doodslag te doen vallen; en de tweede had, uit vreeze dat hij God zou vergrammen, *een verbond met zijne oogen aangegaan, om zelfs niet over eene maagd te denken: Pepigi fœdus cum oculis meis* 1). En de reden daarvan was, zegt de H. Chrysostomus, omdat Job wist, dat het uiterst moeielijk, ja wellicht onmogelijk is eene persoon van het andere geslacht met nieuwsgierigheid aan te zien, zonder schade toe te brengen aan zijne ziel.

Ten einde deze stelling begrijpelijk te maken, voegt de H. Kerkleeraar het volgende hierbij: Onderstel eens een zieke, die zich zeer getrokken gevoelt naar eene of andere spijs, die hem schadelijk is. Is hij sterk genoeg om zich die voldoening te onzeggen, dan bespaart hij zich de ongesteldheid, die een natuurlijk gevolg zou geweest zijn van die spijs, die zoo weinig met zijn toestand overeenkwam, en hij zal spoediger

1) Job XXXI, 1.

van zijne ziekte genezen zijn. Daarentegen, als hij van die spijs eet om zich een gering genot te verschaffen, neemt zijne ziekte oogenblikkelijk toe, en hij gaat met rassche schreden zijnen dood te gemoet of, het minst genomen, stelt hij zijne genezing een hinderpaal in den weg; terwijl hij, met zijnen lust te bedwingen, de gezondheid op eene gemakkelijke wijze had terugbekomen. Zoo is het ook met ons gelegen, wanneer wij in ons zelven de neiging bespeuren om eene persoon van het andere geslacht aan te zien: zijn wij bezorgd om onmiddellijk die neiging te onderdrukken, dan ontgaan wij de bekoring, die een natuurlijk gevolg van dat aanzien zou geweest zijn en de zonde, die wellicht daaruit gevolgd ware; van den anderen kant echter, zoo wij ons door onze neiging laten medeslepen, zal die geringe voldoening ons duur te staan komen; met andere woorden: het kwaad zal ons aantrekken met een geweld, dat wij uiterst moeilijk zullen overwinnen, en wij zullen wellicht in den afgrond nederstorten. De H. Chrysostomus maakt hieruit deze gevolgtrekking: omdat het veel gemakkelijker en veel zekerder is ons in den eersten oogslag te versterven, moeten wij die zoo gewichtige voorzorg, waarvan God zelf ons de noodzakelijkheid heeft ingeprent, niet verzuimen. Daar

de beroemde Christen redenaar hier het woord richt tot eene groote vergadering, maakt hij eene opwerping, die hij terstond beantwoordt. Hooren wij wat hij zegt: Misschien zullen sommigen zeggen: Ik zie er hoegenaamd geen gevaar in eene persoon van het andere geslacht aan te zien. Mijn antwoord daarop is: Ik kan moeielijk aannemen wat gij daar zegt. De H. Paulus zelf, die in den derden hemel was opgenomen geworden, was onderhevig aan dien inwendigen strijd van het vleesch en den geest, en hij kastijdde zijn lichaam ten einde het voortdurend onder bedwang te houden. Al de andere dienaren Gods hebben denzelfden weg gevolgd, om niet door de begeerlijkheid te worden overwonnen. Om die reden brachten zij geheele nachten in het gebed door en putten zij hun lichaam uit door vasten, door haren kleederen en door allerlei gestrengheden; en niettegenstaande dat alles viel het hun nog bezwaarlijk de aanvechtungen van het kwaad te boven te komen. Hoe dan zal iemand, die in weelde en zingenot is opgevoed; iemand, die een werkeloos leven leidt, die zich al de genoegens gunt, die de dag oplevert, die voortdurend het gezelschap zoekt van personen van het andere geslacht, die met haar speelt, gekscheert en zich met haar verlustigt; iemand, voor wie de namen

van gebed en versterving vreemde woorden zijn die slechts goed zijn voor een klooster; hoe zal zoo iemand, zoo slecht gewapend, zich kunnen verdedigen tegen de ongeregelde lusten van het vleesch? O! geloof niet, dat hij die begeerten van zich afwerpt; wat mij betreft, ik geef u de verzekering, dat hij zich daaraan overgeeft zonder het minste nadenken en bijgevolg zonder strijd; hij kent niets meer van dien inwendigen strijd *tus- schen den vleeschelijken en den geestelijken mensch* 1). Met deze kleuren schildert de H. Chrysostomus die zondige wereldlingen af, die zich houden alsof zij onbekend waren met het gevaar, waarin men zich brengt met niet genoeg zijne oogen te bewaken, en die er zich op beroemen, dat zij nooit iets daarvan te lijden gehad hebben. Het kwaad is bij hen gewoonte geworden en zij nemen een uiterlijk aan, alsof zij geheel onschuldig waren.

Dewijl de zedigheid en de eerbaarheid een der voornaamste kenteekenen der vrouw behooren te wezen, daarom ook rust op haar eene geheel bijzondere verplichting om met alle gestrengheid hare oogen te bewaken. Bewaakt met zorg uwe oogen, o vrouwen, zegt de H. Augustinus, en ziet nooit met al

1) Gal. V, 17.

te veel oplettendheid iemand van het mannelijk geslacht aan; 't is niet genoeg, dat uw hart kuisch zij, ook uwe oogen moeten kuisch wezen, en wanneer men die eene al te groote vrijheid toestaat, bestaat er mogelijkheid van twijfel, of wel het hart geheel kuisch is. Daarenboven evenwel is het zeer verdienstelijk de oogen te beteugelen, zelfs ook in die gevallen, waarin men geen gevaar heeft te vreezen, wanneer een bloote natuurlijke zucht ons aandrijft om geheel onschadelijke voorwerpen, die ons omringen, te beschouwen; immers met dit offer te brengen aan God zijn wij hem zeer welgevallig, en tegelijkertijd werken wij mede om onze deugd te bewaren en te vermeerderen, daar wij op die wijze ons versterken tegen de onvoorziene omstandigheden, die zich elk oogenblik kunnen voordoen.

III.

DE LIEFDE DER H. MAAGD TOT DE AFZONDERING
IS EENE GEWICHTIGE LES VOOR MEN, DIE
IN DE WERELD LEVEN.

In de liefde van Maria tot de afzondering vinden wij daarenboven een allergewichtigste les betreffende onzen omgang in de wereld. Zij, die prijs stellen op eene smettelooze

kuischheid, zullen met den eersten oogopslag de raadgevingen, die zij te lezen zullen krijgen, naar hare waarde weten te schatten, en zij zullen inzien, hoezeer deze regelen in volkomen overeenstemming zijn met de gevoelens hunner harten. En wellicht zullen ook zij, die er geene aanspraak op maken om die deugd in al hare volmaaktheid te beoefenen, ten minste het verlangen in zich voelen opgewekt, om met behulp der genade van deze vermaningen een nuttig gebruik te maken.

Personen van beider geslacht moeten evenzeer den moed hebben om zich alle ijdel en onnut verkeer, in een woord, al wat de wereld vernaken, gezellige bijeenkomsten, gezelschappen, partijen noemt te ontzeggen. In al die zaken, zegt de H. Cyprianus ¹⁾, ligt een dreigend gevaar voor de zuiverheid des harten; want, behalve nog het zien van voorwerpen, die uit hunnen aard geschikt zijn die te vernietigen, treft men daarenboven in al dat wereldsch verkeer zekere gemeenzaamheid aan, die met den schoonen naam van wellevendheid wordt bestempeld, terwijl haar ware naam zorgvuldig wordt verborgen gehouden, om geen onrust te wekken. In zulk geval, zoo gaat diezelfde Kerkvader

1) Lib. I, Ep.

voort, loopt men geen minder gevaar dan dat, hetwelk een schip ondergaat, dat door tegenwind wordt heen en weder geslingerd en zich te midden van klippen bevindt; blijft dit schip aldus aan den storm blootgesteld, het zal noodzakelijk verpletterd worden of in den afgrond der zee verzinken. Evenzoo verkeert de ziel in het grootst gevaar, als de stormen der wereldsche bijeenkomsten en gewoonten zich tegen haar opzetten en haar heen en weder slingeren tegen de klippen. Als de stand, dien wij in de maatschappij bekleeden, en de bezigheden daaraan verbonden ons noodzaken ons met de wereld af te geven, zullen wij altijd aan de bekoring wederstaan, mits wij zorg dragen over ons zelve te waken en wij Gods hulp blijven afsmeecken; want God zal alsdan onzen vijand verzwakken en wij zullen als overwinnaars uit den strijd te voorschijn komen. Wanneer wij daarentegen, in plaats van ons te bepalen tot den kring, dien onze plichten ons aanwijzen, zonder eenige wetige reden of zonder eenig ander doel dan uit tijdverdrijf, gevaarlijke gezelschappen bijwonen, dan zal God in zulke gevallen ons zijne buitengewone genade onttrekken, daar wij ons zelve die onwaardig maken, omdat wij ons aldus vrijwillig aan het gevaar blootstellen. De H. Hieronymus schreef in

dezer voege aan Nepotianus: Laat niet toe, dat personen van het vrouwelijk geslacht een bezoek bij u afleggen; en verblijf met haar niet onder één dak. Wacht u wel van daaromtrent uwe deugd te vertrouwen, want gij zijt niet sterker dan David, noch wijzer dan Salomon, die beide zijn gevallen. De II, Schrift herinnert ons meermalen aan die waarheid, en zij bedreigt met een zekeren ondergang de personen van beider geslacht, die niet met de uiterste zorg alle gelegenheden van zonde, hetzij door gedachten, woorden of begeerten, vluchten; althans voor zooverre hun stand dit toelaat.

Behalve het gevaar, waarvan wij zooeven spraken, is er nog eene andere reden, die ons noodzaakt hier de uiterste voorzorg te gebruiken. Wij zijn verplicht onzen evenaaste een goed voorbeeld te geven en, zoo veel ons doenlijk is, alle aanleiding tot ergernis van hem weg te nemen. 't Is voor den Christen niet voldoende, dat hij zijn hart, dat Gods oog alleen doorziet, bewaart. Neen, hij moet daarenboven die deugd voor de oogen der menschen doen schitteren, en te dien einde met zorg zich verwijderd houden van het geringste zelfs, dat eenige verdenking zou kunnen doen geboren worden. Die jonge lieden van beider geslacht, die elken dag elkanders gezelschap zoeken om

zich te vermaken, om met elkander te wandelen en pret te maken, geven zij geen grond tot het vermoeden, dat hun verkeer niet geheel en al met de welvoegelijkheid overeenkomt, vooral wanneer hunne handelingen en hunne gesprekken blijk geven van zekere lichtzinnigheid, die in geenen deele is overeen te brengen met de regelen eener strikte eerbaarheid? Zulke uitwendige teekenen geven genoegzaam te kennen, dat het hoog noodig is de oorzaak daarvan weg te nemen. De verplichting om niet vrijwillig voet te geven aan de boosheid van het algemeen betreft nog meer diegenen, die den staat van zuiverheid omhelsd hebben en in het algemeen het vrouwelijk geslacht, dat gewoonlijk in dit opzicht strenger en kiescher is. Dezulken inzonderheid staan aan de verdenking eener booze wereld bloot, en hun voorbeeld zou meer verderfelijk zijn, omdat de duivel alles in het werk stelt, al zijne listen bezigt om hunnen ondergang te voltooien; want hun val schijnt een vrijbrief te zijn voor de zonde en de ondergang der deugd. Een heilig schrijver maakt hieromtrent de volgende bemerking: De duivel, zoo spreekt hij, die doodelijke vijand der deugd, geeft soms aan godvruchtige vrouwen de gedachte in om de dienaren Gods te verzoeken, dat zij meermalen ten harent komen,

ten einde geestelijken troost en raad van hen te ontvangen; maar de geest der duisternis verbergt niet zelden onder dit schijnschoon voorwendsel eene zwakteid, waaronder veeltijds de ziel bezwijkt, zonder ooit weder te kunnen opstaan ¹⁾. Het spreekt van zelf, zoo gaat dezelfde schrijver voort, dat dit niet toepasselijk is op die bezoeken, welke voortkomen uit naastenliefde, uit godsvrucht, of die gevorderd worden door de geestelijke behoeften van den evennaaste of andere goede beweegredenen. Om evenwel deze bezoeken tot nut te doen strekken van diegenen, die zijnen raad en zijne leiding verlangen, en om tevens elke aanleiding tot ergernis of verdenking van den kant der wereld weg te nemen behoort de dienaar des Heeren en elk Christen, die in dezelfde omstandigheden verkeert, zich streng aan de volgende voorzorgsmaatregelen te houden: Een groot mistrouwen van zich zelven te koesteren en uiterst voorzichtig te zijn in zijne woorden; zijne zintuigen streng te bewaken, ijverig en volhardend te zijn in het gebed, voortdurend zijne harts-tochten te bedwingen en naar het voorbeeld van den H. Paulus zich zelven strenge lijfskastijdingen op te leggen: *Castigo corpus meum et in servitutem redigo* ²⁾.

1) Ant. Hom. XVIII. 2) I Cor. IX, 27.

TIENDE HOOFDSTUK.

Zedigheid der H. Maagd.

I.

'HOEZEER DEZE DEUGD IN HET UITERLIJKE DER
H. MAAGD UITBLONK.

De zedigheid is eene dochter van de zuiverheid des harten, en men kent haar aan die ingetogenheid, waarin de mensch zijne uitwendige zintuigen houdt. Zoo bijvoorbeeld zal de zedigheid in het gebruik der oogen het aanhoudend en al te oplettend aanschouwen van eenig voorwerp veroordeelen; in de gezellige bijeenkomsten keurt zij de ijdele en dikwijls herhaalde gebaren en de bewegingen van het hoofd af. De zedige Christen zal, als hij licht, zich onthouden van al te groote luidruchtigheid en uitgelatenheid, zoodat men op een verren afstand zou kunnen gehoord worden, en hij zal bespottelijke bewegingen en gebaren vermijden. De zedig-

heid vereischt, dat, wanneer wij gaan, onze gang in overeenstemming zij met onzen stand en met de omstandigheden, waarin wij ons bevinden, en dat, wanneer wij ons nederzetten, onze houding welvoegelijk zij. Deze uitwendige zedigheid geeft eene ziel te kennen, die ingetogen is en waarin orde heerscht. *De kleeding des lichaams, zegt de Wijze Man 1), de lach der tanden en de houding van den mensch geven te kennen wie hij is. Men kent den man aan het gezicht en men onderscheidt den verstandigen mensch aan zijne gelaatstrekken.* Daar het uiterlijke het afbeeldsel is van het innerlijke, zoo duidt in den regel een deftig uiterlijk iemand aan, die zijne hartstochten meester is en die de volmaaktste orde in zijne ziel weet te handhaven.

De H. Maagd was een uitnemend tooneel van zedigheid. Hare uitwendige zintuigen waren in alles aan de rede en den wil van God onderworpen. Altijd vond men haar deftig en ingetogen in hare bewegingen. In den allereersten leeftijd, zegt de H. Joannes van Damascus 2), was hare houding zoo bedaard en afgemeten, dat haar tenger en kinderlijk uiterlijk eene zoo groote voorzichtigheid, als gewoonlijk slechts aan den

1) Eccli. XIX, 26 en 27. 2) De Nativ. Virg.

TIENDE HOOFDSTUK.

Zedigheid der H. Maagd.

I.

'HOEZEER DEZE DEUGD IN HET UITERLIJKE DER
H. MAAGD UITBLONK.

De zedigheid is eene dochter van de zuiverheid des harten, en men kent haar aan die ingetogenheid, waarin de mensch zijne uitwendige zintuigen houdt. Zoo bijvoorbeeld zal de zedigheid in het gebruik der oogen het aanhoudend en al te oplettend aanschouwen van eenig voorwerp veroordeelen; in de gezellige bijeenkomsten keurt zij de ijdele en dikwijls herhaalde gebaren en de bewegingen van het hoofd af. De zedige Christen zal, als hij licht, zich onthouden van al te groote luidruchtigheid en uitgelatenheid, zoodat men op een verren afstand zou kunnen gehoord worden, en hij zal bespottelijke bewegingen en gebaren vermijden. De zedig-

heid vereischt, dat, wanneer wij gaan, onze gang in overeenstemming zij met onzen stand en met de omstandigheden, waarin wij ons bevinden, en dat, wanneer wij ons nederzetten, onze houding welvoegelijk zij. Deze uitwendige zedigheid geeft eene ziel te kennen, die ingetogen is en waarin orde heerscht. *De kleeding des lichaams, zegt de Wijze Man 1), de lach der tanden en de houding van den mensch geven te kennen wie hij is. Men kent den man aan het gezicht en men onderscheidt den verstandigen mensch aan zijne gelaatstrekken.* Daar het uiterlijke het afbeeldsel is van het innerlijke, zoo duidt in den regel een deftig uiterlijk iemand aan, die zijne hartstochten meester is en die de volmaaktste orde in zijne ziel weet te handhaven.

De H. Maagd was een uitnemend tooneel van zedigheid. Hare uitwendige zintuigen waren in alles aan de rede en den wil van God onderworpen. Altijd vond men haar deftig en ingetogen in hare bewegingen. In den allereersten leeftijd, zegt de H. Joannes van Damascus 2), was hare houding zoo bedaard en afgemeten, dat haar tenger en kinderlijk uiterlijk eene zoo groote voorzichtigheid, als gewoonlijk slechts aan den

1) Eccli. XIX, 26 en 27. 2) De Nativ. Virg.

rijperen leeftijd eigen is, deed doorschemeren. Zij sloeg hare oogen nooit op tenzij uit noodzakelijkheid, of om die hemelwaarts te richten als zij zich met het gebed en de overweging onledig hield, hetgeen aan haar zoo bekoorlijk gelaat eene treffende uitdrukking van zedigheid schonk. Ziehier het afbeeldsel dat de heilige priester Epiphanius volgens de getuigenis van Nicephorus ons van haar geschetst heeft 1): Het uiterlijk der H. Maagd was, in zijn geheel genomen, deftig en zedig. Nooit zag men haar lachen; nooit liet zij zich door onrust of gejaagdheid vervoe- ren; nooit vestigde zij lang of met bijzondere oplettendheid hare oogen op iemand, wie het ook zijn mocht. Toen zij nog niets meer dan een kind was, werd zij door alle verstandige lieden als een waar toonbeeld van zedigheid aangezien en iedereen legde de bekentenis af, dat hij nimmer hare wedergade gezien had. In geheel haar uiterlijk was iets bovenmenschelijks en verhevens, en men zou gezegd hebben, dat de Schepper des hemels besloten had in hare persoon het volmaaktste meesterstuk zijner goddelijke handen te vertoonen.

1) Lib. 11.

II.

HOEZEER AL DE WOORDEN DER H. MAAGD HET
KENMERK DROEGEN DER ALLERGROOTSTE
BESCHEIDENHEID.

Welke uitdrukkingen zouden ooit in staat kunnen wezen de onuitsprekelijke volmaakt-
heid te schetsen, waarmede de H. Maagd
haar geheel leven lang de regelen der wel-
voegelijkheid onderhield in hare gesprekken
en in elk woord, dat zij deed hooren? Wel
moet zij in een uitstekend hoogen graad alle
deugden bezeten hebben, dat zij op eene
zoo volkomen en stichtende wijze hare tong
heeft kunnen beheerschen. Zulk eene koste-
lijke uitkomst toch verkrijgt men slechts,
wanneer men alle deugden gezamenlijk be-
zit. De zedigheid leert ons onze stem te re-
gelen, niet al te luide te spreken met de-
genen, die zich in onze nabijheid bevinden,
en bedaard en bezadigd te zijn in onze ge-
sprekken. De wijsheid leert ons te wachten,
tot dat de tijd van spreken gekomen is,
den draad van het gesprek niet af te breken
en dengene, die aan het woord is, niet in
de rede te vallen. De wijze man, zegt de
H. Schrift 1), wacht het geschikte oogenblik

1) Eccli. XX, pass.

om te spreken af, en de onverstandige geeft daarop geen acht. De voorzichtigheid doet ons op onze hoede zijn tegen al te grooten omhaal van woorden en tegen het bezigen van meer dan één woord, als een enkel voldoende is om verstaan te worden; eindelijk zij eischt van ons dat wij, alvorens te spreken, onze woorden wikken en wegen. Ilij, die onbedacht spreekt, zegt het Boek der Spreuken ¹⁾, stelt zich aan veel onaangenaambeden bloot. De rechtvaardigheid leert ons geen enkel woord ten nadeele van onzen evennaaste te spreken, en de broederlijke liefde eischt, dat wij niet lastig of hinderlijk zijn in den omgang, maar altijd beminlijk en beleefd; in één woord, de liefde Gods vordert, dat al onze woorden tot zijne eer en glorie worden teruggebracht en strekken om de anderen op te wekken om hem te zegenen en lief te hebben. Dat geen enkel onbehoorlijk woord uwen mond verlate, zegt de H. Paulus tot de Ephesiërs ²⁾, maar dat er niet dan goede en die geschikt zijn om het geloof te bevorderen, door u worden gesproken, ten einde daardoor de godsvrucht in uwe hoorders verlevendigd worde.

De H. Basilius ³⁾ geeft ten dezen opzichte

1) Prov. XIII, 3. 2) Eph. IV, 29.

3) De Instit. Monach.

den volgenden raad: Houdt uit uwe gesprekken verwijderd alle ijdele en onnutte woorden, die tot niets anders dienen dan om uwen geest te verstrooien; spreekt slechts over hetgeen schoon en geschikt is om te stichten en te onderrichten; en weet ook dan nog steeds bezorgd om u binnen de grenzen der bezadigdheid te houden en alle bitterheid in uwe gesprekken te vermijden; het geval alleen uitgezonderd, dat gij daardoor de verbetering van uwen broeder wilt bewerken en dat gij kans ziet door dit middel uw doel te bereiken. In een gezelschap, waar velen aanwezig zijn, moet men zich met eenigen niet door teekens onderhouden, want zulk eene handelwijze geeft aanleiding tot vermoedens en heeft iets stootends aan zich.

De II. Maagd heeft in hare gesprekken de zoo verstandige regelen, die wij zooeven aangaven, door haar bewonderenswaardig voorbeeld tastbaar gemaakt. Hoe gaarne zij ook de stilzwijgendheid onderhield, nooit toch liet zij na te spreken, wanneer de nood dit vereischte en de liefde tot God en het welzijn van den evenmensch dit vorderden. Buiten die omstandigheden echter volgde zij haren geheimen aandrang en sprak zij slechts zelden. Het Evangelie vermeldt ons slechts zeven gelegenheden, waarbij zij eenige woor-

den heeft gezegd. Maar hoezeer zij ook meermalen zal gesproken hebben als de liefde dit vereischte, is het evenwel onmogelijk daarin niet een zeer groot bewijs te vinden, dat zij alles te zamen genomen weinig sprak; en die stilzwijgendheid is voor de Heiligen een onderwerp van diepe overweging geworden, en allen hebben zich beijverd haar hierin na te volgen. Van hare kindsheid af, zegt de H. Brigitta, had zij de afzondering en de eenzaamheid lief, omdat zij daarin het middel vond om gemakkelijker met den hemel te verkeerren; altijd vermeed zij met zorg elk onnut gesprek en nooit ontsnapte haar een ijdel woord. Hoezeer evenwel zij aan die stilzwijgendheid gehecht was, was zij nochtans ten allen tijde bereid die voor de eer van God en voor het welzijn van den evennaaste ten offer te brengen.

De H. Joannes van Damascus ¹⁾ zegt van de H. Maagd: Hare beminnelijke ziel uitte zich in hare gesprekken. En Epiphanius, dien Nicephorus aanhaalt, spreekt van haar in dezer voege: Zij was de beminnelijkheid zelve; zij sprak zeer weinig, maar hare gesprekken waren vol wijsheid en strekten altijd tot stichting van den evennaaste. Toen de engel haar groette en haar zeide, dat zij

1) Panegy. B. Virg.

vol van genade was, toen hij haar het heiligdom des Heeren en de gezegende onder alle vrouwen noemde. gevoelde zij zich door die loftuitingen niet getroffen; zij volhardde in haar zwijgen en dacht aan niets anders dan om haar hart tot God te verheffen, ten einde door hem onderricht te worden in de wijze, waarop zij moest handelen en spreken. Toen begon de hemelsche gezant haar het geheim der Menschwording uit te leggen. De H. Maagd, zegt de H. Petrus Damianus, cardinaal, sprak naar gewoonte geen enkel woord, toen zij den Engel hoorde. en daarmede verdiende zij te vernemen wat zij niet wilde vragen. Eindelijk, toen de gezant Gods haar het verheven geheim der Menschwording kenbaar gemaakt had, sprak zij slechts enkele woorden, geene andere namelijk dan die volstrekt noodig waren om hare groote liefde voor de maagdelijke zuiverheid en hare bereidwillige gehoorzaamheid aan den wil Gods te kennen te geven. Ter bruiloft van Cana, waar het naar allen schijn zijn nut kon gehad hebben, dat zij haren Zoon de redenen opgaf, die haar een wonder deden verzoeken, stelt zij zich met deze enkele woorden tevreden: *Vinum non habent: Zij hebben geenen wijn.* Was het wel mogelijk minder woorden te bezigen om de verlegenheid, waarin die jonggehuwden zich bevon-

den, en hunne groote vernedering, wanneer men zou gewaar worden, dat er geen wijn meer was kenbaar te maken? Volgens de bemerking van den geleerden Abt Rupertus bewaarde Maria aldus het stilzwijgen zoolang haar Zoon onder de menschen verkeerde; maar, toen hij ten hemel was opgeklommen en van zijnen troon bezit had genomen, begon zij te spreken met de Apostelen en zij deelde hun de geheimen mede, die zij van Jesus, hun gemeenschappelijken leermeester, had vernomen. Toen sprak zij gaarne, omdat zij hen konde stichten, onderrichten, vertroosten, omdat zij de goddelijke liefde in hunne harten kon doen toenemen en vooral omdat zij de eer Gods kon bevorderen.

III.

WIJ MOETEN ONS TEN ZEERSTE BEIJVEREN OM DE
ZEDIGHEID DER H. MAAGD NA TE VOLGEN.

Beijveren wij ons om in onze woorden en in onze werken de voorbeelden der H. Maagd na te volgen en die toe te passen op de omstandigheden waarin wij ons bevinden. De Apostel der Heidenen prent ons met duidelijke woorden die zedigheid, die geheel het uiterlijke van den mensch regelt, in: *Uwe zedig-*

heid zij aan alle menschen kenbaar ; Modestia vestra nota sit omnibus hominibus etc 1). Wij worden daartoe aangemaand tot stichting van onzen evennaaste en tot onze eigene zaligheid. En inderdaad, daar het innerlijke voor het oog der menschen is verborgen, kan men daarover alleen naar het uiterlijke oordeelen. Wanneer dus eene goede orde in geheel het uiterlijke uitschittert, dan mag men veronderstellen dat die ook in het innerlijke aanwezig is. Niets is dan ook zoo in staat God te doen verheerlijken dan dat men ziet, dat zijne dienaren hun uiterste best doen om zich zijner waardig te maken, dan dat men ziet, dat zijne kinderen met de meeste zorg er zich op toelleggen om het geheiligd afbeeldsel van hunnen hemelschen Vader in hunnen persoon te vertoonen. Hoevele Christenen hebben niet, zonder één woord te spreken, gepredikt door hunne groote zedigheid en hebben aldus groote zondaars tot boetvaardigheid gebracht! Hoevele martelaren hebben aldus verstokte afgodendienaars bekeerd! Alléén door zijne buitengewone zedigheid lewerkte de heilige martelaar Lucianus, dat een aanzienlijk getal ongeloovigen het geloof van Jesus Christus omhelsde, immers zij konden de gedachte

1) Philipp. IV, 5.

niet van zich afwerpen, dat een godsdienst, die in staat was mannen te vormen zooals hij, geen ander dan de ware godsdienst zijn kon. Dit feit wordt ons verhaald door Metaphrastus en Surius.

Voor al moeten wij er ons op toeleggen om in al onze woorden dezelfde wijze bescheidenheid in acht te nemen als waarvan de H. Maagd ons een zoo opmerkenwaardig voorbeeld heeft gegeven. En uit dien hoofde moeten wij bezorgd zijn om de nuttelooze gesprekken, de personen, die zich daarmede afgeven en de gelegenheden, die ons zelven daartoe kunnen brengen, te vermijden. Immers hoevele zonden begaat men niet, wanneer men zulke gesprekken met anderen voert? Hoeveel lastertaal, hoeveel onnutte, ijdele, nadeel aanbrengende, beleedigende woorden; hoeveel leugens, hoeveel kwaadsprekerij, hoeveel gemor; hoeveel valsche voorstellingen, hoeveel overdrijving, hoeveel spotternijen en vitterij! Al die zonden en vele andere van die soort zijn doodzonden of dagelijksche zonden. En, is het niet eene zedelijke onmogelijkheid, dat de mensch, die in gesprekken zoo licht zich aan zooveel fouten kan schuldig maken, zich geheel en al van die zonden zal vrijwaren? *In multiloquio non deërit peccatum. Hij, die veel spreekt, zal moeielijk zich voor zonde kunnen in acht*

nemen 1), Zoo zegt ons de H. Geest zelf. O! hoe moesten wij ons niet beijveren om eene volkomen heerschappij over onze tong te verkrijgen, opdat ons nimmer iets ontvalle, wat onzen evennaaste zou kunnen hinderen! Gelukkig diegenen, zegt de Wijze Man, die door hunne woorden niet gezondigd hebben 2). De ware navolgers van de Moeder van het menschgeworden Woord, die zoozeer de stilzwijgendheid liefhad, behooren tot het getal dier bevoorrechten.

Laat hen voortgaan in het beoefenen dier bewonderenswaardige deugd en de bescherming van den goddelijken Zoon van Maria zal hun niet ontbreken.

Niet alleen moeten wij de H. Maagd daarin navolgen, dat wij weinig spreken, maar ook door ons te onthouden van alle zonden, waaraan wij ons door spreken kunnen schuldig maken. Er zijn menschen, die bijna niet spreken, en die even groote zonden bedrijven als anderen, die veel spreken. Men moet dus zorg dragen, dat men in zijne gesprekken alleen datgene dulde, wat goed is en den evennaaste tot nut kan strekken, en wat altijd tot God als tot zijn eenig doeleinde kan worden terugge-

1) Prov. X, 19. 2) Eccli. XIV, 1.

bracht. Somtjids nochtans zijn wij genoodzaakt met anderen gesprekken te voeren over bloot menschelijke zaken; in zulke omstandigheden behooren wij niet te vergeten, dat, wanneer wij dit doen uit wettige reden en met eene goede meening, wij een zeer verdienstelijk werk verrichten. Wat evenwel die groote menigte van gesprekken betreft, waarin wij ons zonder eenige noodzakelijkheid innemen, deze moet men vaarwel zeggen en vervangen, hoezeer ook onze natuur ons daartoe moge aandrijven, door heilige gesprekken, gelijk het betamelijk is voor Christenen, voor dienaren Gods, voor menschen, die vreemdelingen zijn op deze wereld, voor burgers der eeuwige stad. Zoo sprak de Apostel niet tot kluizenaars, monniken of kloosterlingen, maar tot menschen, die midden in de wereld leefden. Hoeveel stof tot een christelijk en stichtend onderhoud staat ons niet ten dienste ter vervanging van die duizenden van nietigheden, die de menschen bezig houden en die, daar zij altijd dezelfde blijven, door hare vervelende eentonigheid elk weldenkend gemoed moesten vermoeien! De wonderbare werken Gods, de onuitsprekelijke geheimen van den godsdienst, het voorbeeld der heiligen van alle standen, die hunne deugd deden uitschitteren niet minder te midden van de wereld

dan in het klooster, de christelijke grondregels, die wij in goede boeken gelezen hebben of die tot onze vorming gestrekt hebben, vinden wij daarin niet eene onuitputtelijke bron voor heilige gesprekken? Ja, zóó groot is de overvloed van onderwerpen, die wij met vrucht voor ons zielenheil kunnen bespreken, dat het slechts van ons afhangt om aan de eerste Christenen gelijk te worden en met hen te zeggen: *Nostra conversatio in caelis est. Onze omgang is in den hemel* 1).

God heeft ons de spraak geschonken, ten einde wij zijne heerlijkheid en de werken zijner handen zouden lofprijzen. De hemelen zelf en het uitspansel wijzen ons in dit opzicht onzen plicht aan: *Caeli enarrant gloriam Dei et opera manuum ejus annuntiat firmamentum. De hemelen vermelden de heerlijkheid Gods en het uitspansel verkondigt de werken zijner handen* 2). Die kostbare gave is ons nog om eene andere reden geschonken. God wilde, dat wij met behulp daarvan de goede gedachten en de heilige begeerten, die hij ons ingeeft, aan anderen zouden mededeelen. *De Heer*, zegt de Wijze Man 3), *heeft mij ter belooning eene tong geschonken, die mij moet dienen om hem te prijzen en*

1) Philipp. III, 20.

2) Ps. XVIII.

3) Eccli. LI, 30.

hem door anderen te doen verheerlijken. God heeft mij eene tong gegeven, zegt Isaias 1), om met mijn woord den zwakke te ondersteunen en den ternedergeworpene op te richten. Is alzoo de spraak ons tot voor-noemde doeleinden verleend, rust dan ook niet de allerstrengste verplichting op ons, om ons daarvan volgens de inzichten van onzen Schepper te bedienen? Is dit niet een plicht, dien de rechtvaardigheid ons oplegt? Hij die eene Kerk, welke door een bisschop aan den goddelijken dienst was toegewijd, tot ongewijde doeleinden zou gebruiken, zou zich ongetwijfeld aan eene groote misdaad schuldig maken. Maar als men zijne tong gebruikt om geheel het tegenovergestelde te doen van hetgeen de heer daarvan verwachtte, toen hij die schiep, als men die bezigt om God te beleedigen, dien zij moest verheerlijken, en om den evenaasten, dien zij moest stichten, schade toe te brengen, is dit niet eene handelwijze, die ons dubbel schuldig maakt voor den rechterstoel der goddelijke majesteit? Voegen wij daarbij, dat het menschgeworden Woord, die onze tong heeft verkoren om onze zielen in onmiddellijke aanraking te brengen met zijn heilig vleesch en bloed, dat hij ons in het

1) Isai. L, 4.

H. Sacrament des Altaarschenkt, haar eene oneindige eer heeft bewezen, die ons verplicht die zuiver te bewaken, niet toe te laten, dat een onkiesch woord die bezoedele, en die slechts tot Gods eer te bezigen. De H. Bernardus had eene zoo groote achting voor die waardigheid, waartoe onze tongalduis is verheven geworden, dat hij niet geaarzeld heeft te zeggen: *Er zijn dingen, die in den mond van wereldsche menschen slechts nietigheden zijn, doch die in den mond van een priester godslasteringen zijn* 1). 't Valt niet te ontkennen, dat deze taal van den heiligen Kerkleeraar buitengewoon krachtig is. 't Is nochtans niet zonder reden, dat hij aldus spreekt: en de fout, die hij hier op het oog heeft, verdient allezins eene zoo krasse benaming.

Wat ons vooral moet aansporen om te spreken over dingen, die God betreffen, is de liefde, die wij hem toedragen. Inderdaad die hem waarlijk liefhebben denken gaarne aan hem, spreken gaarne van hem en leven in eene innige vereeniging met hem. Onwillekeurig als het ware volgt de tong het hart en drukken de woorden de gevoelens daarvan uit. Ja, indien onze liefde tot God is wat zij behoort te wezen, dan zal het ons

1) De consid. II.

geene moeite kosten om over hem te spreken, wij zullen dit met liefde, met genoegen doen. Is dit het geval niet, dan geeft men duidelijk te kennen, dat de liefde, die men hem toedraagt gering is of dat men in het geheel geen liefde voor hem gevoelt. Hierom dan ook zegt de welbeminde leerling, als hij spreekt van de valsche profeten 1): *Zij zijn van de wereld en hierom spreken zij naar den geest der wereld*; dat wil zeggen: omdat zij kinderen der wereld zijn spreken zij van wereldsche dingen, of met andere woorden van die dingen, die de wereld gaarne hoort; en de wereld luistert naar hen. Wij echter, wij die kinderen Gods zijn, wij spreken van God en zij, die ons gelijken, luisteren naar ons.

De H. Colomba 2) was van de teederste liefde tot God ontvlamd, en men verhaalt van haar, dat die liefde, evenals een scherpe schicht, aan haar hart eene wonde had toegebracht, die alleen door het aanschouwen van haren welbeminde in den hemel kon genezen worden. De H. Eulogius, sprekende van de verschillende wijzen, waarop die liefde zich uitte, verhaalt ons het volgende: Nimmer sprak die heilige maagd een onnut

1) Joan. I. Ep. IV, 5.

2) In memor. S. S.

woord; haar eenig genoegen bestond daarin, dat zij zich met God alleen onderhield. In haar klooster zocht zij de meest verstorven en ingetogen zusters op, om met haar, die God het meest beminden, over hemelsche dingen te kunnen spreken, want waar liefde is, daar spreekt men gaarne over hetgeen men liefheeft.

De landbouwer, die zich wil verrijken met de opbrengsten zijner akkers, zal het liefst spreken over den oogst en over de vruchten; elk ander onderwerp boezemt hem weinig belang in. Zoo ook is de mensch, die innig met God vereenigd is, alléén dan tevreden, wanneer hij kan spreken over de zegeningen, die hij op ons doet afdalen, en over de schoonheid en de waarde der deugd; want waar zijn schat is, daar is ook zijn hart. Niet dat hij daarom zijne tijdelijke belangen verwaarloost, maar wanneer hij zich op eene behoorlijke wijze daarmede heeft onledig gehouden, dan haast hij zich om tot God terug te keeren, die in het binnenst van zijn hart tegenwoordig is. Spreekt hij over hem, dan doet hij dit op eenen toon, dien hij nimmer aanneemt, wanneer er sprake is van aardsche aangelegenheden. Eene ziel, die God bemint, zoo verzekert de H. Augustinus, kan aan niets anders denken dan aan hem, kan over niets anders spreken dan over

hem; en alle andere dingen mishagen haar en hebben iets dat haar onaangenaam aan doet; al hetgeen zij zegt en al hetgeen zij doet, komt voort uit die goddelijke liefde, waarvan zij den liefelijken geur rondom zich heen verspreidt. De mensch, die eene oprechte liefde voor God gevoelt, verlangt niet, dat men hem in zijne droefheid verstrooie door vroolijke gesprekken, of dat men hem op zijn smartenleger trooste door vriendschappelijk gekout. Zulke middelen dienen tot niets anders dan om zijn lijden te vermeerderen, want hij heeft een afkeer daarvan. Spreek hem liever over voorwerpen, die hij liefheeft en over hetgeen hij hoopt; over God, zijn opperst goed en het eenige voorwerp, naar hetwelk zijn hart verzucht, en gij kunt overtuigd zijn, dat gij hem eenigen troost hebt bezorgd. De schrijver der levensgeschiedenis van de H. Catharina van Senen zegt van haar, dat God het onderwerp was van al hare gesprekken. Gaarne hadde zij den geheelen dag en den geheelen nacht over hem gesproken, wanneer zij iemand had kunnen vinden, die haar had willen aanhooren, en wel verre van zich daarmede te vermoeien waren die gesprekken als een versterkend geneesmiddel, dat haar in het leven behield. 't Zal niet moeielijk vallen zulks te beseffen voor hen, die werkelijk God

liefhebben; want voor hen is spreken over God geen vermoeiende of vervelende arbeid, maar integendeel de alleraangenaamste bezigheid, vooral als de gesprekken zich bepalen tot eenvoudige en alledaagsche dingen, in plaats van meer verheven zaken te willen behandelen, die eene groote inspanning van den geest vorderen.

Spreken over God, is ongetwijfeld de taal der Heiligen spreken; dit sluit echter niet in, dat men daarom diegenen moet veroordeelen, die, bij wijze van uitspanning en om zich eenige verademing te gunnen, over andere zaken spreken, onder die voorwaarde altijd, dat datgene waarover men spreekt in zich zelve goed zij en tot Gods eer kunne strekken. Zijn onze gesprekken niet van dien aard, dan moet men die rangschikken onder die ijdele en onnutte woorden, waarvan wij eens, volgens de waarschuwing des Heeren, rekenschap zullen hebben af te leggen. De H. Bernardus ¹⁾ schrijft aldus aan Paus Eugenius: Enkele malen is het geoorloofd deel te nemen aan onnutte gesprekken, ten einde de eerste gelegenheid, die zich zal aanbieden, te benuttigen, om die te doen ophouden en door degelijke en nuttige te vervangen. En tot zijne kloos-

1) De Consid. lib. II.

terbroeders spreekt hij nog op eene andere plaats: Broeders, niet dan zeer noode zie ik, dat er onder u gevonden worden, die zich bezig houden met gekscheren, met boerten en ijdele gesprekken; ik vrees, dat de zoodanigen zich ondankbaar toonen voor de weldaden en de goedheid Gods, en dat zij door zulk een gedrag de genade van hunne zielen verwijderd houden. Van diegenen echter, die zich laten vervoeren tot klagen, tot morren en tot ongeduldigheid, moet men zeggen, dat zij niet alleen ondankbaar zijn jegens Gods goedheid, maar dat zij daarenboven Hem beleedigen en vergrammen. Zoo spreekt de H. Bernardus. De raad, dien hij geeft, om een onnut gesprek af te snijden om het door-een ander, dat nuttig is voor onze ziel, te vervangen, moet zeker met schrander beleid en met de grootste voorzichtigheid worden beoefend; en in elk geval kan men dien slechts dan in beoefening brengen, wanneer er sprake is van personen, die zich niet zullen gekwetst gevoelen, als men hen aldus onderbreekt. Mocht er reden bestaan om te vreezen, dat men, met aldus te handelen, onaangenaamheden zou veroorzaken, zou het beter zijn de onnutte gesprekken te laten voortduren en te zwijgen. In dit geval kunnen wij ons tevreden stellen met ons hart tot God op

te
de
me
da
Zo
sta
de
he
me
ko
sl
H
ba
in
re
st
la

te heffen, met medelijden te gevoelen voor de zwakheid der menschelijke natuur, en met onzen hemelschen Vader te bidden, dat Hij ons van al onze ellenden verlosse. Zoo handelde een Heilige in dergelijke omstandigheden. O mijn Jesus, sprak hij met den H. Augustinus, wanneer toch zal geheel ons levensgedrag gelijkvormig zijn met uw goddelijken wil? Willen wij dit zoo kostbaar doel bereiken, dan behoeven wij slechts het voorbeeld na te volgen van de H. Maagd, die na Jesus Christus ons toonbeeld is; en dan zal ons gedrag, daar het in alles is geregeld door geestelijke beweegredenen, strekken om de eer van God, de stichting van onzen naaste en ons eigen belang te bevorderen.

ELFDE HOOFDSTUK.

Vrijwillige armoede der H. Maagd.

I.

LIEFDE VAN MARIA TOT DE DEUGD VAN ARMOEDE.

Arm zijn is, volgens de letterlijke beteekenis van het woord, gebrek hebben aan hetgeen tot kleeding of voeding vereischt wordt. Wanneer een zoodanige arme, in plaats van met zijnen stand tevreden te zijn, in zijn hart de begeerte voedt naar hetgeen hem ontbreekt, is zijne armoede blijkbaar geene deugd maar eene noodzakelijkheid. Indien hij nochtans niets ongeoorloofds verricht om in zijne behoeften te voorzien, kan hij natuurlijk met zulke gezindheid zeer goed zijn eeuwig geluk bewerken; en men kan van hem zeggen, dat hij in dit geval de gedwongen maar niet de vrijwillige armoede beoefent. Nemen wij daartegen een arme, die zijne armoede liefheeft, die geen ver-

langen heeft naar hetgeen hem ontbreekt, die tevreden is met hetgeen hij heeft, die zich weet te beperken tot het hoognoodige en zelfs dit hoognoodige zich bij wijlen ontzegt, voor zooverre althans hij dit doen kan zonder zijn leven in de waagschaal te stellen of zijne gezondheid te schaden: zulk een arme heeft de deugd van vrijwillige armoede. De ware en volmaakte armoede, zegt Albertus de Groote 1), bestaat daarin, dat men uit liefde tot God vrijwillig verzaakt aan alle aardsche goederen, dat men niets meer bezit dan wat volstrekt noodzakelijk is en dat men zelfs dit volstrekt noodzakelijke zich nu en dan ontzegge. Immers diegenen kan de deugd der armoede niet bezitten, die volkomen tegen elke behoefte gevrijwaard is en gevrijwaard wil blijven; en hij die niet verdragen kan, dat iets hem ontbreekt, kan geen waarachtig vriend der armoede genoemd worden. Door Jesus Christus is de evangelische armoede naar het leven geteekend in deze woorden, die hij een rijk jongeling toesprak: *Ga, verkoop hetgeen gij bezit, geef het geld aan de armen en volg mij.* 2) Dit is werkelijk arm van geest zijn, zegt de H. Basilius, want die waarlijk arm van geest zijn, zijn dezulken; die vrijwillig de armoede omhelzen. Even-

1) In Parad. Anim. 2) Matth. XIX, 21.

als de overige christelijke deugden heeft de vrijwillige armoede verschillende trappen; en hoe meer wij ons het volstrekt noodzakelijke ontzeggen, des te volmaakter zal onze armoede wezen. Indien iemand uit vrijen wil de armoede had omhelsd, zooals dit alle kloosterlingen doen, en er naar bleef verlangen, dat niets hem zou ontbreken, zou hij de deugd van vrijwillige armoede niet bezitten; hij zou niet waarlijk arm van geest zijn maar slechts den naam en den uiterlijken schijn daarvan hebben. Ziehier de verhevene beweegredenen waarom de goddelijke Zaligmaker aan de wereld de heilige armoede heeft aangeraden, en zij die er hun werk van maken om die deugd in beoefening te brengen moesten die diep in hunne harten geprent hebben: de armoede is ons aanbevolen opdat wij ons nooit aan de tijdelijke goederen, waarvan zij ons berooft, zouden hechten: opdat wij met minder moeite onze genegenheid zouden vestigen op de hemelsche goederen; opdat wij gevoeliger zouden wezen voor de deugd, voor de gaven Gods en voor zijne liefde, die in de ziel slechts in diezelfde mate toeneemt als zij zich vrij maakt van de aardsche genegenheden. Eene andere reden, waarom de armoede door de dienaren Gods moet worden op prijs gesteld, is deze, dat zij ons gelijkvormig maakt aan

Jesus Christus, ons goddelijk hoofd, en aan zijne heilige Moeder, die beiden de armoede voor hun deel hebben verkozen.

Hoe volmaakt Maria de armoede liefbad blijkt uit geheel haar leven. Toen zij, uit gehoorzaamheid aan de raadsbesluiten Gods, in het huwelijk moest treden, nam zij tot echtgenoot een rechtvaardig man, die wel is waar van den koninklijken stam van David afstamde, maar die nochtans slechts een arm werkmans was, die van zijnen handenarbeid moest leven. Ja, zoo arm was de H. Joseph, dat hij ter gemoetkoming in de meest onontbeerlijke behoeften eener huishouding de hulp zijner echtgenooten noodig had. Met zulk een armen man te kiezen, zegt de H. Basilus 1) gaf de H. Maagd blijk van hare heldhaftige liefde tot de armoede. En in welk een hooge mate schitterde deze hare deugd later niet uit in het geheim van haar glorierijk moederschap en in de omstandigheden, waarin zij moeder werd! Zij verlaat Nazareth met haren kuischen bruidegou om te gehoorzamen aan het bevelschrift van Augustus. Waar zal zij onderweg het tot haar levensonderhoud benoodigde vinden, terwijl zij in haar nederig huisje zoo bezwaarlijk den kost kan verdienen met den H. Joseph?

1) In Const. Monach.

En waar zal zij eens te Bethlehem zijnde een onderkomen vinden? In de herhergen heeft men geen plaats voor iemand die zoo arm is als zij; neen, de rijken hebben al de beschikbare plaatsen ingenomen of besproken. Maria en Joseph zijn ongelukkigen; zij hebben al het uiterlijke van zeer arme lieden; en hierom weigert iedereen vlakweg hen op te nemen. Zij zijn dientengevolge gedwongen zich buiten de stad te begeven en zij zoeken eene schuilplaats zoo goed zij kunnen. Zij komen terecht in een open stal, waar zij geheel en al aan het ongunstige weder zijn blootgesteld; en daar zij niets beters kunnen vinden, nemen zij daar hun verblijf. En hier, in dezen armen stal, waar zich niemand vertoonde dan de herders, als zij hunne kudden gingen zoeken, brengt de Koningin der Engelen den Zoon des Allergrootsten ter wereld; daar wikkelt zij de ledematen van haar kind in arme lompjes; en het éénige, wat den pas geborene eenige verzachting aanbrengt in dat gure jaargetijde, zijn twee redelooze dieren, die hem met hun warmen adem verwarmen; en in deze plaats verbleef Maria, naar het gevoelen van den H. Joannes Chrysostomus en van vele andere heilige Leeraren, veertig dagen lang.

Men moet zich evenwel niet verbeelden, dat de H. Maagd deze uiterste armoede slechts

gedwongen en met weerzin verdroeg; dan toch zou het geene deugd meer geweest zijn. Integendeel, het was eene vrijwillige armoede, eene armoede, die Maria liefhad, die Maria meer begeerde en verlangde dan al den overvloed en de pracht van de koningen dezer aarde. Het was de wil van den eeuwigen Vader, ten einde het voorbeeld van zijn eenigen Zoon den mensch zoude leeren de rijkdommen te verachten; en het betaamde, dat ook de Moeder van zulk een Zoon zelve de strengste armoede beoefende, ten einde aldus met de raadsbesluiten des Allerhoogsten mede te werken.

II.

ANDERE TREKKEN UIT HET LEVEN DER H. MAAGD,
DIE HARE ARMOEDE DOEN UITSCHITTEREN.

Het leven der H. Maagd biedt ons nog andere voorbeelden van evangelische armoede aan. Toen die goddelijke moeder het Kindje Jesus, veertig dagen na zijne geboorte tempelwaarts droeg om het den Heer te offeren, bestond hare offergave uit niets meer dan een paar tortelduiven. Zulk eene gave nu werd slechts aangenomen van de armen. De wet stelde dezen vrij van de meer kostbare gift, die men van de rijken vorderde. Had

Maria middelen genoeg bezeten om een lam te koopen, ongetwijfeld hadde zij zulks gedaan; immers, door gebruik te maken van die wetsbepaling, die de armen ontsloeg van de meer kostbare gave der rijken, zoude zij zich als arm hebben voorgedaan, ofschoon zij het niet was, en daarenboven was zij zeer stipt in het volbrengen der wet tot zelfs in de minste bijzonderheden; bijgevolg door te handelen gelijk zij deed verrichtte zij eene daad van vrijwillige armoede. Het goud, dat de Oostersche koningen ten geschenke hadden medegebracht, was zonder twijfel meer dan toereikend om de H. Maagd in staat te stellen tot het koopen van de offergave der rijken: maar, zegt ons de H. Bonaventura ¹⁾, de giften dier eerwaardige mannen gingen heel spoedig over in de handen van den H. Joseph, om door hem aan de armen te worden uitgedeeld; zoodat er niet veel tijd noodig was om het heilig gezin weder tot zijne gewone armoedige omstandigheden terug te brengen. Zij bevonden zich alzoo in de noodzakelijkheid van twee duiven te offeren: eene voor de moeder en de andere voor het kind. Op deze wijze zijn al diegenen, die werkelijk arm van geest zijn, altijd bereid om zich te berooven van

1) In Vita Christi.

het hunne, wanneer zij dit mogen of kunnen doen, om het aan de armen te geven, naar het woord van Jesus Christus: *Da pauperibus. Geef aan de armen.*

Na de plechtigheid der Zuivering verscheen in den nacht een engel aan den H. Joseph, die hem zeide: *Neem het kind en zijne moeder en vlucht naar Egypte* 2). Bij dit overhaast vertrek, aldus merkt Cajetanus hier op, beoefende Maria tegelijkertijd en de deugd van armoede en de deugd van gehoorzaamheid. Het lijdt voorzeker geen den minsten twijfel, of ten gevolge dier overhaasting, waarmede zij de bevelen des hemels ten uitvoer bracht en ten gevolge eener reis van twee maanden in een onbekend land, moest de toestand van die arme echtgenooten allerbedenkelykst worden, en hunne komst in Egypte maakte aan dien ellendigen toestand geen einde. Wie zal kunnen zeggen welke ontberingen zij aldaar gedurende een tijdverloop van zeven jaren hadden te verduren? Vreemdelingen als zij waren in dat gewest, zal het hun minder dan ooit mogelijk geweest zijn om genoegzaam werk te vinden ter voorziening in hunne behoeften. Zoozeer leden zij gebrek aan vele hoogstnoodige din-

1) Matth. II, 13.

gen, dat hunne volslagen armoede een getrouw afbeeldsel was van die, welke zij te voren te Bethlehem hadden ondervonden. Ongetwijfeld had de hand Gods hun hulp en redding kunnen verleen en in die onbeschrijfelijke ellende, doch de Allerhoogste had daarin andere inzichten. Hij had zijnen Zoon in de wereld gezonden om de menschen te verlossen door zich alle offers te getroosten en alle pijnen te onderstaan; en hij verlangde, dat de H. Maagd, zoowel als de anderen, deel nam aan deze weldaad, en dat zij tegelijkertijd zich verdienstelijker voor hem maken zou door het beoefenen van de deugd der armoede, die hem zoo welgevaltig is.

Na de hemelvaart des Heeren was de armoede der H. Maagd even groot als te voren, en kwam niets die verzachten of verminderen. Jesus had haar aanbevolen aan de zorg van den H. Joannes, zijnen welbeminden leerling, die eveneens in zeer behoeftige omstandigheden verkeerde, daar hij, zoowel als de overige Apostelen, alles had verlaten om den goddelijken Leerreester op zijnen smartvollen lijdensweg te volgen. Even goed zeker had Jesus de H. Maagd aan de zorg van een anderen leerling kunnen toevertrouwen, bij voorbeeld aan Joseph van Arimathea, die een vermogend man was.

Dezen zou het geene moeite gekost hebben om haar eene behoorlijke woning te verschaffen, en met liefde zoude hij haar het benoodigde tot voeding en kleeding verstrekt hebben. Jesus evenwel gaf de voorkeur aan Joannes. Met aldus te handelen trad hij in de inzichten zijner heilige moeder, die de armoede liefhad, en die niets vuriger verlangde dan de voetstappen van haren Zoon te drukken door het beoefenen dier deugd tot aan haren laatsten ademtocht. Uit dien hoofde leefde zij uitsluitend van de aalmoezen, die door Joannes werden ingezameld, want deze leerling bezat van zich zelven niets. Zeer lezenswaardig is opzichtsens dit punt hetgeen de H. Augustinus aanmerkt op deze woorden van het Evangelie: *Accepit eum discipulus in sua. De leerling nam haar ten zijnent.*

De heilige apostel nam haar alzoo ten zijnent, niet om zijne goederen met haar te deelen, want hij bezat er geene, maar om haar in hare behoeften te dienen en haar het noodige tot haar levensonderhoud te verschaffen uit de liefdegaven der geloovigen, wier milddadigheid hij voor haar inriep. Bijna al haren tijd bracht zij door in de zaal van het laatste avondmaal, en zij gebruikte slechts zeer weinig voedsel; dit moet ons evenwel niet verwonderen, omdat haar lichaam deelde in den overvloed van de gaven

des hemels en van de vertroosting en die hare ziel vervulden. Van hare kindsheid af, zegt de H. Ambrosius, was haar leven niets anders dan een voortdurend vasten. Hoe moest zij in haar levensonderhoud voorzien nadat zij in haar kuischen schoot den bewerker der genade had ontvangen? Na de nederdaling des H. Geestes en de prediking van het Evangelie in Jerusaleem verkochten de geloovigen al hetgeen zij bezaten en zij legden het geld aan de voeten der apostelen neder om dit aan de armen en in het bijzonder aan de hulpbehoevende weduwen te doen uitdeelen. De eerwaardige Beda, de geleerde abt Rupertus en verscheidene anderen zijn van gevoelen, dat men evenwel van deze middelen geen gebruik maakte om aan de H. Maagd het benoodigde tot haar levensonderhoud te verschaffen. De H. Joannes, die met de zorg daarover belast was, wist elders de noodige middelen te verkrijgen. Eindelijk, het is bewezen, dat, na de hemelvaart, Maria voor de apostelen en de geloovigen een volmaakt toonbeeld was van alle deugden en dat zij door haar voorbeeld toonde, tot welke hoogte men in dit sterfelijk leven de volmaaktheid der evangelische vroomde kan opvoeren.

III.

HOE WIJ DE ARMOEDE VAN DE VERHEVENE MOEDER
GODS BEHOOREN NA TE VOLGEN.

Iedereen beijvere zich alzoo om, voor zoo-
 verre zijn stand dit medebrengt, de armoede
 der H. Maagd na te volgen. Zij, die in het be-
 zit zijn van tijdelijke goederen, behooren
 haar na te volgen door die goederen te ver-
 achten, door die niet op eene buitensporige
 wijze lief te hebben, door die op hunne
 rechte waarde te schatten en niet te veel
 prijs daarop te stellen, *omdat zij* zoo spoed-
 dig verloren kunnen gaan en omdat zij den
 mensch niets grooter doen worden in het
 oog van God, die niet zelden *den overvloed*
 en de rijkdommen schenkt aan de onge-
 loovigen en aan de zondaars, die bestemd
 zijn om in het diepst der hel te branden.
 Ziehier de teekenen waaraan wij erkennen
 kunnen of wij de rijkdommen verachten:
 Schenken wij ons geld gaarne weg om onze
 behoeftige medemenschen te hulp te komen,
 of gebruiken wij het liever tot ijdelheden
 en wereldsche overdaad? En wanneer wij
 op eene of andere wijze iets van onze goe-
 deren moeten missen verliezen wij dan niet
 door dat gemis den vrede onzer ziel; — on-
 derwerpen wij ons dan met bedaardheid aan

Gods heiligen wil? Wanneer het aldus met ons gelegen is dan verachten wij in werkelijkheid de rijkdommen, want de goederen dezer wereld bezitten zonder ons daaraan te hechten, is die in zekeren zin verachten, en wij vinden daarin een middel om in zekere mate althans te deelen in de verdiensten der vrijwillige armoede, naar de woorden van den koninklijken profeet 1): *Indien gij vele rijkdommen bezit, wacht u dan wel uw hart daaraan te hechten.*

Zij, die arm zijn omdat zij niet anders kunnen, hetzij hunne armoede daaruit voortkomt, dat zij arm geboren zijn, hetzij men hunne goederen heeft ontroofd of vernietigd, mogen zeker hun best doen om op eene geoorloofde wijze hunne omstandigheden te verbeteren, zonder vrees dat zij daardoor iets doen wat God mishaaft. Indien zij daarentegen moed genoeg bezitten om de vrijwillige armoede te willen omhelzen, zullen zij moeten beginnen met op het voorbeeld der H. Maagd met een edelmoedig hart de armoede aan te nemen en zich in die armoede gelukkig te achten. De H. Paulus vermaant ons, dat wij ons moeten beperken tot hetgeen strikt noodig is voor onze kleeding en voor onze voeding. Zij, die verlangen rijk te

1) Ps. LXI, 11.

worden, vallen in de bekoringen en in de strikken des duivels en in onnutte en verderfelijke begeerten, die heenvoeren naar de afgronden van den dood en van de eeuwige verdoemenis. De Christen daarentegen, die met Lazarus zich aan Gods wil onderwerpt en tevreden is in zijne armoede, zoozeer zelfs dat hij gaarne wil bedelen, omdat God dit verlangt, verschaft zich eene plaats onder hen, die arm van geest zijn; en hij zal eens deel hebben aan de gelukzaligheid, die voor hen is weggelegd. *Beati pauperes. Zalig zijn de armen* ¹⁾).

Jesus Christus noodigt soms enkelen, die reeds in het bezit van goederen zijn of eens in het bezit daarvan zullen geraken, uit om die te verlaten, en hij stort die rijke lieden de heilige gedachte in om uit liefde tot hem arm te worden en in een klooster te leven en te sterven. Hoe getrouw behoort men niet te zijn om aan die roeping te beantwoorden, zoodra men overtuigd is dat het eene ware roeping is? Want, al is het ook waar, dat het eene deugd is de rijkdommen die men bezit, te verachten en een goed gebruik daarvan te maken, zeker is het nog veel verdienstelijker die geheel en al te verlaten. Deze volstreckte verzaking is het krachtigst middel om ons in de beoefening der armoede en

1) S. Matth. V, 3.

in de liefde Gods vorderingen te doen maken. 't Is uithoofde van de groote uitnemendheid dier deugd, dat Jesus Christus in zijn Evangelie ons die enkel en alleen bij wijze van raad voorstelt. Het valt niet te betwijfelen: verzaking der rijkdommen is de volmaakste wijze van die te verachten; en het middel om te bewijzen, dat men de armoede liefheeft, bestaat hierin dat men die omhelst. Wij behoeven niet te vreezen dat de christen, die alles om Jesus Christus verlaat, zich zal berooven van de verdiensten, welke het geven van aalmoezen bezorgt. Hij verliest niets daarmede; integendeel hij heeft grootere verdiensten dan hij die aalmoezen geeft, uithoofde van de groote begeerte, die hem bezielt, om den evennaaste te hulp te komen. als hij daartoe in staat was. Niemand, zegt de H. Hieronymus ¹⁾, geeft eene betere en meer verdienstelijke aalmoes dan zij, die niets voor zich zelve behouden: want zij verlaten alles uit liefde tot God, die de waarde onzer gaven afmeet naar onze liefde. Dat dan ook allen, die naard den raad van Jesus Christus den staat van armoede omhelzen, zich beijveren het voorbeeld der H. Maagd na te volgen. Dat zij hunne armoede liefhebben en verlangend zijn de ge-

1) In vita Hilar.

volgen daarvan te gevoelen; dat zij zich zelve de geringste verzachting ontzeggen en zelfs nu en dan het hoog noodige in eten en drinken ontberen, terwijl zij altijd, voor zooverre hun mogelijk is, in betrekking tot kleeding, woning en andere benoodigdheden datgene kiezen wat het minst kostbaar is. Wanneer de gehoorzaamheid hen verbiedt zich van het noodige te berooven, dat zij alsdan niet uit het oog verliezen, dat eene nederige onderwerping verkieselijker is dan offeranden en dat in dat geval hun goede wil even verdienstelijk is als hun vasten en hunne onthouding en als al de heldhaftigste werken van armoede, die zij zouden kunnen verrichten, ingeval hun daartoe verlot werd gegeven.

In de H. Schrift heeft God de schoonste beloften toegezegd aan hen, die de vrijwillige armoede liefhebben en omhelzen. Hij heeft beloofd, dat hij de gebeden der armen zal verhooren en een aandachtig oor zal leenen aan hunne smeekingen; dat hij hen aan zijne tafel zal doen aanzitten en met de kostbaarste spijzen hen zal spijzen; dat hij zich zelve aan hen ten voedsel geven zal; dat hij onder de beschermende schaduw zijner vleugelen hen zal bewaren, dat hij hen zal verdedigen tegen hunne vijanden en hun de overwinning zal bezorgen; dat hij hun de vergiffenis hunner zonden zal ver-

leenen en hen zalig zal doen worden. Hij heeft duizend oplettendheden voor de armen; hij noemt hen zijne boezemvrienden, zijne uitverkorenen, zijne lievelingen; hij geeft hun zijne genaden in de ruimste mate, hij verleent hun zijne allergrootste gunsten, doordat hij hen begiftigt met de gave des geloofs en hen erfgenamen maakt van het hemelsch Koninkrijk. O! welke voordeelen kan een dienaar Gods trekken uit de beoefening der vrijwillige armoede! Die deugd geneest de grootere zonden zoowel als de geringere onvolmaaktheden onzer ziel; zij onderdrukt de verkeerde neigingen; zij vernietigt de hartstochten, die de oorzaak zijn van al onze ellenden. Want de ondeugden spruiten voort uit- en worden gevoed door hetgeen den tijdelijken voorspoed vergezelt, door de gemakken, de genoegens en de eerbewijzingen dezes levens. Het goud en het zilver, zoo spreekt de Wijze Man ¹⁾, strekten velen ten verderve; de vrijwillige armoede daarentegen houdt de aanloksele van den wellust verre van ons en ontnemt ons alles waaruit hoogmoed zou kunnen geboren worden. Uit dien hoofde zegt de H. Antonius, dat de duivel van woede heeft, wanneer hij zien moet, dat een dienaar Gods

1) Eccli. VIII. 3.

de vrijwillige armoede beoefent. Ja, die armoede stelt den mensch in het bezit van alle goederen der wereld en van alle schatten der genade en der eeuwige heerlijkheid; want hij, die van ganscher harte verzaakt aan hetgeen de aarde hem geven kan, ontvangt als schadeloosstelling daarvoor overvloedigen geestelijken zegen. Mijn God! zoo roept hij vol aandoening uit, al werden ook al de rijkdommen en de heerlijkheden van het heelal mij aangeboden, om u te behagen zou ik die weigeren, want uwe liefde alléén is mijne achting waard. Ik zou die aan uwe voeten willen nederleggen, o mijn Zaligmaker! ten einde meer aan u gelijkvormig te worden, aan u, die in armoede hebt willen geboren worden, hebt willen leven en sterven! Op die wijze bezitten zij, die arm van harte zijn alles, doordat zij alles aan God ten offer brengen, doordat zij zich onthechten van alles en doordat zij de goederen dezer wereld op eene volmaakte wijze verachten en die gaarne zouden afstaan, indien zij die bezaten. Wij zijn rijker als wij de vrijwillige armoede, ons door Jesus Christus geleerd, beoefenen, zegt de H. Bernardus, dan dat wij al de schatten der wereld in eigendom bezaten; want daardoor verwerven wij de goddelijke genade en wij koopen het rijk der hemelen.

TWAALFDE HOOFDSTUK.

Geduldigheid der H. Maagd.

I.

WAARIN DE DEUGD VAN GEDULDIGHEID BESTAAT.

De geduldigheid, zegt de H. Augustinus 1), is eene deugd, die ons met gelatenheid de rampen dezes levens, welke die ook zijn mogen, doet verdragen: zooals: vervolgingen, het verlies van goederen, ziekten en gebreken, ja zelfs den dood. Wanneer het ons tegengaat, dan wellen in ons gevoelens op van treurigheid, van gramschap of van haat; de liefde nu dooft den haat uit, de zachtmoedigheid onderdrukt de gramschap, en de geduldigheid beteugelt de treurigheid; zij tempert die, uit vreeze dat anders wellicht de ziel ontsteld worde en zich tot gevaarlijke buitensporigheden late overhalen.

Men kan de verschillende trappen van geduldigheid hoofdzakelijk tot drie terugbren-

1) In lib. de Patient.

gen. De eerste trap is verplichtend voor een ieder en wij beoefenen dien wanneer wij, zonder juist datgene wat ons hindert lief te hebben of daarnaar te verlangen, het toch met geduld verdragen en het liever willen ondergaan dan ons daarvan te bevrijden door te zondigen. Bijgevolg zeer gevoelig zijn voor ons lijden, onzen tegenspoed, onze kwellingen, in onze ziekten zuchten en klagen over de hevigheid en den langen duur daarvan; den dood onzer bloedverwanten beweenen; treuren over het verlies onzer goederen en alle geoorloofde middelen bewerkstelligen om die terug te bekomen: dat alles kan met de deugd van geduldigheid samengaan. En de reden hiervan is deze: omdat wij voor onze kwalen geene hulp zoeken in ongeoorloofde middelen en ten koste van ons geweten. Hierin is de verdienste van den eersten trap van geduldigheid gelegen. Dezulken kan men geduldig noemen, zegt de H. Augustinus, die liever hunne wederwaardigheden willen lijden dan er van verlost te worden, als dit op geene andere wijze mogelijk is dan door God te beleedigen.

De tweede trap van geduldigheid, volmaakter dan de vorige, bestaat daarin, dat men bereidwillig het lijden aanneemt, omdat het ons gewordt door Gods hand, omdat het een uitvloeisel is van zijne goedheid

en van de eindelooze barmhartigheid van hem, die niets anders verlangt dan ons welzijn. Dit belet evenwel niet, dat men al het noodige in het werk mag stellen om zijne gezondheid terug te bekomen als men ziek is, of om zijn tijdelijk vermogen te herstellen als men geldelijk verlies geleden heeft, want God verlangt, dat wij in zulke omstandigheden aldus handelen, vooral wanneer bijzondere plichten vereischen, dat wij onze gezondheid of ons tijdelijk vermogen bewaren.

De derde trap eindelijk bestaat in een levendig verlangen naar het lijden uit liefde tot God en ten einde meer gelijkvormig te worden aan Jesus Christus. Vandaar de blijdschap en de levendige voldoening, die de christen smaakt wanneer de tijd van het lijden is aangebroken, want men verheugt zich altijd wanneer men in het bezit is van het voorwerp dat men liefheeft en waarnaar men verlangt. De H. Paulus noemt zulk eene geduldigheid, zulk eene voldoening, zulk een genot van te lijden eene gave des H. Geestes. Op deze wijze leden al de Apostelen: *Vol vreugde verwijderden zich de Apostelen uit de raadsvergadering, omdat zij waardig geacht waren voor Jesus' naam versmaad te worden* 1).

1) Act. V, 41.

Naar het gevoelen van den H. Bonaventura en Albertus den Groote ¹⁾ erkent men den geduldigen Christen aan de volgende teekenen: Hij klaagt niet over personen of zaken, welke deze ook zijn mogen; hij klaagt niet over de menschen, omdat hij in hen slechts werktuigen ziet waarvan God zich bedient om hem te beproeven; hij klaagt evenmin over het hem aangedane onrecht en hij denkt er niet aan om zijne onschuld op den voorgrond te plaatsen, tenzij de rechtvaardigheid of de liefde hem den plicht opleggen zich te verdedigen; alle wederwaardigheden, die op hem nederkomen, beschouwt hij als de gevolgen zijner zonden; eindelijk, daar hij enkel en alleen berust in Gods goedheid, is hij overtuigd, dat alles zal strekken tot welzijn zijner ziel en tot zijne eeuwige gelukzaligheid. Nog kent men den geduldigen mensch aan het stilzwijgen, dat hij te midden zijner smarten bewaart; verlangend als hij is om alleen aan God welgevallig te zijn, wil hij niet dat anderen van zijne smarten getuigen zijn. Hoezeer hij echter ook moge verlangen alleen te lijden uit eene zoo eerbiedwaardige beweegreden, moet hij nochtans altijd zorg dragen, dat hij daarvan kennis geve aan zijn geestelijken bestierder, voor

1) De Patient. Cap. I.

wien men niets verborgen behoort te houden, ten einde met zijne raadgevingen ons voordeel te doen. Evenzeer is men verplicht eenen genceesheer zijne lichamelijke ongesteldheden en kwalen te openbaren, als de nood dit vereischt; daarentegen moet men daarover niet spreken met zijne vrienden alleen met het inzicht om hun medelijden op te wekken. De geduldige mensch weet, dat God ziet welke wederwaardigheden hij uit liefde tot hem verdraagt en buiten hem kent hij geen troost.

II.

GEDULDIGHEID DER H. MAAGD IN DE WEDERWAARDIGHEDEN, DIE GOD HAAR TOEZOND VÓÓR
HET LIJDEN VAN HAREN ZOON.

De H. Maagd heeft ons bewonderenswaardige voorbeelden van die volmaakte geduldigheid achtergelaten. Willen wij ons een denkbeeld daarvan vormen, hooren wij dan naar hetgeen het Evangelie ons verhaalt van de beproevingen en de smarten, die zij haar geheel leven lang heeft verduurd.

Niets is ons bekend van het lijden, dat zij in hare kindsheid moest verduren: 't is evenwel boven allen twijfel verheven, dat zij ook als kind veel heeft geleden. Immers,

het lijden was altijd het deel bij uitnemendheid van de kinderen Gods, van hen wie hij zijne meest uitstekende gunsten wil mededeelen. Dien ten gevolge moest God niet wachten met haar lijden over te zenden van het oogenblik af, dat zij daartoe in staat was. Te beweren dat zij als kind niet heeft behoeven te lijden, zou gelijk staan met eene stelling te verdedigen, die van alle waarschijnlijkheid ontbloot is. En in de veronderstelling zelfs dat zij geene andere reden tot droefheid had, was het voor haar geen reden genoeg tot droefheid, dat zij het lijden moest aanschouwen van haren evennaaste, dien zij als zich zelven beminde, en dat zij getuige zijn moest van het ongelijk, dat men aan God aandeed, dien zij boven alles liefhad? Ja, ongetwijfeld was dit meer dan genoeg om haar de uiterste smart te veroorzaken. Maar slaan wij het Evangelie open en zien wij wat dit hiervan vermeldt van af het oogenblik van de Menschwording van het Woord.

Hoe groot was niet hare smart toen zij zien moest, dat de H. Joseph op het punt stond van haar te verlaten en in zijn land terug te keeren! Haar kuische echtgenoot wel is waar twijfelde geen enkel oogenblik aan hare maagdelijke zuiverheid; ook al was de schijn tegen haar, geloofde hij niettemin aan hare onschuld; maar, daar hij onkundig

was van het geheim, dat door de kracht des H. Geestes in Maria was gewrocht, was hij ten zeerste ontsteld toen hij zag in welken staat zij zich bevond; en in die pijnlijke onzekerheid zag hij niets beters te doen dan te vluchten. De verlegenheid die aan geheel het uiterlijke van dien getrouwen en voorzichtigen bewaarder der maagdelijke zuiverheid van de verhevene Moeder des Heeren zichtbaar was, vooraleer de engel hem het goddelijk geheim had geopenbaard, moest noodzakelijk de ziel der H. Maagd met het grievendst leed vervullen. En wat moet later bij de geboorte van den Zoon Gods het hart dier moeder niet gevoeld hebben, toen zij haar pasgeboren kind in de uiterste armoede zag nederliggen op eene handvol stroo, in eenen stal, te midden van het guurste jaargetijde? Het lijden dat haar alléén trof leed zij met blijdschap, maar onuitsprekelijk was de smart, die hare teedere moederliefde had te verduren als zij het lijden aanschouwde van haar pasgeboren Zoon, dien zij wist, dat alle eerbewijzingen der aarde waardig was, en die nochtans van geheel de wereld verlaten en van alle hulp beroofd was! En wat gevoelde zij niet toen het mes der besnijdenis het bloed van Jesus Christus deed vloeien? Hoe levendig moest deze plechtigheid haar niet voor den geest roepen, dat

eens aan het kruis haar goddelijk kind Jesus, dat kostbaar bloed tot den laatsten druppel toe zou moeten vergieten... En wie zal voorts al de vermoeienissen en de wederwaardigheden vermelden, die zij te overwinnen had, toen zij zich gedwongen zag haar vaderland te verlaten en een toevluchtsoord moest zoeken in Egypte, waar zij zeven volle jaren verbleef te midden van onbeschaafde barbaarsche menschen en afgodendienaars, die zich aan allerlei ongebondenheden overgaven, die den duivel vereerden en op alle wijze de goddelijke majesteit met voeten traden?! Hoe groot ook was hare droefheid niet toen zij hoorde, hoe wreed Herodes de kinderen van het mannelijk geslacht, die van denzelfden leeftijd waren als haar Jesus, behandelde, die onschuldige slachtoffers van de ijdele vreeze van een dwingeland?! In hare verbeelding zag zij die ongelukkige moeders, waarvan eenige ontroostbaar waren, andere van droefheid den geest gaven, en wederom andere met hare kinderen vermoord werden: zij hoorde haar gekerm, zij zag hare tranen, hare razernij, hare woede, hare wanhoop. Welke verschrikkelijke, ijzingwekkende wanhoop! Welke treurige tooneelen! Dit alles had zij voor hare oogen even duidelijk alsof zij ooggetuige geweest ware van dat deerniswekkend schouwspel. En te mid-

was van het geheim, dat door de kracht des H. Geestes in Maria was gewrocht, was hij ten zeerste ontsteld toen hij zag in welken staat zij zich bevond; en in die pijnlijke onzekerheid zag hij niets beters te doen dan te vluchten. De verlegenheid die aan geheel het uiterlijke van dien getrouwen en voorzichtigen bewaarder der maagdelijke zuiverheid van de verhevene Moeder des Heeren zichtbaar was, voeraleer de engel hem het goddelijk geheim had geopenbaard, moest noodzakelijk de ziel der H. Maagd met het grievendst leed vervullen. En wat moet later bij de geboorte van den Zoon Gods het hart dier moeder niet gevoeld hebben, toen zij haar pasgeboren kind in de uiterste armoede zag nederliggen op eene handvol stroo, in eenen stal, te midden van het guurste jaargetijde? Het lijden dat haar alléén trof leed zij met blijdschap, maar onuitsprekelijk was de smart, die hare teedere moederliefde had te verduren als zij het lijden aanschouwde van haar pasgeboren Zoon, dien zij wist, dat alle eerbewijzingen der aarde waardig was, en die nochtans van geheel de wereld verlaten en van alle hulp beroofd was! En wat gevoelde zij niet toen het mes der besnijdenis het bloed van Jesus Christus deed vloeien? Hoe levendig moest deze plechtigheid haar niet voor den geest roepen, dat

eens aan het kruis Haar goddelijk kind Jesus, dat kostbaar bloed tot den laatsten druppel toe zou moeten vergieten.... En wie zal voorts al de vermoedenissen en de wederwaardigheden vermelden, die zij te overwinnen had, toen zij zich gedwongen zag haar vaderland te verlaten en een toevluchtsoord moest zoeken in Egypte, waar zij zeven volle jaren verbleef te midden van onbeschaafde barbaarsche menschen en afgodendienaars, die zich aan allerlei ongebondenheden overgaven, die den duivel vereerden en op alle wijze de goddelijke majesteit met voeten traden?! Hoe groot ook was hare droefheid niet toen zij hoorde, hoe wreed Herodes de kinderen van het mannelijk geslacht, die van denzelfden leeftijd waren als haar Jesus, behandelde, die onschuldige slachtoffers van de ijdele vreeze van een dwingeland?! In hare verbeelding zag zij die ongelukkige moeders, waarvan eenige ontroostbaar waren, andere van droefheid den geest gaven, en wederom andere met hare kinderen vermoord werden: zij hoorde haar gekerm, zij zag hare tranen, hare razernij, hare woede, hare wanhoop. Welke verschrikkelijke, ijzingwekkende wanhoop! Welke treurige tooneelen! Dit alles had zij voor hare oogen even duidelijk alsof zij ooggetuige geweest ware van dat deerniswekkend schouwspel. En te mid-

den van al die treurige beelden bleef haar geduld onbeschrijfelijk. Zij wist dat men in elk dier arme kleinen, die door het bevelschrift van Herodes werden getroffen, haar kind Jesus zocht; in elk dier kleinen zag zij haren Zoon vermoord, omdat men hem alléén wilde treffen: en in weerwil van dit alles bleef zij kalm en geduldig.

Eene andere soort van smart ondervond Maria door het verlies van haren Jesus, toen hij twaalf jaren oud was. Waar zal zij hem gaan zoeken? Waar zal zij hem vinden? Wat is er geworden van het eenige voorwerp harer liefde? Welke beweegreden kan hem bewogen hebben het ouderlijk huis vaarwel te zeggen? Reeds is de derde dag daar, dat zij hem vermissen, en nog is hij niet teruggevonden. Wanneer zal zij hem terugzien? In weerwil van dit alles heeft zij niets dan woorden vol minzaamheid voor hem, als zij hem in den tempel wedervindt, om hem hare zoo wettige bezorgdheid te kennen te geven: *Mijn Zoon, uw vader en ik hebben U met droefheid gezocht* ¹⁾. Eveneens was de H. Maagd ten uiterste bedroefd over de gevangenzetting en de onthoofding van den H. Johannes den Dooper; deze was de zoon van hare nicht Elisabeth, aan wie zij een be-

1) Luc. II, 48.

zoek was gaan brengen toen deze van hem bevrucht was, en de zegen van het goddelijk Kind Jesus, dat daarbij tegenwoordig was, had hem geheiligd vóór zijne geboorte. Zij wist zeer wel, dat hij de volmaaktste en de heiligste onder de menschen was die tot dan toe hadden geleefd, en dat hij als de voorlooper van haren Zoon door den Eeuwigen Vader was voorbestemd geweest om voor de wereld eene plechtige getuigenis van Jesus Christus te geven. Hoe moest zij dan niet te moede zijn toen zij zag, dat een man zoo uitstekend door zijne heiligheid en tot eene zoo hooge waardigheid verheven, ter dood gebracht werd om de woede eener overspelige Herodias te bevredigen en ter belooning van de kunstvaardigheid, die dezer schaamteloze dochter in het dansen had tentoon gespreid! De dood alzoo van den voorlooper van de eene zijde, de beleediging in zijn persoon aan God aangedaan van de andere zijde; ziedaar redenen van droefheid voor de H. Maagd, die haar de meest bewonderenswaardige geduldigheid deden beoefenen. Menigvuldig waren de beproevingen en vermoeienissen, die Maria gedurende het driejarig tijdperk van Jesus' openbaar leven had te verduren, Zij vergezelde hem op zijne tochten, die hij ondernam om de volkeren te gaan onderwijzen en om ten hunner gunste

de wonderwerken zijner goedheid te wrochten. En terwijl zij hem aldus op den voet volgde was zij er steeds verre af van zich iets te laten voorstaan op haar moederlijk gezag en van te verlangen, dat men haar met onderscheiding zou behandelen: integendeel zij gaf blijken van de treffendste ootmoedigheid, en met de diepste aandacht luisterde zij naar het goddelijk woord, waar mede zij allervurigst verlangde haar voordeel te doen. Toen zij hem in het gezelschap der andere heilige vrouwen volgde hoorde zij zonder zich daarover te beklagen de godslasteringen aan, die de Schriftgeleerden en Fariseën tegen hem uitbraakten: zij hoorde, dat velen hem uitscholden voor een Samariitaan, dat anderen van hem zegden dat hij van den duivel was bezeten; dat dezen hem als een toovenaar genen hem als een overtreder der wet beschouwden. Zij kende al de samenzweringen die tegen hem gesmeed werden; zij wist, hoe men nu eens hem wilde steenigen, dan hem in een afgrond wilde werpen, en dan weder op het punt was om hem aan de gerechtsdienaren van den Keizer over te leveren. Een eenvoudig christen ware zeker van smart bezweken als hij aldus de goddelijke majesteit door een nietig schepsel met voeten had zien treden. Welke angsten moet dan ook Maria niet hebben uit-

gestaan, wier hart overvloedig van godsvrucht, van liefde en teedere genegenheid tot Jesus Christus, haren God en haren Zoon; toen de godslasteringen, die tegen hem werden uitgebraakt, hare ooren troffen, toen zij de Fariseën onderling zag samenspannen om de zielen af te brengen van den weg der zaligheid, op welke hij hen ten koste van zoo veel arbeid had gebracht!

III.

HELDHAFTIGE GEDULDIGHEID DER H. MAAGD
TEN TIJDE VAN JESUS' LIJDEN.

Kan men met waarheid van den Zaligma-ker ten tijde van zijn lijden zeggen, dat hij een man van smarten was, men kan tevens met recht beweren dat het hart der H. Maagd alsdan *eene zee van bitterheid* ¹⁾ was. Neen, die woorden van den Profeet zijn geen over-dreven schildering van de droefheid van Maria, toen zij moest vernemen, dat haar Zoon, de Koning der heerlijkheid, aan de macht der duisternissen was overgeleverd; toen zij hem zag, te midden van gewapende gerechtsdienaren, geboeid, uitgejouwd door al het joodsch gepeupel, geslagen

1) Thren. II. 13.

door onbeschaamde soldaten, uitgefloten en gesard door eene opgewondene volksmenigte; toen zij zag, hoe hij behandeld werd als een dief en een misdadiger, hoe men hem van de eene rechtbank naar de andere sleepte, hoe hij bij Annas op eene onwaardige wijze van een geringen dienstknecht een kaakslag moest ontvangen; toen zij in het huis van Caiphas zijn aangezicht geheel bedekt zag met de uitwerpselen van het gemeen; toen zij hem in tegenwoordigheid van het geheele hof van Herodes met een spotkleed zag omhangen; toen zij hem vreeselijk gegeeseld en met doornen gekroond aanschouwde voor de vierschaar van Pilatus, gevolgd door eene ondankbare volksmenigte, die den afschuwelijken kreet deed hooren: *Weg met hem! Aan het kruis met hem!* ¹⁾ en die aan een eerloozen boosdoener, Barabbas, de voorkeur gaf boven hem. Eindelijk wordt het onrechtvaardigste aller vonnissen geveld. Jesus van Nazareth, die de Christus genoemd wordt, is veroordeeld tot den schanddood des kruises, en een wapenheraut kondigt de rechterlijke uitspraak af. Uitgeput door al het lijden, dat hij den geheelen nacht verduurde, verlaat alsdan de Zaligmaker het rechthuis van Pi-

1) S. Joan. XIX. 15.

latus; zijn aanbiddeijk aangezicht is met uitwerpselen overdekt; zijn gezegend lichaam is verscheurd en geheel doorwond; en in dien toestand worden zijne schouderen beladen met een kruis zóó zwaar, dat hij wel dra onder den last bezwijkt en van uitputting met het aangezicht ter aarde nedervalt, Hoe zou het dan overdrijving kunnen genoemd worden te zeggen, dat het hart van Maria, dat van zoo wreede tooneelen getuige was, als eene zee van bitterheid was geworden! *Magna est velut mare contritio tua.* Nieuwe smarten evenwel wachten haar op den Calvarieberg: daar hoort zij elken vreeselijken hamerslag, die de grove nagelen in de aanbiddeijke handen en voeten des Zaligmakers drijft; daar ziet zij hem eensklaps opgeheven aan het kruis, waaraan hij vastgenageld hangt, beroofd van zijne kleederen, terwijl stroomen bloeds uit zijne aderen vloeien, tusschen twee moordenaars, verguisd door de schijnheilige fariseën, door de voorbijgangers en zelfs door een der ongelukkige boosdoeners, die met hem gekruist zijn. Alsdan spreekt Jesus tot zijnen Vader die treffende woorden: *Mijn God! Mijn God! waarom hebt gij mij verlaten?* 1) Hoe? Verlaten door zijnen Vader in zulk een toestand?!

1) Matth. XXVII. 46.

Ja, hij moet die wreede smart ondergaan: het is de wil zijns Vaders, opdat hem geene soort van folteringen ontbreke voor de zaligheid der wereld.

Maar helaas! nog ziet de H. Maagd het einde harer rampen niet. De arme Moeder ziet, terwijl zij hare oogen vestigt op haren Zoon, die den dood nabij is, dat hij zijne blikken op haar richt: Jesus heeft haar iets te zeggen. Met de oogen wijst hij haar op den H. Joannes en hij spreekt tot haar: *Vrouw, ziedaar uwen zoon!* en tot den H. Joannes spreekt hij: *Ziedaar uwe moeder!* 1) Welk een oogenblik voor Maria! Tot in het diepst harer ziel is zij ontroerd; want zij ziet, dat haar Zoon in den allerwreedsten doodstrijd zijne eigene smarten als het ware schijnt te vergeten om haar aan de zorg van zijnen welbeminden leerling aan te bevelen. Zij gevoelt zeer goed, dat hij alleen om haar teergevoelig hart te sparen haar Vrouw noemt, in plaats van haar den zoeten naam van moeder te geven: *Vrouw, ziedaar uwen Zoon!* De leerling ging dus de plaats van den Meester, de dienstknecht die van den Heer, de zoon van Zebedeus die van den Zoon Gods innemen. Welk eene smart was dit niet voor Maria bij die gedachte! O liefde! roept

1) S. Joan. XIX. 26 en 27.

hier de H. Bernardus uit, o wederkeerige en buitensporige liefde! Wie zal de liefde van den Zoon tot zijne Moeder en de liefde van de Moeder tot haren Zoon uitspreken! Jesus gevoelt wat zijne Moeder lijdt en ook Maria voor zooverre haar gegeven kan worden ondergaat de folteringen, die haar Zoon verduurt. Weldra roept Jesus geheel uitgeput uit: *Ik heb dorst.* 1) O! wat lijdt Maria niet, nadat die woorden haar oor getroffen hebben, nu zij zien moet dat men hem gal met azijn gemengd te drinken geeft! En hoe is zij te moede als zij den Zaligmaker het hoofd ziet buigen, hem zijne ziel aan den hemelschen Vader hoort aanbevelen en hem ziet sterven! Een soldaat komt zijne zijde met eene lans doorsteken, en Maria, getuige van die ongehoorde wreedheid, gevoelt dien steek mede. Eindelijk wordt het lichaam des Zaligmakers van het kruis afgedaan en de H. Maagd beschouwt al zijne wonden. Welk eene nieuwe onuitsprekelijke smart voor haar! Weldra echter voert men haar lijden ten toppunt daar men haar den smartvollen troost ontroofd van het heilig slachtoffer te aanschouwen: het gezegend onderpand wordt uit hare armen weggenomen om het ten grave te dragen.

1) S. Joan. XIX. 28.

Nooit evenwel zal men in staat zijn om de diepte van Maria's lijden te doorgronden, tenzij men zich een juist denkbeeld kunne vormen van hare liefde tot Jesus. De smart neemt toe naarmate de liefde grooter is, welke wij aan de persoon die wij zien lijden, toedragen. Hierom waren de smarten der H. Maagd evenals het lijden van haar Goddelijk Kind bovenmatig groot. Zij beminde Jesus Christus als haren God: en in dit opzicht overtrof hare bovennatuurlijke liefde die van alle Heiligen, die God het vurigst beminden. Daarenboven echter beminde zij hem als haren Zoon, en ook uit dien hoofde was hare natuurlijke liefde grenzeloos, even als de verdiensten van zulk een zoon. Dientengevolge overtrof haar lijden al hetgeen de verbeelding in staat is zich voor te stellen. Volgens den H. Anselmus overtrof het dat van al de Martelaren. Groot, zoo spreekt hij, waren de folteringën der Martelaren, maar in zeker opzicht, vergeleken bij de smarten der H. Maagd, waren zij licht en gemakkelijk te verdragen. Die smarten waren haar voorgezegd geworden door den heiligen grijsaard Simeon onder het zinnebeeld van een zwaard van droefheid, dat hare ziel zou doorboren. De heilige profeet had namelijk gezegd; *Dit kind is gesteld ten val en ter opstanding van velen in Israël, en om aan de tegenspraak*

der menschen bloot te staan. In deze voorzegging was tegelijkertijd het lijden des Heeren en de smart van Maria besloten: *Gladus pertransibit animam: Uwe ziel zal een zwaard doorboren* ¹⁾. Hoe groot nochtans en werkdadig ook Maria's smarten waren en hoe diep ook zij haar hart doorboorden, nooit konden zij haar overmeesteren of ontmoedigen. Zij verwachtte, ja, zij onderging reeds te voren al die smarten, tot zelfs die welke Jesus' laatste zucht haar veroorzaakte.

IV.

SMARTEN DER H. MAAGD TOT AAN HAREN DOOD.

Al hare smarten onderging de H. Maagd met een wonderbaar geduld, omdat zij die liefhad; zij had die lief, omdat zij haar van Gods hand geworden, omdat het Gods wil was dat zij leed; zij zegende en dankte hem daarvoor als voor de meest uitstekende gunstbewijzen. Wij vinden dit bevestigd door het getuigenis van den H. Ignatius, Martelaar. De H. Maagd, zoo spreekt deze Heilige, bleef standvastig en gelaten te midden der kwellingen en vervolgingen, die haar geheel leven lang haar deel waren. En hoe groot deze

1) S. Luc., II. 35.

ook waren altijd verlangde zij dat zij nog grooter werden, zoodat zij hierin de martelaars, die met de grootste geduldigheid leden en wie men de vreeslijkste folteringen deed verduren, overtrof. God nu ziet vooral op den wil en het verlangen van die lijden; en daar hare liefde tot God, die de bron was van haar verlangen om te lijden, onvergelykelijk veel grooter was dan die van al de martelaren, daarom was ook haar verlangen om te lijden onvergelykelijk veel krachtiger dan het hunne. Zoolang de H. Maagd getuige was van het lijden des Zaligmakers, zoo spreekt de H. Ildephonsus, was zij meer dan martelares; want het zwaard van droefheid hield niet op haar hart te doorboren; en hare liefde verdroeg die smarten met een onoverwinnelijk geduld.

Zou het ook voor de heiligste moeder wel mogelijk zijn door geen enkel uitwendig teeken hare zielesmart te verraden, wanneer onder hare oogen haar kind op eene wederrechtelijke wijze den dood moest ondergaan? De H. Maagd nochtans, hoezeer zij als het ware in eene zee van bitterheid was gedompeld, laat op geene wijze hare droefheid blijken. Hare woorden en hare handelingen geven getuigenis van eenen moed, die tegen alle rampen bestand is. Geen enkele zucht, geen enkele klacht ontvalt haar. Wel verre

van te bezwijmen, gelijk gewoonlijk het geval is met menschen, die door eene bovenmatige smart worden getroffen, overmeestert zij hare droefheid. En toch, zij lijdt alleen meer dan alle moeders te zamen, die ooit op aarde leefden en getroffen werden in hetgeen hun hart het dierbaarst was op de wereld! Zij klaagt evenwel niet: zij houdt hare smart in door zich op de edelmoedigste wijze aan den wil Gods te onderwerpen; standvastig en onwrikbaar blijft zij aan den voet van datzelfde kruis, waaraan haar Zoon, geheel doorwond en aan alle verguizing bloot gegeven, is vastgenageld. Hoe treffend wordt niet deze hare heldhaftige standvastigheid in deze woorden van den Evangelist geschetst: *Naast het kruis stond zij. Stabat juxta crucem* ¹⁾. Daar stond Maria verslonden in de beschouwing van Gods cindelooze barmhertigheid, die, om aan schuldige slaven het eeuwig leven te schenken, het doodvonnis van zijnen eenigen zoon had geteekend: *Stabat*. Daar bleef zij staande vol ontzag voor de strenge rechtvaardigheid des Eeuwigen Vaders, die, om aan de zondaars vergiffenis te kunnen schenken, zijn eenigen Zoon, de heiligheid en de onschuld zelve, niet had gespaard: *Stabat*. Daar bleef zij staande zon-

1) S. Joan. XIX, 25.

der zich in het minst te laten afschrikken, noch door de woede der schriftgeleerden en Fariseën, noch door de onbeschoftheid der soldaten, noch door de woeste kreten van eene opgewondene volksmenigte, maar verheven boven alle beproevingen van dit sterfelijk leven: *Stabat juxta crucem*; daar bleef zij staande aan alle eeuwen een voorbeeld van onverwinnbare standvastigheid en geduldigheid achterlatende. De Moeder des Heeren, zegt de H. Ambrosius, bleef onverschokken staan onder het kruis; en gedurende al den tijd, dat haar Zoon daaraan hing, trotseerde zij onbevreesd de woede zijner vervolgers.

Teekenen wij nu de andere voorbeelden van geduldigheid aan, die Maria ons heeft achtergelaten. Van af het tijdstip dat de Verlosser ten hemel opklom, dat de H. Geest over de Apostelen nederdaalde, dat de prediking van het Evangelie een aanvang nam, tot aan het uur van haren dood hield de H. Maagd niet op blijken te geven van hare onwankelbare geduldigheid in het lijden. Nog rookte de aarde van het bloed door haren Zoon gestort voor de verlossing der wereld, en reeds toen werden de Joden in grooten getale ontrouw aan Christus. O hoezeer moest die afval de Moeder des Heeren niet bedroeven en pijnigen!

Het joodsche volk, het volk, dat door God

onder alle volkeren der aarde was uitverko-
 ren en dat den naam droeg van Gods volk;
 dat volk, dat door de aartsvaderen was be-
 stuurd en door de profeten was onderwezen
 geworden; dat volk, aan hetwelk God zelf
 in persoon zijne wet had afgekondigd, aan
 hetwelk hij met eigen mond de bewonde-
 renswaardigste beloften had gegeven; dat
 volk, uit hetwelk Maria was gesproten en in
 welks midden zij van hare kindsheid af was
 opgevoed en opgegroeid; dat volk, van het-
 welk de Verlosser zijne menschelijke natuur
 had aangenomen; dat volk leefde voor een
 groot gedeelte in duisternis, in ongerech-
 tigheid, in dwaling, in vijandschap met God,
 ter prooi aan allerlei ellenden en onder den
 druk der eeuwige verdoemenis. O! hoe moest
 Maria niet treuren bij de gedachte aan al die
 ellenden! Welk een pijnlijken indruk maakte
 het niet op haren geest en op haar gemoed
 te moeten denken, dat het kostbaar bloed
 van haren Zoon voor zooveel millioenen zon-
 daars, die in hunne ongetrouwheid versteend
 bleven, vruchteloos was vergoten! Nog vond
 de H. Maagd eene andere aanleiding om haar
 geduld te oefenen tijdens haar langdurig
 verblijf op aarde; want verre van haar he-
 melsch vaderland versmachtte zij vurig, hoe-
 zeer ook met gelatenheid, naar het oogen-
 blik, dat zij in den hemel haren Zoon zou

wedervinden, dat zij met hem zou vereenigd worden, dat zij van nabij, in eene onuitsprekelijke vervoering, de heerlijkheid zijner Godheid, den glans en den luister zijner heilige menschheid zou mogen aanschouwen. Het aardse had voor haar alle bekoorlijkheid en belangrijkheid verloren; en zij stelde zich tevreden met het tot instandhouding van haar leven volstrekt noodige voedsel. *Mijne ziel, zoo sprak de profeet 1), weigert allen menschelijken troost; mijne gedachte is op God alléén gericht en in hem alléén vind ik mijne vreugde.* Met meer recht dan David kon Maria aldus spreken, wier liefde tot God zoo verlicht en zoo volmaakt was. De goddelijke troost, dien zij putte in haar geloof, hare hoop, hare liefde en in de herhaalde bezoeken van haren Zoon en van de Engelen, wel verre van haar te bevredigen, deden slechts des te meer haren varigen wensch ontvlammen om God van aanschijn tot aanschijn te aanschouwen; en daar *het uitstel eener verhoopte zaak de ziel bedroeft 2)*, daarom was ook het langdurig verblijf van Maria op aarde voor haar als een geestelijk martelaarschap, dat diepe zuchten aan haren boezem ontlokte en stroomden van tranen uit hare oogen deed vloeien.

1) Ps. LXXVI, 3, 4. 2) Prov. XIII, 12.

Zeker bleef Maria volkomen onderworpen aan Gods heiligen wil, dien zij hooger achtte dan den haren; maar die volkomen onderwerping aan Gods welbehagen bevrijdde haar niet van de folteringen van haar martelaarschap; zij bracht in haar niets anders te weeg dan dat zij haar lijden liefhad, omdat het Gods wil was dat zij leed: en de deugd van geduldigheid bestaat juist daarin, dat wij het lijden, dat hij ons overzendt, liefhebben, en niet daarin, dat wij ongevoelig daarvoor zijn. Sophronius had dit soort van verborgen martelaarschap begrepen, en hij vestigt onze aandacht daarop in de volgende bewoordingen: Beschouwt, zoo spreekt hij, en overweegt wel het lijden van Maria's hart na de hemelvaart Onzes Heeren Jesus Christus; ziet met welk eene vurigheid gemengd met geduld zij naar het bijzijn van haren Zoon en van haren God in de eeuwigheid verlangde. Wanneer gij al de gevoelens van liefde en van volmaakte overgeving aan Gods wil van alle menschen te zamen bij elkander naamt, zoudt gij zelfs niet eens in staat zijn u een zwak afbeeldsel te vormen van de heldhaftige gesteltenis van Maria's hart.

V.

OP WELKE WIJZE WIJ DE GEDULDIGHEID DER
H. MAAGD KUNNEN NAVOLGEN.

De voorbeelden van onverwinbare geduldigheid, die Maria ons heeft achtergelaten, noodigen ons uit en moedigen ons aan om die deugd te beoefenen, naar de mate althans van onze krachten en van de ons verleende genade. Wij zullen, al is het ook slechts van verre, het voetspoor volgen van dat verheven en volmaakt toonbeeld, zoo wij met geduld de tegenheden verdragen, die wij moeten ondergaan, hetzij door het verlies van ons tijdelijk vermogen, van onze gezondheid, van onzen goeden naam, hetzij door het onrecht, de lastertaal, de vervolgingen en de tegenspraak onzer vijanden en ook onzer vrienden; vooral zoo wij, wel verre van iets te zeggen of te doen dat hen lindert, ons wachten van hun in het geringste ons misnoegen te toonen, bijzonderlijk wanneer zij door hunne woorden of hunne handelingen ons mochten hebben gekrenkt. Wanneer wij ons zelven innerlijk ontsteld gevoelen, blijven wij dan meester over ons zelven door het stilzwijgen te bewaren, want zwijgen is alsdan vooral van gewicht. Ook hij, die anders het verstandig-

ste is, zal moeielijk, als zijn hart ontsteld is, die woorden van drift op zijne lippen inhouden, die én dengene, die ze spreekt, én dengene, tot wien ze gericht worden, kwetsen. Hij nu, die in zulke omstandigheden zwijgt, zal dit tweevoudig kwaad vermijden, zonder nog te spreken van de tweevoudige verdienste, die hij in Gods oog verworft door de geduldigheid, die hem zijne tong in bedwang doet houden. Toen de zondaar, zegt de Psalmist, ¹⁾ tegen mij opstond, om mij te lasteren en kwaad van mij te spreken, bewaarde ik het stilzwijgen en sprak ik geen enkel woord ten einde allen twist te vermijden. De heiligen prijzen zoodanige handelwijze, die zij als een der krachtigste middelen beschouwen om het geduld te bewaren. Luister, zoo spreekt de heilige abt Isaias, ²⁾ naar den raad, dien ik u ga geven, en volg dien zorgvuldig; Wanneer men u iets beleedigends toevoegt en gij u in gramschap voelt ontstoken. bewaar dan het stilzwijgen totdat uwe ziel weder kalm en bedaard is geworden; dan moogt gij spreken als het u goeddunkt, doch met zachtheid. Vindt gij u door uwen plicht gedwongen iemand eene terechtwijzing te geven, doe dit niet zoolang gij onder den invloed van

1) Ps. XXXVIII. 2) In Bibliöth. Sacr.

uwe ongeduldigheid zijt, want mogelijk zou dit gevoel u overmeesteren; wacht totdat uwe opgewondenheid is geweken en geef eerst dan uwen raad of uwe terechtwijzing. Wanneer uw hart ontsteld is, moet gij in uw binnenste keeren en van God de genade afsmeeken, dat hij u die opwellingen van gramschap, die uw gemoed ontroeren, doe overwinnen, ten einde gij daarna in staat moogt zijn om te spreken zonder de minste bitsheid of hevigheid in uwe gezegden te doen blijken. Beijveren wij ons ook om die geduldigheid in ons zelven aan te kweeken door met liefde alle dingen, die ons hinderen, hetzij die groot hetzij die klein zijn, aan te nemen; bidden wij God, dat hij ons die onaangenaamheden doe liefhebben en daarnaar doe verlangen, daar het een zoo schoon en zoo verdienstelijk werk is die met geduld te lijden. Eindelijk, overwegen wij dikwijls de noodzakelijkheid der geduldigheid; dit toch is een der beste middelen, die ons zullen behulpzaam zijn om ons die deugd in beoefening te leeren brengen. Zou het geen dwaasheid zijn van een soldaat te willen verwachten, dat hij zijn leven verdedigde of als overwinnaar uit den strijd wederkeerde, wanneer hij ongewapend op het slagveld treedt? Even noodzakelijk nu als de wapenen zijn voor den

soldaat, even onmisbaar is het schild der geduldigheid voor den christen, om in den nimmer eindigenden worstelstrijd dezes levens zijne ziel in staat van genade te bewaren, om haar te doen zegevieren over al de vijanden, die haar omringen, en om de kroon te erlangen, aan allen beloofd, die deze zullen trachten te verdienen. *De geduldigheid is u noodzakelijk*, zegt de Apostel in zijn brief aan de Hebreërs 1), *om door het volbrengen van Gods wil de u toegezegde goederen te verwerven.*

Een ieder heeft in den omgang met zijnen evennaaste geduld noodig om de tegenspraak, de verwijten, de moeielijkheden, de onaangenaamheden te verdragen en om zich naar den wil van anderen te schikken in hetgeen geoorloofd is. *Ik bezweer u dus*, zoo spreekt de H. Paulus tot de geloovigen van Ephese 2), *ik, die in de boeien verzucht om Christus' wille, dat gij u gedraget op eene wijze, die uwe roeping waardig is, door in alle dingen de ootmoedigheid en de zachtmoedigheid te beoefenen, door elkander met liefde te verdragen en door u te beijveren om de eenheid van geest te bewaren door den band des vredes.* De overheden, de huisvaders, allen die met

1) Hebr. X. 36.

2) Ephes. IV. 1, 2.

eenig gezag bekleed zijn hebben geduld noodig om, zonder enig nadeel voor hunne ziel, de talloze ongehoorzaamheden hunner dienstboden, hunner kinderen en hunner ondergeschikten te kunnen verdragen. Zij hebben geduld noodig om berisping en bestraffing eenigen tijd uit te stellen, indien zij tot gramschap vervoerd worden of overtuigd zijn, dat de bestraffing geen nut zal aanbrengen. Vooral echter is die deugd noodzakelijk op het oogenblik dat men eene terechtwijzing geeft of eene straf oplegt, opdat deze altijd geëvenredigd zijn aan de schuld en nooit de behoorlijke mate te boven gaan; opdat men daarbij nooit woorden bezige, die soms nog moeilijker te verdragen zijn dan de bestraffing zelve; opdat het nut der bestraffing niet worde weggenomen door de opvliegendheid en de driftigheid van hem, die ze toedient: want men geeft een slecht voorbeeld als men zelf in zonde valt, terwijl men eens anders fouten bestraft. De H. Paulus zegt nog op eene andere plaats ¹⁾: *Houd aan, bestraf, verzoek met alle geduld*. Hij verlangt zelfs, dat diegenen, die het meest verdienen beschaamd gemaakt te worden, zooals de ketters, die hardnekkig blijven, met de grootste zachtmoedigheid en met een

1) II. Tim. IV. 2.

onverstoorbaar geduld zullen behandeld worden. Het betaamt een dienaar Gods; zoo spreekt hij, ¹⁾ bezadigd en geduldig te zijn jegens iedereen, en hen, die weerstand bieden aan de waarheid, met zachtmoedigheid terecht te wijzen, in de hoop, dat God hun eens den geest van boetvaardigheid zal verleen om die te erkennen.

VI.

VAN DE GROOTE VERDIENSTEN EN DE KOSTBARE
VOORDEELEN DIE DE GEDULDIGHEID ONS
VERWERFT.

De geduldigheid doet ons ons zelfen overwinnen; wij behalen daardoor de schoonste, de kostbaarste zegepraal; en grooter roem is er in gelegen zich zelfen te overwinnen dan ontelbare legers te verslaan, dan koninkrijken te veroveren, dan het heelal onder zijne macht te brengen. Inderdaad, de machtigste, de ontembaarste vijand van den mensch, de vijand, dien hij het meest heeft te duchten, is hij zelf, is zijn eigen wil, die altijd er naar streeft zich zelf te bevredigen, is zijne voortdurende en hevige neiging tot het kwaad. De geduldigheid nu

1) Ibid. II. 24.

alleen is in staat die ongelukkige neiging van het menschelijk hart te overwinnen. Doet iemand ons eenig onrecht aan, terstond gevoelen wij iets in ons zelve, dat ons aanzet om ons te wreken, en wij zijn er spoedig op uit om het middel daartoe te vinden. De geduldigheid echter biedt krachtig wederstand aan die neigingen; zij verzet zich daartegen en overwint die. En dit is nog niet alles. Wel verre van iets te doen of te zeggen dat den persoon, die hem beleedigd heeft, zou kunnen schaden, zal de geduldige mensch hem goed doen en goed van hem spreken; en met zich zelf aldus te overwinnen behaalt hij eene overwinning, die des te roemrijker is naarmate zij moeilijker en zeldzamer is; hij maakt zich welgevallig in het oog van God, die alleen de ware verdiensten onderscheidt en hij bereidt zich zelf eene kroon, niet op deze wereld maar in den hemel: eene onsterfelijke kroon, die bij zijne intrede in het eeuwig verblijf der heerlijkheid zijn hoofd zal versieren. De H. Geest heeft gezegd: *De geduldige is beter dan de dappere. Melior est patiens viro forti* 1). Hij, die altijd weerstaat aan den booze en verdraagt en aldus zijne ziel altijd in lijdzzaamheid weet te bezitten, verdient de voor-

1) Prov. XVI, 32.

keur boven hem, die steden, gewesten en koningrijken aan zijne macht onderwerpt.

De geduldigheid maakt ook den christen machtiger dan al de machten der hel. Ontwifelbaar zeker is het dat één enkele duivel zonder moeite kan ten uitvoer brengen wat aan de vereende krachten der geheele wereld nauwelijks mogelijk is. De geduldige mensch echter overwint, met Gods hulp, die hem steeds ter zijde staat, al de duivelen, hoezeer zij ook tegen hem samenspannen om hem ten onder te brengen. Satan is in staat, als God, het hem niet belet, om ons van onze goederen te berooven en ons met allerlei kwellingen te overladen. Dit is echter zijn eigenlijk doel niet. Eerst en vooral is hij er op uit om ons tot ongeduld op te zetten, om ons zooverre te brengen, dat wij morren tegen God en met bitterheid over onzen evennaaste spreken; dat wij twifelen aan Gods voorzienigheid en dat wij er aan denken om aan anderen het kwaad, dat zij ons op zijne ingeving aandeden, te vergelden. De ware christen nu, die zich met geduld gewapend heeft en zijnen steun en zijne sterkte vindt in den bijstand Gods, blijft standvastig te midden van al die bekoringen en aanvechtingen van den geest der duisternis. En, krachtens het recht en de aanspraak, die Jesus Christus, de oorsprong van alle goede

werken en alle verdiensten, hem door zijnen dood heeft verdiend en die hij met zijn goddelijk bloed heeft bezegeld, treedt hij glorierijk het rijk der hemelen binnen, om daar eene der plaatsen in te nemen, die door de afgevallen engelen zijn opengevallen. *Zalig de man*, zegt de Apostel Jacobus ¹⁾, *die de beproeving doorstaat, want, als hij beproefd en waardig zal bevonden zijn, zal hij de kroon des levens erlangen, die God aan die hem liefhebben heeft toegezegd.*

Nog bezit de deugd van geduldigheid eene andere kostbare eigenschap, daar zij als het ware de bewaarster en de steun is van alle andere deugden. Iminers de andere deugden hebben hare vijanden en hare tegenstrijdige neigingen, tegen welke zij te strijden hebben; zooals de ongeregelde bewegingen, die in het binnenst der ziel opkomen, en in het bijzonder die gevoelens, die ons in tegenspoed en in het algemeen in moeilijke omstandigheden verontrusten. De eerste dier neigingen is de afkeer, dien ons de kwelling van welken aard dan ook, welke wij te lijden hebben, veroorzaakt; die afkeer geeft terstond aanleiding tot granschap, tot bitterheid, tot haat en wrok en andere hartstochten, die de ziel als zoovele dwingelan-

1) S. Jac. I, 12.

den beheerschen. De geduldigheid daarentegen verheft den christen boven alle wederwaardigheden; zij brengt hem tot bedaren en doet hem tot de rede terugkeeren, en zij belet, dat de andere hartstochten tegen de daaraan tegenovergestelde deugden opstaan of althans die overwinnen. De geduldige mensch bijgevolg, omdat hij terstond dien hartstocht, die de voorname bron der anderen is, in bedwang houdt, behoudt alle deugden in vrede. Dit bedoelt de H. Gregorius 1), wanneer hij verzekert, dat de geduldigheid de bewaarster is der overige deugden, omdat zij alles afweert en verwijderd wat eenigermate een beletsel daartoe zoude wezen. Om geene andere reden ook voegt onze Goddelijke Zaligmaker, na aan zijne leerlingen de verschillende vervolgingen, die zij in de wereld tegemoet gingen, te hebben voorspeld, daarbij 2): *Door uwe geduldigheid zult gij uwe zielen bezitten.* Blijkbaar wilde hij hun daarmede te kennen geven, dat de geduldigheid hun het middel zou wezen om te midden van de beproeving het geestelijke leven hunner zielen en tegelijk al de genaden, de gunsten en de gaven, die zij ontvangen hadden, te bewaren. Alzoo

1) Hom. XXXV in Ev. S. Luc.

2) S. Luc. XXI, 19.

bewaren wij niet alleen door de deugd der geduldigheid alle deugden, maar zij werkt daarenboven mede om die te vermeerderen en te volmaken. Inderdaad, de bekoringen en de moeielijkheden, die ons in het beoefenen der deugd te voren komen, benemen ons in het eerst den moed, om ons ten laatste zoo ver te brengen dat wij alles verlaten. De geduldigheid nu maakt ons die moeielijkheden dragelijk: zij vermindert die allengskens en bewerkt, dat wij eindelijk onze kwellingen liefhebben, die een der zekerste middelen zijn om vorderingen te maken op den weg der heiligheid, om wel te leven en wel te sterven. De geduldigheid zegt de H. Jacobus, 1) moet volmaakt zijn in hare werken, opdat gij zelven heilig en volmaakt in alle opzichten moogt wezen, dat wil zeggen: uwe geduldigheid moet van dien aard zijn, dat niets in staat zij u van den weg der christelijke volmaaktheid, dien gij naar Gods wil moet bewandelen in die mate als uw stand dit medebrengt, te doen afwijken.

1) S. Jac. I, 4.

VII.

VAN DE ONSCHATBARE WAARDE DIE HET LIJDEN
HEEFT.

Ongetwijfeld is elk goed werk, dat de rechtvaardige verricht, Gode welgevallig en verdienstelijk in zijne oogen. Nochtans onder alle goede werken is er geen, dat den Heer meer behagelijk is, dan met een volkomen geduld uit liefde tot Hem te lijden. In de andere goede werken komt min of meer althans de natuur aan den mensch te hulp, die altijd min of meer tot het goede geneigd is; in het lijden evenwel is dit het geval niet, daar de natuur met alle kracht zich daartegen verzet: en er wordt een grootere mate van liefde tot God vereischt om wederwaardigheden te verdragen dan wel om eenvoudig een goed werk te verrichten.

De geduldigheid in tegenspoed maakt ons daarenboven meer gelijkvormig aan God, ons opperst goed. Ongetwijfeld had zijne eindlooze goedheid jegens den mensch zich op eene heerlijke wijze geopenbaard in de schepping van hemel en aarde en in de talloze andere weldaden hem geschonken; doch op onvergelykelijk meer wonderbare wijze heeft zij uitgeschitterd in de geduldig-

heid, waarmede de God van barmhartigheid onze ondankbaarheid heeft verdragen, en doordat hij ons zoozeer heeft liefgehad, dat hij onze zwakke natuur wilde aannemen en op een kruis wilde sterven om ons te verlossen. Door alzoo met geduld te lijden uit liefde tot God en tot den evenmensch maakt de mensch zich meer gelijkvormig aan God dan door het beoefenen der overige deugden. Ziehier op welke wijze de H. Chrysostomus ¹⁾ deze waarheid doet uitkomen: Niets is edeler en eervoller dan te lijden voor Jesus Christus: het is grooter dan meester te zijn van het heelal, roemrijker dan een Apostel te wezen, dan wonderen te verrichten, dan de dooden op te wekken of de wijsheid der engelen te bezitten. Neen, niets is den Christen heilzamer dan in- of uitwendige kwellingen: en eene beproeving, welkdanige dan ook, die men uit liefde tot God geduldig verdraagt, is van eene onvergelykelijk grootere waarde dan elk ander goed werk, dat men zou kunnen verrichten. Blossius ²⁾ geeft ons de reden daarvan aan: omdat, zoo spreekt hij, de mensch daardóór van meer nabij het lijden van Jesus Christus navolgt en volkomener deel heeft aan zijne verdiensten. De-

1) Hom. IV, in Ep. ad Philipp.

2) C. XXV.

zelfde schrijver voegt er bij, dat de grootste eer van den mensch daarin gelegen is, dat hij hier beneden lijdt uit liefde tot God; ja, zoo verheven is deze eer, dat hij zich die onwaardig behoorde te achten en God behoorde te danken, dat hij hem heeft uitverkoren, geëerd en behandeld als een zijner gunstelingen met hem lijden over te zenden. *De Apostelen waren verheugd (en dankten den Heer,) omdat hij hen waardig had geoordeeld voor den naam van Jesus Christus te lijden* 1). Aan hen die God liefheeft zendt hij rampspoed over en hij beproeft hen door verschillende kwellingen, door bekoringen, door wederwaardigheden, die de evennaaste hem veroorzaakt, door verdrukking, door ondankbaarheid, door het verlies van goederen, door ziekten en krankheden, ten einde hen voortdurend in de gelegenheid te steilen om verdiensten en eer te verzamelen. Weet, zoo spreekt hij door den mond van den profeet Jeremias, dat het juist die steden zijn, waar ik het meest vereerd word en waar mijn naam wordt aangeroepen, die ik het eerst zal beproeven. En de Apostel Paulus drukt den Hebreërs deze vermaning op het hart: 2) *Weest bezorgd om het lijden niet gering te achten: want het is de tijd, waarop de Heer,*

1) Act. V, 41.

2) Hebr. XII, 6.

die diegenen kastijdt die hij liefheeft, de zijnen bezoekt. Hoeveel dienaren Gods hebben de waarheid van deze uitspraak bevestigd! Hoe dikwijls liet God toe, dat heiligen, die een leven vóór zich hadden vol van de grootste deugden, soms in eens door lastertaal werden aangevallen of door ziekten werden terne-dergeworpen! Dit kwam omdat God hunne heiligheid tot volkomenheid gebracht en gereinigd wilde zien door het geduld, dat zij te midden van zooveel kwellingen zouden doen blijken.

Gelukkig de zielen wie God dergelijke kwellingen overzendt: dit immers is een duidelijk bewijs zijner liefde en een zeker teeken van voorbeschikking: *Omdat gij den Heer welgevallig waart, daarom moest gij door kwelling beproefd worden: Quia acceptus eras Domino; necesse fuit ut tentatio probaret te.* ¹⁾ Niets ontbrak Tobias om Gode welgevallig te zijn: zijn leven was vlekkeloos, hij bewandelde het pad der deugd en was tot de eeuwige zaligheid voorbeschikt. Daarom dan ook bezocht de Heer hem met kwellingen, die in de orde der goddelijke wijsheid een zeker middel zijn om tot de eeuwige gelukzaligheid te geraken. Welk zekerder bewijs van liefde kon God aan de

1) Tob. XII, 13.

martelaars geven, of welk zekerder teeken van hunne eeuwige voorbeschikking konden zij reeds te voren hebben dan hun martelaarschap zelf? De Kerk verlangt dan ook geene andere gronden om hen als heiligen en als inwoners van het hemelsch Jerusalem te vereeren en aan te roepen: dat zij den marteldood ondergingen is haar genoeg. De H. Dinacus ¹⁾ spreekt hierover in dezer voege: De vervolgingen der dwingelanden hebben opgehouden de Kerk te verontrusten: God evenwel zal wel het middel weten te vinden om die te vervangen door andere soorten van beproevingen zoowel naar het lichaam als naar de ziel ten einde zijne dienaren te volmaken: de ziel zal gekweld worden door bekoringen van hoogmoed, door verkeerde gedachten, door beleedigingen, door verguizingen, door kwaadsprekendheid, door lastertaal; en daarin zal zij gelegenheid vinden om haar geduld te oefenen; het lichaam zal aan tal van ziekten en krankheden onderworpen zijn; en de geloovigen, die met geduld die verschillende beproevingen zullen doorstaan, zullen als het ware den marteldood ondergaan: een marteldood verdienstelijker dan elke andere, dien men op aarde kan lijden, omdat bij langduriger is. Waarom,

1) C. XCIV

zoo vraagt de H. Gregorius 1) zendt God den rechtvaardige hier beneden zooveel kwellingen over? Omdat, zoo beantwoordt dezelfde Heilige deze vraag, omdat hij door middel van dat voorbijgaand lijden hen tot den hoogsten trap van geluk en heerlijkheid in den hemel wil opvoeren. Het lijden is als het ware het zegelmerk van zijne liefde en van hunne voorbeschikking. Hij ontnemt hun dingen, die geene waarde hebben, om hen door hun geduld goederen te doen verdienen, die boven alle waarde verheven zijn: hij laat toe, dat zij door de menschen veracht worden, opdat zij eens voor geheel het heelal zouden verheerlijkt worden. Vandaar dat de heiligen de achting der wereld vluchten, den voorspoed vreezen en eenig en alleen daarnaar streven om onbekend en vergeten te zijn; zij verlangen onbekend te blijven, omdat de gezindheid om met geduld dien toestand van vernedering te lijden een teeken van zaligheid is, dat hun moed geeft en dat hunne hoop op de eeuwige belooning versterkt.

Voorzeker beminde de Allerhoogste Maria, zijne welbeminde dochter, meer dan alle andere schepselen; en daar hij almachtig is, had hij ongetwijfeld de macht om haar alle

1) Lib. III. Moral.

kwellingen zoowel naar de ziel als naar het lichaam te besparen: en niettegenstaande dit alles had Maria haar geheel leven lang de wreedste smarten te verduren. Wij hebben haar lijden en hare beproevingen, die alles overtreffen wat men hier beneden lijden kan, besproken. Daar God haar meer liefhad dan eenig ander heilige, daarom moest zij meer dan iemand lijden; en daar zij door den Heer was uitverkoren om in den hemel boven alle gelukzaligen verheven te worden, was het noodig dat zij leed met eene variger liefde, met eene diepere nederigheid, met grooter geduld en gelatenheid dan alle anderen. Ongetwijfeld had zij zich door het beoefenen van alle andere deugden in een hoogen graad van volmaaktheid de grootste verdiensten verworven; maar het heldhaftig geduld, dat zij te midden van hare smarten liet blijken, vermeerderde die op eene schitterende wijze. De H. Bonaventura aarzelt dan ook niet te zeggen: gedurende het Lijden van haar goddelijk kind bereikte de H. Maagd het toppunt harer verdiensten, want de smart, die zij gevoelde toen zij hem zag lijden, bereikte de uiterste grenzen, die hier beneden te bereiken zijn. Is het dan ook niet billijk, dat wij uit Gods hand al de kruisen aannemen, die het hem behagen zal ons over te zenden;

dat wij de beproevingen op prijs stellen; dat wij die als gunsten beschouwen, daar het voor onze ziel zoo eervol en zoo voordeelig is uit liefde tot hem te lijden!

't Is eene deugd alléén den christen eigen, zegt de H. Hieronymus, de kwellingen dezes levens aan te zien als zoovele gunsten, die God ons schenkt, en hem daarvoor te danken. Inderdaad, als de ongeloovigen zich gedrongen gevoelen hunnen Schepper dankbaar te zijn, is het alleen voor de tijdelijke gaven, die hij hun mededeelt. Zijn alzoo de voordeelen van de christelijke geduldigheid zóó groot, met welke zorg moesten wij ons dan niet beijveren om die te verkrijgen? En kunnen er wel moeilijkheden bestaan, die wij niet gaarne zouden overwinnen om die te verkrijgen?

VIII.

MIDDELEN TER VERKRIJGING DER GEDULDIGHEID.

Een der voornaamste middelen ter verkrijging der geduldigheid is zich wel overtuigd te houden van deze geloofswaarheid: al de kwellingen, die in dit leven ons kunnen overkomen, komen van God, als van haren oorsprong en hare eerste oorzaak. Deze waarheid moet diep in onze ziel gegrift

en levendig in ons geheugen geprent zijn, indien wij verlangen geduldig te zijn. *Goed en kwaad alzoo, leven en dood, armoede en rijkdommen, alles komt van God*, zegt de Wijze Man. *Overkomt ons in dit leven wel eenig onheil*, roept de Profeet uit, *dat zijn oorsprong niet neemt uit God?* Wij moeten hier evenwel de zaak wat nader uitleggen.

In die kwellingen, die uit natuurlijke oorzaken ontspruiten, zooals ziekten, die door de smetstoffen der lucht worden voortgebracht, het verlies van goederen ten gevolge van schipbreuk of andere rampen, valt het niet moeielijk Gods hand te erkennen. Ten opzichte evenwel van andere wederwaardigheden, die uit de boosheid der menschen of van den duivel voortkomen, zooals diefstallen, moorden, lastertaal, bekoringen en zondige gedachten, is dit het geval niet; en het laat zich niet zoo gemakkelijk begrijpen op welke wijze deze van God kunnen komen, want God is niet en kan niet de oorzaak zijn van zonden. *Gij zijt niet een God, die de ongerechtigheid verlangt: Non Deus volens iniquitatem tu es* 1). God heeft een afschuw van de zonde en hij verbiedt die als in strijd met zijne goddelijke volmaaktheden. In het ongelijk of kwaad,

1) Ps. V, 5.

dat de eene mensch den anderen aandoet, behoort men dus twee dingen te onderscheiden: ten eerste: Het *onrecht* of het kwaad dat wordt aangedaan; — en ten tweede: de *zondigheid* van dit onrecht. Het onrecht, bij voorbeeld: eene wonde, die men iemand toebrengt, is een stoffelijk en natuurlijk iets, waartoe God zijne toestemming verleent; want zonder Gods toestemming kan niets van dien aard gebeuren; wat evenwel het *zondige* van die daad betreft, dat uit de boosheid van den mensch voortkomt, daarin stemt God niet toe, maar hij laat het toe, want hij vindt niet goed dit te beletten, hoezeer hij ook de macht daartoe bezit. In dien zin moet men die onbetwistbare en geopenbaarde waarheid begrijpen, dat er geen enkel onheil is, hetzij bijzonder of algemeen, dat niet rechtstreeks van God komt, of wel ter kastijding van den zondaar, of wel ter beproëving van den rechtvaardige. In de H. Schrift treft men tal van voorbeelden aan, die deze waarheid bevestigen. Hier zien wij den goddeloozen Sennacherib den dood vinden door de handen van de dienaars der goddelijke gerechtigheid; daar zien wij den heiligen man Job door den duivel op alle mogelijke wijzen gekweld worden, omdat de Heer zijn geduld wil beproeven en zijne deugd wil volmaken.

Maar 't zijn niet slechts de groote rampen , die van God komen : ook de geringste tegenstrijdigheden dezes levens worden ons door hem toegezonden : dat minachtend gebaar , dat koel stilzwijgen , dat minder eerbiedig gezegde , dat alles zijn verschillende kleine onaangenaamheden , die hij goed vindt ons te doen lijden , opdat wij die geduldig zouden verdragen en daardoor ons verdienstelijk zouden maken in zijn oog. Het oogmerk van Gods goedheid is aldus om al ons lijden tot ons voordeel te doen strekken ; en de heiligen hebben deze gedachte altijd beschouwd als het meest uitstekend middel om te midden der moeielijkste omstandigheden het geduld te bewaren. De H. Dorotheus ¹⁾ spreekt hierover als volgt: Steeds was het bij alle meesters van het geestelijk leven een aangenomen grondregel van zelfs het geringste leed , dat men te verduren heeft , aan God als aan de eerste oorzaak daarvan toe te schrijven ; en met dien grondregel te volgen smaakten zij in den grond huns harten eenen zoeten vrede , die hun leven op aarde niet ongelijk deed zijn aan dat der zaligen in den hemel. Evenals de deugdzame Judith ²⁾ sprak tot de inwoners van Bethulië , om hen tot geduld in hun

1) Serm. VII.

2) Judith. VIII. 27.

ongeluk aan te sporen, behooren oock wij ons zelve overtuigd te houden, dat onze kwellingen veel geringer zijn dan onze zonden, en dat zij ons van God zijn overgezonden: niet tot onzen ondergang, maar tot ons voordeel, om ons te verbeteren en ons tot onzen plicht terug te brengen.

Ziedaar hoe wij in onze kwellingen moeten denken: zonder ons op te houden bij de onrechtvaardigheid en de boosheid der menschen, moeten wij aannemen, dat de goddelijke goedheid, met ons die over te zenden, enkel en alleen onze bekeering verlangt, als wij in zonde leven, en onze volmaking, als wij tot de rechtvaardigen behooren, en dat het vooral haar inzicht is om ons de middelen aan de hand te doen, die onze eeuwige zaligheid kunnen verzekeren. Want, hoevele verdiensten zal onze geduldigheid ons niet verwerven, indien wij de hand Gods aanbidden, die ons kastijdt; indien wij onzen evennaaste liefhebben, dien God als een werktuig bezigt om ons te kastijden; indien wij ons dankbaar betoonen jegens zijne barmhartigheid, die ons aldus den waren weg tot de zaligheid doet opgaan. Wanneer de kroon der eeuwige heerlijkheid het loon is der christelijke geduldigheid, dan valt het gemakkelijk te erkennen, hoezeer God ons lief heeft,

als hij toelaat, dat wij gekweld, verdrukt worden en dat wij onze tijdelijke goederen, onze eer en goeden naam verliezen. Hij, die besloten heeft God te dienen, zegt de H. Dorotheus, ¹⁾ moet zich bereid houden op kwellingen en beproevingen; hij moet daarenboven overtuigd zijn, dat geen enkel onheil plaats heeft zonder den bepaalden wil of de toelating der goddelijke Voorzienigheid, en vastelijk gelooven, dat, wat God ook ten onzen opzichte doen moge, hij altijd tot ons welzijn handelt, onder de ingeving zijner goedheid, zijner barmhartigheid en zijner liefde jegens ons. 't Valt niet te betwijfelen dat God aldus handelt niet slechts ten opzichte van diegenen, die hem altijd getrouw bleven, maar ook ten opzichte der zondaars, die door boetvaardigheid tot hem terugkeerden en moedig blijven voortwandelen op den weg der zaligheid. Wat diegenen betreft, die hardnekkig in hunne zonden volharden en, niettegenstaande God hen blijft kastijden, nochtans voortdurend zich tegen hem blijven verzetten, hunne ongeduldigheid zal slechts het begin zijn van hunne eeuwige verdoemenis. Zij bezitten dezelfde middelen ter zaligheid als anderen; maar het misbruik, dat zij er van

1) Serm. VII.

maken graaft tusschen hen en de uitverkorenen een onmeetbare kloof. De kwellingen komen alle van God: kan men wel deugdelijker en krachtiger beweegreden hebben om die met liefde aan te nemen? De heilige man Job, overtuigd als hij was van die waarheid, bleef onwankelbaar te midden der vreeselijkste rampen. De Sabeërs en Chaldeërs hadden zijne kudden geroofd; Satan had de macht ontvangen om zijne kinderen te doen omkomen, en nooit evenwel sprak hij den naam uit van hen, die hem al zijne ongelukken hadden berokkend; in al zijne wederwaardigheden zag hij eenig en alleenlijk de hand Gods, die hem deze tot zijn welzijn overzond. *De Heer heeft gegeven, de Heer heeft ontnomen; zijn allerheiligste wil geschiede en zijn aanbiddelijke naam zij gezegend!* — Toen Semeï de vermetelheid had om David te vervloeken, hem te beleedigen en zelfs hem smaadwoorden naar het hoofd te werpen, toen zag de koning in zijn persoon niet een onderdaan, die hem beleedigde; hij zag alleen in hem het werktuig Gods, die zich van een gering schepsel bediende om hem te vernederen. Laat hem begaan, zoo sprak de Koning tot zijne hovelingen, die verwonderd stonden over zijne zachmoedigheid en zijne geduldigheid: de Heer heeft hem bevolen aldus te handelen. Indien

wij die gedragslijn volgen, die wij in zoovele heiligen der nieuwe wet waarnemen, welk een groote eer zullen wij daarmede niet aan God geven, die zijne goedheid zoover drijft, dat hij ijverzuchtig is op onze eerbewijzingen, en welk een groot voordeel zal dit niet voor ons wezen. Wij zullen de liefde bewaren jegens al diegenen, die ons kwaad toewenschen en ons dit berokkenen, doordat wij hen eenig en alleen beschouwen als werktuigen, waarvan God zich bedient om ons tot zijnen dienst te lokken, om ons daarin te doen volharden en ons sterker daaraan te verbinden. O! welk een zoete vrede, welk eene kalmte zoude in onze zielen heerschen, indien wij zonder voorbehoud ons gelijkvormig maakten aan den wil Gods, die na zijne eigene eer niets meer ter harte neemt dan onze zaligheid en dat wij eens deel hebben aan zijne eeuwige heerlijkheid.

IX.

ANDERE KRACHTIGE MIDDELEN TER VERKRIJGING
DIER ONSCHATBARE DEUGD.

Eene levendige overtuiging, dat alles wat op deze wereld plaats grijpt van God komt, en eene volkomene overgeving aan zijnen aanbiddelijken wil, ziedaar twee allerkracht-

dadigste middelen om in onze zielen de geduldigheid te doen wortel schieten en ons aan te zetten om in dit opzicht de H. Maagd na te volgen, die in alles zoozeer was onderworpen ook aan de strengste raadsbesluiten des hemels. Behalve deze middelen zijn er nog andere beweegredenen, die ons in het bijzonder in onze hoedanigheid van zondaars eigen zijn, en die Maria niet betreffen, daar zelfs niet eens de schaduw van het kwaad hare engelreine ziel kon besmetten. Telkens als wij te lijden hebben, hetzij eene of andere lichamelijke ziekte, hetzij eenig onrecht of eenig ongelijk van de zijde van onzen evennaaste, behooren wij in ons zelve te keeren en met kalmte te overdenken, dat onze zonden niet slechts de beproeving, die wij thans ondergaan, maar daarenboven alle mogelijke beproevingen verdiend hebben. Nemen wij dus met blijdschap de kwelling van dit oogenblik aan; beoordeelen en veroordeelen wij ons zelve; en aanvaarden wij aldus gaarne en met hlijdschap onze wederwaardigheden met de meening om aan de goddelijke rechtvaardigheid voldoening te schenken voor de ontelbare schulden, die wij voor onze zonden aan haar te betalen hebben.

Hebben wij, door Gods barmhartigheid, ons zelve niets anders dan dagelijksche fou-

ten te verwijten, ook in dat geval behooren wij nimmer uit het oog te verliezen, dat al het lijden, dat wij op deze wereld kunnen lijden, niet eens voldoende is om die zonden te boeten. Wij verdienen de vlammen des Vagevuurs. En de H. Augustinus ¹⁾ zegt daarvan: *Dit vuur zal vreeselijker zijn dan alles wat de mensch in dit leven kan lijden. Gravior erit ille ignis quam quidquid homo pati potest in hac vita.* Wat zal het dan wezen als wij ons aan een groot aantal doodzonden hebben schuldig gemaakt? God straft die zonden met een eeuwig vuur, wanneer zijne barmhartigheid zijne rechtvaardigheid niet komt ontwapenen, door aan den mensch, die zijn gebod overtrad, tijd tot boetvaardigheid te verleenen. In welke gesteltenis alzoo onze zielen voor God ook zijn mogen, wel verre van te klagen en inwendig te morren tegen onze kwellingen, behooren wij te bekennen, dat wij schuldig zijn en dat wij die verdiend hebben; wij behooren de hand te aanbidde, die ons nu slaat ten einde op den dag der gramschap ons te sparen; wij behooren met den profeet te zeggen ¹⁾: *Guarne wil ik deze kastijding ondergaan omdat ik gezondigd heb.* Hoe voordeelig is het den Christen niet deze gevoelens in zijn hart le-

1) S. Aug. in Ps. XXXII. 2) Mich. VII, 9.

vendig te houden! Hoe gering komen zijne kwellingen hem voor, wanneer hij die vergelijkt bij de eeuwige straffen der hel, die hij verdiend heeft! Koesteren wij niettemin edeler inzichten, als wij lijden: immers lijden alleen uit dankbaarheid jegens Gods barmhartigheid, die in dit leven ons kastijdt om ons in het andere te sparen, is eene liefde, die niet vrij is van eigenbelang. Wij moeten onze gedachten hooger opvoeren. Lijden wij liever uit ijver voor Gods rechtvaardigheid, die behoort gewroken te worden over het onrecht, dat hem is aangedaan door zijne nietige schepselen, arme aardwormen, die hij uit het niet heeft getrokken.

De rechtvaardige, die met deze verheven meening lijdt, is aan God zoo welgevallig, dat hij hem zijne uitstekendste genaden en zijne grootste gunsten schenkt. Wat den zondaar betreft, zegt de H. Gregorius ¹⁾, indien hij van de hand der goddelijke rechtvaardigheid de hem toegezonden beproeving aanneemt als eene straf voor zijne zonden en dientengevolge daarin volkomen berust, is dit het begin zijner bekeering; want Gods goedheid is grooter dan de onwaardigheid van den zondaar; en hij schenkt hem alsdan de noodige genaden om zijne vriend-

1) Lib. II. Mor.

schap, die hij had verloren, terug te krijgen.

Deze gesteltenis evenwel, die ons onze kwellingen als welverdiende straffen voor onze zonden doet aanzien en dientengevolge die ons doet aannemen in een geest van volmaakte onderwerping, zoodanig zelfs, dat wij de hand Gods zegenen, die ons slaat, is niet slechts een middel ter verkrijging der geduldigheid, maar zij helpt ons daarenboven, gelijk wij reeds vroeger opmerkten, om alle andere christelijke deugden ons zelve eigen te maken of die in ons te volmaken. Hierom zeide de heilige abt Pastor: Eéne deugd is er waarin alle andere als het ware zijn vereenigd: ontbreekt ons deze deugd, dan trachten wij te vergeefs de andere te verkrijgen. En toen men hem vroeg, welke die kostbare deugd was, gaf hij ten antwoord: Zij bestaat daarin, dat men zich zelve beschuldigt, dat men met alle oprechtheid het vonnis over zich zelve uitspreekt in alles wat ons onaangenaam bejegt; en dit is de geduldigheid tot hare volkomenheid opgevoerd. Op vele plaatsen beveelt de H. Schrift ons aan om aldus over ons zelve het vonnis uit te spreken. *O mensch*, zegt de Heer door den mond van den profeet Micheas ¹⁾, *ik zal u onderrichten in hetgeen*

1) Mich. VI. 8.

goed is en in hetgeen God wil dat gij doen zult : gij moet barmhartigheid gebruiken jegens uwen evennaaste en voor u zelven een gestreng rechter zijn. De bedorven natuur van den mensch drijft hem aan om gestreng te zijn ten opzichte van anderen en toegevend jegens zich zelven. De heilige gewoonte nu, die wij hier op het oog hebben, verbetert die verkeerde neiging en leert ons ons zelven te beschouwen als de oorzaak van alle kwellingen dezes levens, omdat de zonde, waarvan zij de straf zijn, ons eigen werk is. Wanneer ons eenig onrecht door onzen evennaaste wordt aangedaan, laat ons dan erkennen, dat wij het verdiend hebben. Wanneer wij om iets verzoeken zonder het te verkrijgen, of wanneer eene onderneming ons niet gelukt, laat ons dan in alle oprechtheid de getuigenis afleggen, dat dit mislukken niet meer dan rechtvaardig is en laat ons bekennen, dat wij evenmin eenige gunst als eenig welslagen waardig zijn. Wanneer wij eene opwelling van toorn in ons zelven gewaar worden bij eenige harde en bittere woorden, die men ons toevoegt, laat ons dan terstond in ons zelven keeren om ons te beschuldigen en te zeggen: Ware ik doordrongen van de gevoelens van nederigheid, die ik, meer zelfs dan elk ander, bezitten moest, ik zou mij door die kleinigheid niet gekwetst gevoelen.

Door aldus aan zich zelven al de wederwaardigheden te wijten, die hij ondergaat, en door deze uit de hand van God aan te nemen als eene welverdiende straf voor zijne zonden op deze wereld, verzamelt zich de geduldige mensch kostbare vruchten van vertroosting en aanzienlijke verdiensten. Hij maakt beduidende vorderingen op den weg der deugd en ontvangt van God de geheele en volkomen kwijtschelding zijner zonden. De christen, zegt de H. Dorotheus, zal, met aldus te handelen, een volkomen vrede smaken en met rassche schreden op den weg der deugd vooruitgaan. Dit is de rechte weg, zoo voegt hij er bij: wijken wij van dien weg af, dan zijn alle andere goede werken, die wij ons voornemen te verrichten, onbekwaam om ons den vrede des harten te bezorgen.

Een ander uitstekend middel ter verkrijging der geduldigheid bestaat daarin, dat wij elken dag eene buitengewone beproeving verwachten en onze ziel bereiden om die met moed te verdragen. Hoe gering ook een onverhoedsche aanval zijn moge, toch zijn er altijd groote gevaren aan verbonden: elken keer dat de bekoring den christen overvalt op een oogenblik, dat hij daarop niet bedacht is, is het zeer te vreezen, dat hij daaronder zal bezwijken. Daarom moeten

wij reeds des morgens als wij opstaan denken, dat wellicht in den loop van den dag verschillende onaangenaamheden ons kunnen overkomen, ten einde aldus voorbereid te zijn om die edelmoediglijk uit liefde tot God te verdragen. Wij moeten daarenboven er op bedacht zijn om dit voornemen van tijd tot tijd te vernieuwen, ook dan zelfs wanneer wij met geene andere dan met de meest redelijke menschen te doen hebben en al onze arbeid met gemak en genoegen van de hand gaat. In één woord, wij behooren wel doordrongen te zijn van de gedachte, dat de dag niet zal voorbij gaan zonder dat eene of andere onaangenaamheid ons zal overkomen, die min of meer onze opvliegendheid zal opwekken, die ons droefheid zal veroorzaken, of die ons harde woorden zal doen spreken in plaats van het stilzwijgen te bewaren en alles aan God op te offeren. De abt Isaias geeft den volgende raad: Laat ons er op bedacht zijn, zoo spreekt hij in een zijner geestelijke onderichtingen, dat elk uur van den dag in staat is eene of andere gebeurlijkheid met zich te brengen, die in strijd is met onze verlangens: daarom laten wij ons voorbereid houden op alles wat met mogelijkheid kan gebeuren, want de onaangenaamheden, die wij voorzien, verliezen bijna geheel hare bit-

terheid en zijn gemakkelijk en met kalmte te verdragen.

Dit laatste middel kunnen wij nog krachtiger doen zijn door het dikwijls overwegen van het lijden van Jesus Christus en door het beschouwen van de wonderbare geduldigheid, die in al de omstandigheden van dit groot geheim van onze verlossing uitblonk. Overwegen wij daarom de smarten van onzen God en zijn wij bezielde met een vurig verlangen om hem zoo volmaakt mogelijk, met de hulp zijner genade, na te volgen. Vestigen wij onze aandacht tegelijk op de geduldigheid der H. Maagd te midden der wreedste kwellingen, die voortdurend hare aardsche loopbaan vervulden en die slechts overtroffen werden door die van haren Zoon. Houden wij onophoudelijk het oog gericht op beide zoo verheven toonbeelden; dan zullen wij te midden der beproevingen onzen moed verlevendigd gevoelen; en wij zullen uit onze kwellingen de vrucht trekken, die God beoogde met ons die over te zenden, dat wil zeggen: wij zullen onze eeuwige gelukzaligheid daardoor bewerken. Smeeken wij herhaaldelijk den Zoon en de Moeder, Jesus en Maria, om de geduldigheid, zonder welke wij nimmer ware christenen zijn zullen; vragen wij die deugd meermalen en vurig in onze gebeden; trach-

ten wij die te verwerven door werken van liefde jegens onzen naaste, door het versterken onzer ongeregelde neigingen en onzer zinnelijke lusten, want de geduldigheid is een der grootste gaven Gods, die hij in den regel niet verleent aan dengene, die niet bezorgd is de voorwaarden te vervullen, waarvan wij zooeven spraken. O! hoevelen die van natuur opvliegend en tot gramschap geneigd waren, heeft die hemelsche gave niet zachtaardig, inschikkelijk en langmoedig gemaakt! De genade voorzeker vernietigt de natuur niet, maar verbetert die: wanneer wij alzoo eene opwelling van gramschap in ons gewaar worden en ons zelve tot opvliegendheid laten vervoeren, dan moeten wij niet ons zelve verschoonen met van onze lichtgeraaktheid de schuld te geven aan de zwakheid onzer menschelijke natuur, maar integendeel wij moeten de schuld daarvan toeschrijven aan ons zelve, aan onze nalatigheid, dat wij niet de middelen hebben gebruikt, die ons de deugd der geduldigheid hadden kunnen doen verkrijgen. Wanneer wij zorg dragen om ons voor God te vernederen en ootmoedig belijden, hoe lauw wij zijn in zijnen dienst en hem tegelijkertijd bidden, dat hij medelieden hebbe met onze zwakheid, dan zullen wij van zijne goedheid ten laatste de gave van geduldigheid

heid erlangen, die ons behulpzaam zal wezen ter verkrijging van alle overige deugden en die tot aan onzen laatsten ademtocht ons in de heiligheid zal doen volharden.

SUB TUUM PRÆSIDIUM, IMMACULATA!

AANHANGSEL.

Op bl. 208 wordt gezegd: „Wat moet het hart van Maria niet gevoeld hebben toen het mes der besnijdenis het bloed van Jesus deed vloeien?” Wij willen te dezer plaatse aanhalen wat de H. Bonaventura hierover zoo schoon heeft gezegd:

„Jesus liet kreten van smart hooren en weende overvloediglijk. zoo groot was de pijn die hij gevoelde. Maar meent gij, dat zijne Moeder, nu zij hem zag weenen, hare tranen konde inhouden? Zij weende ja zelve ook. Terwijl het goddelijk Kind nu, dat zich op haren schoot bevond, hare tranen zag vloeien, bracht hij zijn handje aan haren mond en aan haar aangezicht, om haar daardoor te kennen te geven, dat zij niet moest weenen: want hij wilde niet, dat zijne Moeder, die hij zoo teederlijk liefhad, langer tranen zou storten. Van haren kant ook deed die teedere Moeder, wier ingewanden door de

smart en de tranen van haar Kind geheel en gansch bewogen waren, haar best om hem door gebaren en woorden te troosten. En inderdaad verstandig als zij was begreep zij zeer goed wat hij verlangde, al kan hij ook zijne gedachten niet door woorden uitdrukken. Zij sprak hem toe: »Mijn kind, wilt gij dat ik geen tranen meer storte, houd dan zelf op met weenen; want als gij weent kan ik het niet van mij verkrijgen niet te weenen.” En toen, uit medelijden met zijne Moeder, hield het goddelijk Kind op te weenen. Daarop droogde zijne Moeder zijne oogen af en zij liet haar aangezicht op dat van haar kind nedervallen, laafde hem aan hare borst en troostte hem op alle mogelijke wijzen.

Bl. 73. »O! hoe groot was hare verbazing niet, dat zij zich zelve tegelijk maagd en moeder zag, dat zij haren God moest voeden en met hem mocht omgaan evenals eene moeder met haar pasgeboren kind omgaat!” Over den slaap van het goddelijk Kind en de liefdevolle teederheid van Maria bezitten wij van den H. Alphonsus de Ligorio een allerkeurigst dichttafereeltje. Wij voegen den oorspronkelijken tekst hierbij, daar het ons niet mogelijk is in eene vertaling de keurige en uitgezochte frischheid dier kinderlijke dichtregels weder te geven:

Fermarono i cieli
 La loro armonia,
 Cantando Maria
 La nanna a Gesù.

Con voce divina
 La Vergine bella
 Più vaga che stella
 Diceva così:

• Mio Figlio, mio Dio,
 Mio caro tesoro!
 Tu dormi, ed io more
 Per tanta beltà.

• Dormendo, mio bene,
 Tua Madre non miri;
 Ma l'aura che spira
 È foco per me.

• Cogli occhi serrati
 Voi pur me ferite;
 Or quando li aprite,
 Per me che sarà?

• Le guance di rose
 Mi rubano il cuore:
 O Dio! che si more
 Quest' alma per te.

• Mi sforza a baciarti
 Un labbro sì raro,

De zoete melodie
 Der hooge hemelkoren
 Zweeg, toen de Moedermaagd
 Haar wiegelied deed hooren.

Zóó zong, het minnend oog
 Op 't godd'lijk Kind gericht,
 De Moeder, voor wier glans
 Der sterren luister zwicht:

»Mijn God, mijn Kind, mijn schat
 Zoo dierbaar aan mijn harte!
 Gij slaapt: en ik, ik sterf
 Van zoete liefdesmarte.

»Uw slapend oog, mijn al!
 Rust op uw Moeder niet;
 Toch is 't mij of de lucht,
 Die ge ademt, vlammen schiet.

»'t Werpt nu reeds schichten uit,
 Die 't harte mij doorboren:
 Wat zal 't niet zijn als 't eens
 In vollen glans zal gloren?

»Uw minlijk aangezicht,
 Dat voor geen rozen wijkt,
 Betoovert mij; o God!
 't Is of mijn hart bezwijkt.

»Uw hemelmond, — vergeef me —
 O God! wat zoet verrukken!

Perdonami, caro,
Non posso più, no."

Si tacque, ed al petto
Stringendo il Bambino,
Al volto divino
Un baci dono.

Si desta il diletto
E tuto amoroso
Con occhio vezzoso
La Madre guardo.

Ah Dio! ch'alla Madre
Quegli occhi, quel guardo
Tu strato, fu dardo
Che l'alma feri.

E tu non languisi,
O dur' alma mia,
Vedendo Maria
Languir per Gesu.

Se tardi v' amai,
Belleze divine,
Ormai senza fine
Per voi arderò.

Il Figlio e la Madre,
La Madre col Figlio,
La rosa col giglio,
Quest' alma vorrà.

Dwingt me onweerstaanbaar om
 Daarop een kus te drukken."

Hier zwijgt ze en drukt het wicht
 Aan 't maagd'lijk moederharte,
 En kus op kus getuigt
 Haar teedre liefdesmarte.

Het lieve kindje slaat,
 Aan zijnen slaap onttoegen,
 Op zijne Moeder thans
 Zijne schoone vlamme oogen.

O God! wat liefdevuur,
 Wat scherpe liefdeschicht
 Is voor Haar elke blik,
 Dien 't Kindjen op Haar richt!

En gij, mijn ziel, gij voelt
 Uw liefde niet ontgloeden
 Nu ge uit Maria's oog
 Een liefdetraan ziet vloeien?

Te laat, te laat, helaas!
 Ontstak mijn liefdegloed:
 Doch 'k min u thans tot aan
 Mijn laatsten druppel bloed.

U, Kindje, heb ik lief,
 'k Wil ook u, Moeder, minnen
 U, roze en lelie, saam,
 Wil 'k eeuwig, eeuwig minnen!

Templum cordis adornemus;
Novo corde renovemus
 Novum senis gaudium;
Quod dum ulnis amplexatur,
Sic longævi recreatur
 Longum desiderium.

Stans in signum populorum,
Templum luce, laude chorum,
 Corda replens gloria.
Templo puer præsentatus,
Post in cruce vir oblatus
 Pro peccatis hostia.

Hinc Salvator, hinc Maria,
Puer pius, Mater pia
 Moveant tripudium;
Sed cum votis perferatur
Opus lucis, quod signatur
 Luce luminarium.

Nog vinde hier eene plaats een der heerlijkste dichtgewrochten uit de middeleeuwen, betrekking hebbende op de zuivering der H. Maagd. Wij achten het onnoodig er op te wijzen, dat onze vertaling vrij bewerkt is, en de kracht van het oorspronkelijke slechts zeer flauw wedergeeft. Zie op blz. 21 en blz. 119 enz.

Een tempel zij ons hart om daar met zoet ver-
(rukken

Te vieren 't blij geheim van Sions tempel-
(woon:

Hoe de oude Simeon in de armen eens mocht
(drukken

Het eeuwig Woord, Maria's Zoon.

O zie, hoe 't godd'lijk Kind naar wien de vol-
(k'ren smachten,

Het heiligdom verlicht, de harten juichen
(doet:

Eens zal 't als offerlam de volk'ren en ge-
(slachten

Verlossen door zijn kostbaar bloed!

Ja, volk'ren, juicht! laat vrij uw dank- en feest-
(toon hooren!

Verkondigt Jesus lof! Geeft aan Maria eer!

Doch laat ook 't feestlijk licht, dat uwe hand
(doet gloren,

Voor u getuigen bij den Heer!

Verbum Patris lux est vera
 Virginalis caro cera,
 Christus splendens cereus;
 Cor illustrat ad sophiam,
 Qua virtutis rapit viam
 Vitiis erroneus.

Christum tenens per amorem
 Bene juxta festi morem
 Gestat lumen cereum:
 Sicut senex Verbum Patris
 Votis, strinxit pignus Matris
 Brachiis corporeum.

Gaude Mater Genitoris,
 Simplex intus, munda foris,
 Carens ruga, macula;
 Ab dilecto præ electa,
 Ab electo prædilecta,
 Deo muliercula.

Omnis decor tenebrescit
 Deformatur et horrescit
 Tuum intuentibus;
 Omnis sapor amarescit,
 Reprobatur et sordescit
 Tuum prægustantibus.

Omnis odor redolere
 Non videtur, sed olere

Des Vaders eeuwig Woord, dat eene Maagd
(ons baarde,

Als 't stoff'lijk licht beduidt, is waarlijk
(s werelds licht:

't Wijst ons den zeek'ren weg in 't dolen op
(deze aarde,

En 't duister van de dwaling zwicht.

Hem voegt de feestkaars, die zijn ziel in liefde
(ontbranden,

Gevoelt voor zijnen God, en dus in 't hart
(hem draagt

Als Simeon, die eens vol liefde in zijne handen
De spruit ontving der reine Maagd!

Verblijd u, Moedermaagd! die meer dan de
(Eng'lenkoren

Door uwer reinheid glans uw Schepper hebt
(bekoord!

Alleen van Eva's kroost werdt gij door Hem
(verkoren

Tot Moeder van het Ewig Woord!

Verheven Moeder Gods! wie prijst uw naam
(naar waarde!

Uw hemelsch maagd'lijk schoon schijnt allen
(luister dof!

Uw zoet maakt bitter al het zoete dezer aarde
En voor uw glans zwicht elke lof!

Wie aan uw hemelgeur slechts eenmaal zich
(mag laven

Tuum odorantibus;
 Omnis amor aut deponi
 Prorsus solet et postponi
 Tuum nutrientibus.

Decens maris luminare
 Decus matrum singulare
 Vera parens Veritatis,
 Via vitæ pietatis,
 Medicina sæculi.
 Vena vini fontis vitæ
 Sitienda cunctis rite,
 Sano dulcis et languenti,
 Salutaris fatiscenti
 Confortantis poculi.

Fons signate,
 Sanctitate
 Rivos funde,
 Nos infunde;
 Fons hortorum
 Internorum,
 Riga mentes
 Arescentes
 Unda tui rivuli.

Fons inundans
 Sis inundans;
 Cordis prava
 Quæque lava;
 Fons sublimis,

Reinig ons van zondesmetten !

Blusch in ons den aardschen gloed !

Amen,

in Galilea ontbrak; en hoezeer het ook in het eerst den schijn had, alsof Jesus Christus niet naar zijne Moeder wilde luisteren om hare wonderbare ootmoedigheid te beproeven, hij doet niettemin in werkelijkheid wat zij van hem verlangt en hij verricht dit wonderwerk, van hetwelk de H. Joannes in zijn Evangelie schrijft: *Dit is het eerste van Jesus' wonderen en zijne leerlingen geloofden in hem. (Joan. II, 11)* Hierop had de H. Augustinus het oog toen hij van de H. Maagd zeide: *Dat zij naar het vleesch de Moeder is van Jesus Christus, die ons hoofd is, en naar den geest de moeder zijner ledematen, dat wil zeggen: van ons allen; omdat zij door hare liefde daartoe heeft medegewerkt, dat de geloovigen in de Kerk zouden geboren worden. (De Virg. VI.)*

• In dien zin dus is de H. Maaagd de Eva van het Nieuwe Verbond, dat wil zeggen: de ware moeder van alle levenden, en God heeft haar hetzelfde aandeel willen geven in onze verlossing als Eva gehad heeft in onzen val.

Tuum odorantibus;
 Omnis amor aut deponi
 Prorsus solet et postponi
 Tuum nutrientibus.

Decens maris luminare
 Decus matrum singulare
 Vera parens Veritatis,
 Via vitæ pietatis,
 Medicina sæculi.
 Vena vini fontis vitæ
 Sitienda cunctis rite,
 Sano dulcis et languenti,
 Salutaris fatiscenti
 Confortantis poculi.

Fons signate,
 Sanctitate
 Rivos funde,
 Nos infunde;
 Fons hortorum
 Internorum,
 Riga mentes
 Arescentes
 Unda tui rivuli.

Fons inundans
 Sis inundans;
 Cordis prava
 Quæque lava;
 Fons sublimis,

Reinig ons van zondesmetten!
 Blusch in ons den aardschen gloed!
 Amen,

in Galilea ontbrak; en hoezeer het ook in het eerst den schijn had, alsof Jesus Christus niet naar zijne Moeder wilde luisteren om hare wonderbare ootmoedigheid te beproeven, hij doet niettemin in werkelijkheid wat zij van hem verlangt en hij verricht dit wonderwerk, van hetwelk de H. Joannes in zijn Evangelie schrijft: *Dit is het eerste van Jesus' wonderen en zijne leerlingen geloofden in hem.* (Joan. II, 11) Hierop had de H. Augustinus het oog toen hij van de H. Maagd zeide: *Dat zij naar het vleesch de Moeder is van Jesus Christus, die ons hoofd is, en naar den geest de moeder zijner ledematen, dat wil zeggen: van ons allen; omdat zij door hare liefde daartoe heeft medegewerkt, dat de geloovigen in de Kerk zouden geboren worden.* (De Virg. VI.)

In dien zin dus is de H. Maaagd de Eva van het Nieuwe Verbond, dat wil zeggen: de ware moeder van alle levenden, en God heeft haar hetzelfde aandeel willen geven in onze verlossing als Eva gehad heeft in onzen val.

»Op dezen degelijken grondslag zijn al de lofprijzingen gebouwd, die de H. Kerk voortdurend voor Maria heeft overgehad.

»Een staaltje dezer lofprijzingen en eertitels kan men vinden in de Kerkvergadering van Ephese, de derde der algemeene kerkvergaderingen. Deze werd gehouden in de hoofdkerk van Ephese, de kerk van Maria genoemd, naar de H. Maagd, ter gedachtenis van haar verblijf in deze stad, waar zij met den H. Apostel Joannes, aan wiens zorg Jesus stervend haar had toevertrouwd, een groot gedeelte haars levens doorbracht. Het was alzoo in die kerk, dat de Heilige Kerkvergadering van Ephese den lof van de Moeder des Heeren deed weergalmen, en dat de H. Cyrillus, Patriarch van Alexandrie en voorzitter dier eerwaardige vergadering, in den naam van al de Vaders, die daarvan deel uitmaakten, en van de gansche katholieke Kerk, die daar vertegenwoordigd was, deze woorden tot haar richtte; *Wij groeten u, o Maria, Moeder Gods, eerbiedwaardige schat van het gansch heelal, fakkel, die nimmer kan uitdooven, kroon der maagdelijke zuiverheid, scepter van het rechtzinnig geloof, onbederfelijk heiligdom, woonstede van Dengene, die geene woonstede bezit, door wie ons Diegene is geschonken, die bij uitnemendheid de Gezegende wordt genoemd en die gekomen is*

in den naam des Heeren. Door u is de Drieëenheid verheerlijkt geworden; door u is over de gansche wereld het kruis geëerd en aanbeden geworden; door u springen de hemelen op van vreugde, verblijden zich de Engelen, worden de duivelen op de vlucht gejaagd, is Satan, de bekoorder, uit den hemel gestort, is het gevallen schepsel in eere hersteld; en meer nog, dan wij hier kunnen aanhalen, waaraan hij dan ten slotte het volgende toevoegt: Aanbidden wij de allerheiligste Drievuldigheid en vereeren wij door Onze lofzangen Maria, altijd Maagd, en haren Zoon, den Bruidegom der Kerk, Jesus Christus onzen Heer, wien alle eer en heerlijkheid toekomt in de eeuwen der eeuwen.

•Zoo wordt het geheele werk der Verlossing op zijne wijze toegeschreven aan de H. Maagd, door wie de eeuwige Vader ons zijnen Zoon, onzen Verlosser heeft geschenken. Zoo vereenigt men den lof dier Moedermaagd met dien van haren Zoon en zelfs met dien der gansche Heilige Drievuldigheid.”

INHOUDSOPGAVE.

	Bladz.
Goedkeuring van Z. D. H. den Bisschop van Blois.	IV
Opdracht.	VII
Voorrede.	IX

EERSTE HOOFDSTUK.

OOTMOEDIGHEID DER H. MAAGD.

I. De H. Maagd bezat den geest van ootmoedigheid, die daarin bestaat, dat men zich zelve minacht en van alles de eer aan God toeschrijft.	1
II. Voorbeelden van inwendige ootmoedigheid, ons door de H. Maagd geschonken.	6
III. Hoe de ootmoedigheid der H. Maagd zich uitwendig deed opmerken.	12
IV. De H. Maagd was ten uiterste bezorgd om de gunsten en genaden, waarmede God haar had overladen, voor het oog der menschheid te verbergen.	21

- V. Hoe wij de ootmoedigheid der H. Maagd
behooren na te volgen. 26

TWEEDE HOOFDSTUK.

HET GELOOF DER H. MAAGD.

- I. Hoezeer het voor onze zaligheid redelijk
en noodzakelijk is, dat wij aan eene bo-
vennatuurlijke orde van zaken gelooven. 32
- II. De H. Maagd heeft ons troostende en
leerrijke voorbeelden van geloof achterge-
laten. 36
- III. Hoe men zich te gedragen heeft in de
bekoringen tegen het geloof. 41

DERDE HOOFDSTUK.

HOOP DER H. MAAGD.

- I. Waarin de deugd der hoop bestaat. . . . 45
- II. Verschillende bewijzen uit het H. Evan-
gelie, die ons doen zien op hoe wonder-
bare wijze de H. Maagd deze deugd be-
oefende. 50
- III. Van het vertrouwen, waarmede onze
gebeden behooren gepaard te gaan. . . . 53
- IV. Dat men naar het voorbeeld der H. Maagd
moet hopen tegen alle hoop in. 61

VIERDE HOOFDSTUK.

LIEFDE DER H. MAAGD TOT GOD.

- I. Hoe groot de liefde was, die Maria be-
zielde jegens God. 69

- II. Hoe wij de liefde der H. Maagd kunnen navolgen. 74

VIJFDE HOOFDSTUK.

GODSVRUCHT DER H. MAAGD.

- I. Voorbeelden van godsvrucht, die de H. Maagd ons geeft van hare kindsheid af tot aan de Menschwording des Woords. 80
- II. Hoezeer de godsvrucht der H. Maagd toenam gedurende het leven van Jesus Christus op aarde 85
- III. Over de volmaaktheid waarmede de H. Maagd deze liefelijke deugd het overige harer dagen beoefende 87
- IV. Hoe wij de godsvrucht der H. Maagd behooren na te volgen. 92

ZESDE HOOFDSTUK.

NAASTENLIEFDE DER H. MAAGD.

- I. Waaruit de H. Maagd de liefde putte, die zij haren evennaaste toedroeg en waarvan zij zoo treffende bewijzen heeft gegeven. 100
- II. Het voorbeeld van Maria leert ons, dat onze naastenliefde uit onze werken moet blijken 106
- III. Liefde der H. Maagd jegens hare vijanden. 108

ZEVENDE HOOFDSTUK.

GEHOORZAAMHEID DER H. MAAGD.

- I. Wonderbare voorbeelden van gehoorzaam-

	Bladz.
heid ons door de H. Maagd gegeven	113
II. De H. Maagd leert ons te gehoorzamen aan de bevelen onzer oversten, onver- schillig welke deze ook zijn mogen	116
III. De H. Maagd leert ons daarenboven te gehoorzamen zelfs in dingen, die niet streng verplichtend zijn	118
IV. Hoe wij de gehoorzaamheid der H. Maagd behooren na te volgen	121
V. Beter is het geringe werken te doen uit gehoorzaamheid dan groote zaken te verrichten, die daarmede niet in ver- band staan.	124
VI. De gehoorzaamheid is het beste hulp- middel tegen de eigenliefde	127

ACHTSTE HOOFDSTUK.

ZUIVERHEID DER H. MAAGD.

I. De H. Maagd deed belofte van maagde- lijke zuiverheid, omdat zij verlangde, dat haar hart geheel aan God zou toebehooren.	131
II. Over de wonderbare inzichten Gods toen hij aan Maria de gedachte ingaf om al- tijd maagd te blijven	134
III. Hoe wij met de meeste zorg en nauw- gezetheid die teedere deugd behooren te bewaren.	132

NEGENDE HOOFDSTUK.

LIEFDE DER H. MAAGD TOT DE AFZONDERING.

I. Verschillende bewijzen, die ons doen zien
--

	Bladz.
hoezeer Maria de afzondering liefhad .	146
II. De jonge lieden vooral moeten hierin het voorbeeld der H. Maagd navolgen.	150
III. De liefde der H. Maagd tot de afzon- dering is eene gewichtige les voor hen, die in de wereld leven	156

TIENDE HOOFDSTUK.

ZEDIGHEID DER H. MAAGD.

I. Hoezeer deze deugd in het uiterlijke der H. Maagd uitblonk.	162
II. Hoezeer al de woorden der H. Maagd het kenmerk droegen der allergrootste bescheidenheid	165
III. Wij moeten ons ten zeerste beijveren om de zedigheid der H. Maagd na te volgen	170

ELFDE HOOFDSTUK.

VRIJWILLIGE ARMOEDE DER H. MAAGD.

I. Liefde van Maria tot de deugd van armoede.	184
II. Andere trekken uit het leven der H. Maagd, die hare armoede doen blijken.	189
III. Hoe wij de armoede van de verheven Moeder Gods behooren na te volgen. .	

TWAALFDE HOOFDSTUK.

GEDULDIGHEID DER H. MAAGD.

I. Waarin de deugd van geduldigheid be- staat	
--	--

- II. Geduldigheid der H. Maagd in de wederwaardigheden, die God haar toezond vóór het lijden van haren Zoon
 - III. Heldhaftige geduldigheid der H. Maagd ten tijde van het Lijden
 - IV. Smarten der H. Maagd tot aan haren dood
 - V. Op welke wijze wij de geduldigheid der H. Maagd behooren na te volgen.
 - VI. Van de groote verdiensten en de kostbare voordeelen die de geduldigheid ons verwerft.
 - VII. Van de onschatbare waarde die het lijden heeft
 - VIII. Middelen ter verkrijging der geduldigheid
 - IX. Andere krachtige middelen ter verkrijging dier onschatbare deugd
 - Aanhangsel
-

